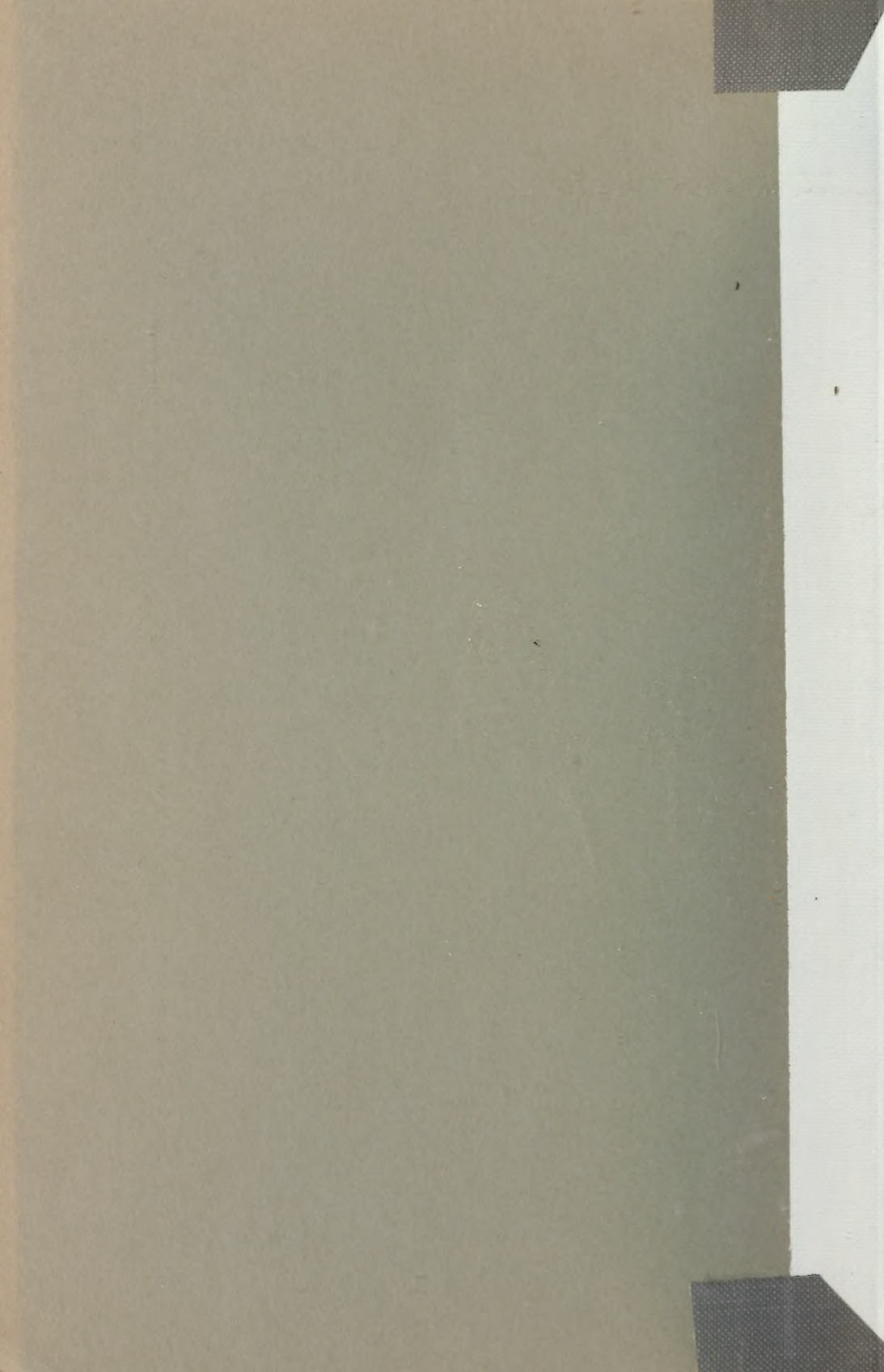

3 1761 04707624 5

PA
2082
D6
1913

DOSITHEI
ARS GRAMMATICA

RECENSUIT

IOANNES TOLKIEHN

LIPSIAE
IN AEDIBVS DIETERICHIANIS
THEODORI WEICHER
MCMXIII

DOSITHEI
ARS GRAMMATICA

RECENSUIT

IOANNES TOLKIEHN

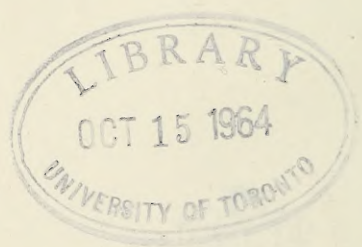

LIPSIAE
IN AEDIBVS DIETERICHIANIS
THEODORI WEICHER
MCMXIII

INTRODUCTION

GRAMMAR

PA
2082
D6
1913

934432

GEORGIO GOETZ

S

Praefatio.

Qua ratione Graeci posterioribus temporibus linguae latinae studuerint cum e Dosithei quae dicitur arte grammatica lucide appareat, eam haud indignam esse, quae quam plurimorum philologorum in manibus sit, harum rerum quo quis erit peritior, eo libentius concedet. Sed maiore pretio videtur constare alter septimi grammaticorum latinorum voluminis fasciculus, in quo inest liber ille a Keilio editus, quam ut a multis hominibus privatis comparari possit. Accedit, quod et a viro de hoc litterarum genere optime merito alterutrum eorum, qui ei praesto fuerunt, fontium non exhaustum esse iamiam videbimus et aliis adiumentis postea allatis textum multifariam emendari posse non est negandum.

His potissimum de causis nova haec editio in lucem prodit, quam non inutilem fore arbitror ad usum eorum, qui a studiis grammaticorum latinorum non prorsus abhorreant, atque ex ea magna me spes tenet eos quoque, qui graecae linguae perscrutandae operam dent, fructum aliquem capere posse.

Atque artem Dosithei non integram ad nos pervenisse iam pridem est intellectum. Cf. Jeep, Redeteile p. 14. Longe plurima fragmenta exstant in codice Sangallensi 902 (S), pauciora, at tamen satis magna in Harleiano 5642 (H) et in Monacensi 601 (M). Etiam in monasterio bobiensi, in plenissimo illo librorum horreo, exemplar quondam fuisse testimonio est index bibliothecae; cf. Becker,

Catal. biblioth. ant. 32, 414. Sed huius exemplaris alia adhuc nulla exstant vestigia. Nonnullae autem artis Dosithei particulae iam ante Keilium publici iuris factae sunt. Edidit enim anno 1862 Franciscus Oehler Mus. rhen. vol. XVII p. 58—65 usus Sangallensis apographo, quod Niebuhr olim confecerat, graecis omissis c. I—X et anno 1869 Hermannus Usener, qui ipse illum codicem adierat, caput quinquagesimum.

De tota vero Sangallensis parte, quae ad artem Dosithei pertinet, quam ipse descripserat, fusius disputavit Henricus Keil primum anno 1871, cum principem illius libri editionem Halae emitteret¹⁾, iterum anno 1880, cum editioni teubnerianae prooemium adderet. Quae ibi scientissime exposuit, hic repetere est supervacaneum. Lectiones autem codicis, qui ei decimo saeculo ineunte scriptus esse videbatur, ita ex illis editionibus in meam transtuli, ut eas, quae levioris essent momenti, omitterem.

Non eadem cura reliquias monacenses a viro doctissimo tractatas esse brevi perspexi, cum codicem illum consueta Bavariorum liberalitate in hanc urbem transmissum diligenter examinarem. Nam cum ipse se eas tantum lectiones, quae sibi memorabiles viderentur, adnotavisse dixit, tum nonnulla ibi vidi exstare, quae eum praeterierant. Continentur autem Monacensis, quem eadem fere aetate scriptum esse, qua Sangallensis codex scriptus est, Keilius praef. p. 366 affirmavit, fol. 67—82 hae artis Dosithei partes:

1. XVIII 1 ενικός ως το *Singulr ut* — XXVIII 5 ως το λεγεται *iustissimus dr omnium*
2. XXX 1 αντωνοματα *pronomina* εισω ως το *sunt ut* — XXXVII 10 *bene apud Sacerdotem studetur*
3. XXXVIII 7 *Sunt nomina* — 8 ο αναιουτος

---

1) Cf. de hac editione Hagen, Liter. Centralbl. 1871, p. 1268—1270.

4. XL 1 σημασιαι significatōnes — 18 neque μητε
5. XLIII 1 Sunt aduerbia — 7 δικαιως iure
6. XLV 1 Praepositiones quae accusatiuo — 6 μετα
re reuocare
7. LI 3 συμπλεκτικοι copulatiuae — 11 και τουτε
quāquā
8. LXI 3 Interiectiones — subsequitur uerbum
9. LXII 1 Uenit mihi in mentem — LXIX 3 aene-
ida uirgilia.

Ex adnotationis criticae p. 406 et p. 408 efficitur fugisse Keilium XXXVII 8 (*inpersonalia participia non habent*) — 10 (*bene apud Sacerdotem studetur*) et XXXVIII 7 (*sunt nomina*) — 8 (*ο αναισοντος*); quod nimirum ideo factum esse manifestum est, quia illi loci in marginibus foliorum inferiorum 67^r et 69^v additi ad libros de orthographia pertinere videbantur. Praeterea Keilium LXI 3 (fol. 76^v) propterea non respexisse existimandum est, quod prima horum versuum verba in Sangallensi alia sunt; in hoc enim scriptum videmus: *sed haec Graeci aduerbio applicant*, in Monacensi: *interiectiones graeci aduerbio applicant*.

In singulis vero lectionibus referendis perraro eum peccavisse animadverti, velut XL 1 non σημασιαι sed σημασιαι traditur in M, LXVIII 4 non *profectus mea sententia*, sed *profectus sententia mea*. De iis, quae e libris qui sunt de orthographia deprompta librarius hic illic in marginibus foliorum adscripsit, me alio loco acturum esse spero.

Non ita multo postquam septimum grammaticorum latinorum volumen in lucem prodiit, Carolus Krumbacher Harleianum indagavit, de quo primum exposuit anno 1883 Actor. Acad. regiae bavar. philol. p. 193 sqq., deinde copiosius anno 1884 Mus. rhen. vol. XXXIX p. 348 sqq. Huius codicis lectiones a Krumbachero collatas et a

Georgio Goetz benignissime mecum communicatas¹⁾ inspicienti mihi cum verendum esset, ne ea, quae ille excerpserat, non sufficerent novae editioni parandae, ut de omnibus locis certior fierem, folia 9—23 et 34—39, quae penitus pernoscere mea magnopere intererat, in Museo britannico photographice depingendas curavi.

Insunt autem in Harleiano haec artis Dosithei capita:

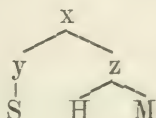
1. I 1 *INCIPIT. GRĀM̄TICA. DOSITHI* Τεχνή γραμματικῆ *Ars grām̄atica* — XII 2 εν τουτο. *In hoc tunc clytemestre fedasti viscera ferro*
2. XVIII 1 ενικος . ως το . *singulr ut* — XXVIII 5 ως το λεγεται *ut iustissim' dr̄r omniū*
3. XXX 1 Αντωνοματα *Pronomina* εισν ως το *sunt ut* — XXXVII 8 σε . te . αυτον . *illum*
4. XL 1 Σημασια *significatiōis* — 18 μετε *neq;*
5. XLIII 1 *Sunt aduerbia* — 7 δικαιως . *iure*
6. XLV 1 *Praepositiones quae accus̄t cās.* — 6 μετα *Re. reuocare*
7. LI 3 Συνπλετικοι *copulatiuae* — 11 και ^υογε *quamquā*
8. LXI 3 *Interiectiones* — *subsequitur uerbum*
9. LXVIII 1 Ευθυμει . *Bono animo est* — 10 το της φιλιας δικαιον εμιανεν . *ius amicitiae uiolauit*
10. LXXI 1 *VERBA QVAE PASSIVA TANTVM EFFERUNTUR* — LXXVII 8 *dedico* αφοσω

Ac vetustate quidem Harleianus, quem Krumbacher nono vel decimo saeculo adsignavit, Monacensi et Sangallensi fortasse antecedere videtur, bonitate non item. Propius eum abesse ab illo quam ab hoc facile est intellectu. Cum vero lectiones Sangallensis et Monacensis adeo inter se consentiant, ut iam Keilius non dubitaret, quin hi codices ex uno archetypo ducti essent, Krumbacher bene collegisse iudicabitur, tres illos libros arto inter se

1) Cf. Wochenschr. f. kl. Philol. XXVII (1900), p. 990sq.

cognitionis vinculo contineri. Quae sententia etiam mirum quantum ea re confirmatur, quod Harleianum quoque et Monacensem in monasterio Sancti Galli exaratos esse idem vir doctus manifestis nisus indicii comprobavit. Itaque scripturae mendis atque lacunis diligenter perpensis Mus. rhen. vol. XXXIX p. 348 hoc stemma proponi posse contendit:

Id quoque ibidem recte animadvertit singulares Sangallensis lectiones non tam prope accedere ad codicem y quam lectiones Harleiani et Monacensis inter se congruentes ad codicem z neque tamen dici posse illum semper longius ab archetypo abesse quam hos.

Cum vero Harleianum et Monacensem haud raro inter se differre pateat, sequitur, ut unoquoque loco diiudicandum sit cuius codicis auctoritas summa esse videatur.

Maximam autem difficultatem ad genuina scriptoris verba indaganda afferunt ea quae de declinatione pronominum capitibus XXX—XXXIV traduntur. Quod quo melius intellegatur, satis erit unum exemplum posuisse. Sexta igitur tricesimi alterius capituli paragraphus in Sangallensi ita extat: *ἄλλος ἄλλου καὶ ἄλλη ἄλλης καὶ ἄλλο ἄλλου* alius alia aliud pl. *ἄλλοι ἄλλων καὶ ἄλλαι ἄλλων καὶ ἄλλα ἄλλων* alii aliae alia³; sed in Harleiano et in Monacensi haec inveniuntur:

$\bar{M}$ 1)	alios	alios
	<i>ἄλλος</i>	<i>ἄλλου</i>
	alia	alios
	<i>ἄλλη</i>	<i>ἄλλης</i>

---

1) $\bar{F}$ H

	aliud	alius
P ¹⁾	ἀλλο	ἀλλου
I	alii	alioῦ
	ἀλλοι	ἀλλῶ
	aliae	aliarū
	ἀλλαι ²⁾	ἀλλαιῶ
	alia	aliorum
	ἀλλα	ἀλλιον

Eodem modo cum in reliquis pronominiibus percensendis codices se haberent, operae pretium non esse ratus varias lectiones ad unam omnes adnotare ad Keilium ita me applicavi, ut Sangallensis ordinem conservarem.

De graeco sermone Dosithei postmodo videbimus; iam hic scias volo, ne apparatus criticus meris nugis oneraretur, me Keilii exemplum esse secutum in graecis multa quae non tam ex diversitate scripturae quam ex negligentia quadam vel vitio pronuntiationis nata sunt omittentis. Quin etiam non dubitavi in hac re non nunquam longius illo procedere. Neque enim ut perpauca afferam, quidquam referre puto in hoc vel in illo codice commutari inter se α et λ litteras (πακηκτες, χλιρω), δ et λ (διαδογιζομαι, επιτηλευω), η et ν (ηενοηται, εκφωνηθινσεται) aut scribi υηστερα, ληικιας pro ἡ υστερα, ἡλικιας, alia id genus innumerabilia.

Haec de libris manuscriptis in medium proferre satis habeo; sed nonnulla addere haud ab re duxi, quae ad verba latina artis Dosithei redintegranda non parum valere nemo facile negaverit.

Recentiore enim memoria de multis rebus ad illam pertinentibus prorsus aliter quam quondam licebat indicare didicimus. Hodie constat Dositheum cum enchiridion quasi

1) om. H

2) N₂ ante αλλα H

quoddam componeret, quo Graeci ad linguae latinae studium incumbentes commode uterentur, Cominiani artem grammaticam in suam rem convertisse. Indidem Charisius, qui Cominiano praeceptore usus erat, multa se petivisse ipse aperte indicavit, quae quam late pateant, ego nuper pro mea parte conatus sum demonstrare. Eiusdem doctrinae vestigia persequi mihi licuit in Excerptis quae vocantur Bobiensibus et in idiomatibus, quae exstant in codice Parisino 7530 collecta, et in glossis quae falso Cyrilli esse dicuntur. Haec omnia uberius a me disputata invenies in libro, qui inscribitur Cominianus, qui Lipsiae anno 1912 prodiit; quae me iis, qui in his litteris multum et saepe versati sint, probavisse pergaudeo.

Unde efficitur, ut illis quoque quae modo enumeravi litterarum monumentis nonnihil adiuvemur ad artem Dosithei quoad eius fieri potest in antiquum statum restituendam. Quibus addi potest Diomedes grammaticus, cui exemplar Charisii minus corruptum praesto fuisse plus uno loco apparet. Scrupulum, quem in hac re Paulus Wessner sibi residere dixit¹⁾, alias fortasse ex animo eius evellere conabor.

Sed valde dolendum est, quod Keilius editione sua non omnia complexus est, quae in codice Neapolitano scripta non omnino videntur a Charisio aliena esse. Partem eorum quae pertinet ad caput duodeseptuagesimum Georgius Goetz ex Loewii apographo sed non imitatus compendia et additis numeris primum anno 1888 exprimendam curavit in Ind. lect. aest. Jen., deinde anno 1894 quinto glossariorum latinorum volumini inseruit. Ex iis autem, quibus respondent capita LXXI—LXXVII, Keilius ipse pauca quae a Georgio Thilone descripta habebat in adnotationem recepit.

---

1) Berl. phil. Woch. XXXII (1912), p. 1679.

Sed haec hactenus; nunc ad interpretationem graecam contemplandam transeamus. Quin huius auctor Dositheus ipse fuerit, iam dubium esse non potest, quoniam latinis verbis Cominiani artem adumbrari docuimus. «Sed», ut Keilii verbis utar, «primis tantum artis grammaticae partibus integra interpretatio addita est; post expositionem nominis graeca verba primum neglegentius latinis interposita, deinde prorsus ommissa sunt». Quod utrum Dosithei consilio an incuria librariorum factum sit diiudicari non potest. Mihi quidem hoc probabilius videtur quam illud.

Qua vero aetate floruerit Dositheus, ut accuratius definiremus, nobis nondum contigit. Natione Graecum eum fuisse cum per se sit verisimillimum tum confirmatur locis nonnullis, velut capite tricesimo quinto, quo *περὶ συνθέσεως μεσοπτώτων ὀνομάτων* pauca addidit graeca lingua usus, et verbis quae scripta videmus X 5: *ὡς ἡμεῖς λέγομεν καταχρηστικῶς*; cf. XXXII 4 *τὰ δὲ ἐλληνικὰ τοῦ πληθυντικοῦ ταῦτα*, 16 *ὁποῖον δὲ ὁποίου ἐν τοῖς ῥωμαϊκοῖς οὐ κλίνεται*, LXVIII 5 *‘sexus δὲ κυρίως ἐπὶ γυναικῶν λέγεται’*, alia id genus. Quin etiam ipse patriam suam videtur significavisse, cum XXI 1 pro exemplis quae apud Cominianum invenerat ‘Afer, Dacus’ suo Marte *Φρύξ Γαλάτης* substitueret. Quare eum ex Asia Minore oriundum fuisse coniectura ducor ad suspicandum. Atque Christianorum doctrinam eum professum esse iam libri, qui Cominianus inscribitur, p. 96 disserui. Quodsi quis coniectare ausus erit grammaticum eundem esse atque Dositheum, scriptorem ecclesiasticum in Cilicia natum, cuius aetas in quartum saeculum fere medium incidit, de quo cf. Juelicher PWR V p. 1609, equidem non repugnabo, verumtamen a re incerta adsensionem cohibebo, dum graviora argumenta allata sint.

Rationem a Dositheo in verbis graecis latinisque collocandis susceptam Krumbacher Mus. rhen. vol. XXXIX

p. 356 sqq. tam diligenter explanavit, ut in Harleiano et Monacensi pristinum fere ordinem servari pro certo habeamus. De utroque autem codice possunt dici, quae Keilius praef. p. 366 sq. de Monacensi, quem solum noverat, in medium protulit: «In singulis», inquit, «paginis plerumque quattuor, raro plures vel pauciores laterculi versuum vicenorum et quaternorum¹⁾ ita scripti sunt, ut primum graeca, deinde in altero laterculo iuxta posita sint latina vocabula; interdum etiam . . . latina superscripta sunt graecis». Ab hac consuetudine in Harleiano non recedi animadvertimus nisi XXXIV 7 et LXXII—LXXVII, ubi latina verba graecis praeponuntur, paulo saepius, verumtamen satis raro in Monacensi; est praeter XXXIV 7 hisce locis; XL 4 *sat ικανον* — *affatim κατακορως*, XL 10 *quotienscumque οσακισδηποτε* — 12 *tunc ποτε*, XL 17 *mea εμα* — 18 *neque μητε*, XLIII 3 *iusto δικαως merito αξιως* — 5 *factu τω γενεσθαι*, LI 4 *causales αιτιολογικοι* — 6 *tandem δεραξα*. Quod contra in Sangallensi «graeca verba . . . cum latinis ita mixta sunt, ut singulis vel paucis latinis subiciatur graeca interpretatio». Sed hic quoque nonnulla prioris verborum collocationis vestigia relicta esse neminem fugiet, qui animum ad capita XXXI—XXXIV, quibus pronomina enumerantur, vel ad caput quadragesimum quintum, quo praepositiones tractantur, diligenter attenderit. Quae cum ita essent, artem Dosithei a me in capita ac paragraphos divisam ita disposui, ut graecorum verborum contextum ad sinistram habeas.

Jam hic locus est, ut de sermone quo usus est Dositheus inquiramus, quantum ad textum recte constituendum opus sit.

1) In Harleiano triceni bini versus esse solent.

Consuetudinem est eum, qui non ante quartum p. Chr. n. saeculum medium fuerit, non solidam atque expressam atticae linguae imaginem reddere, sed talem prae se ferre sermonem, qualem eruditi id aetatis homines adhibere consueverant. Quod quam late pateat nunc omitto; satis habeo commemorare singula, quae ut uno in conspectu videamus optabile est.

Atque ut inde exordiar, *ι ἀνεκφώνητον* tribus locis servatam deprehendimus bis in H II 1 *προσαϊδεσθῶν* (= *προσαϊδεσθαι*) atque X 7 *αρισται* et semel in S XXXVI 2 *αποαιτητηκη*.

Vocis *πλείων* prior syllaba semper longa est excepta forma *πλέων*, quae XL 3 (ω) et LXVIII 6 (S) invenitur II 2 codicibus HS *πλεῖον* atque *πλειόνων* et V 3 *πλεῖον* exhibentibus.

γίγνομαι non effertur nisi altera gamma deleta, velut *γίνουμαι γίνεταί*, variatur in formis verbi *γινώσκειν*, velut IV 3 *γινώσκεσθαι* et XXXVI 2 *ἀναγινώσκω* legimus.

ρσ ubique scriptum videmus, non *ρρ*: XVII 3 (*ἀρσενικόν* bis) 4 *ἀρσενικῶ* (bis) XXXII 12 (*ἀρσενικόν*).

τι pro *σσ* non exstat nisi quattuor locis: VIII 3 X 8 (*ἐλαττον*) XIX 4 (*παραφυλάττεται*) 5 *ἡττήθη*. Accedit II 1, ubi S *γλωττη* H *γλωσση* praebet. Reliquis omnibus locis, quos enumerare longum est, codices in hac re consentire apparet.

Praepositiones, quae *elisionem* pati possunt, vocalibus sequentibus novissimam litteram deponere solent velut *παρ' ἡμῖν*, *μεθ' ἡμέραν*, *καθ' ἑαυτά*, *ἐπ' ὀλίγον*, *δι' ἐκείνων*, similia. Sed *μετά* praepositio videtur aliter se habere, ubi a genetivo *ἄλλων* excipitur. Legimus enim haec:

VII 5 *μεταλλων* H *μετα αλλων* S

VIII 5 *μετα αλλων* H *μεταλλων* S

VIII 1. 2. 3. 4 *μετα αλλων* HS

Unde efficitur, ut lectio μετὰ ἄλλων genuina sit. Κατὰ praepositio autem quamquam posteriorem *α* servavit ante vocalem XLIII 2 (κατὰ ἄκρον), tamen Keilium XL 5 pro tradita lectione καταδιαν recte κατ' ἰδιαν non κατὰ ἰδιαν scripsisse verisimile mihi est XLIII 3 in omnibus libris manuscriptis κατ' ἰδιαν exstare reputanti. XIX 2 ἀπὸ Αἰνείου et XXVII 4 ἀπὸ ἐπιρρήματος in ω obviam fiunt, cum postea scripta sint ἀφ' ἡμῶν XXX 1 ἀφ' ἡμῶν XXX 2 ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφ' ἑαυτῆς ἀφ' ἑαυτῶν XXXIV 7.

Praeter praepositiones ἀλλά coniunctio digna est quae respiciatur. De huius elisione nihil certi statui posse ex hisce locis discimus:

- IV 3 ἀλλὰ ἐν ἐκείνοις *H*
 ἀλλ' ἐν ἐκείνοις *S*
- XVI 3 ἀλλ' οὔτε *S*
- XXVI 3 ἀλλὰ ὑπερτιθεῖ ω
 ἀλλ' ὑπερτιθεῖ ω
- XXVII 4 ἀλλὰ ἀπό ω
 6 ἀλλ' ἕμω ω
- XXVIII 1 ἀλλὰ οὔτος *H M*
 ἀλλ' οὔτος *S*

τοῦτ' ἔστων quinques reperimus XI 1 XXII 5 XXIV 2. 3 XXVII 4. His si addideris τοῦτ' ἔπερ V 5, ubi Keilius falso τοῦτ' ἔπερ scripsit, atque ἔστ' ἔτε VIII 3 et XXXIX 3 bis positum, alia elisionis exempla ex arte Dosithei peti iam non poterunt.

Proximum est, ut κράσεως quae vocatur exempla proferamus. Quae non ita multa sunt. Habes igitur: XVII 4 τοῦναντίον — XXVII 7 in ω est ἐκ τοῦ ἐναντίου — XL 3 τοῦντεῦθεν 5 εἰς τοῦπίσω LI 6. 9 κἄν. Quod vero I 1 in H occurrit καναγνωσεων, hanc formam e $\frac{2}{3}$ (= και) ἀναγνωσεων ortam esse probatur codice S και αναγνωσεως exhibente.

ν quod dicitur ἐφελκυστικόν paucissimis absolvere nobis licet. Etenim cum amplius centum septuaginta verborum

aut nominum aut adverbiorum formae occurrant, quibus illa littera adiungi possit, tum quattuor locis eam omnino non tradi permirum videtur neque abest suspicio, quin Dositheus sine ulla exceptione eam sive ante vocales sive ante consonantes usurpaverit. Itaque meum esse duxi XXIII 4 κἀταίσιw XXIV 3 τῶτ' ἔστωw XXXVII 1 γεγόνωσw XL 6 ὑπερθεw contempta codicum auctoritate in textum recipere.

Neque οὔτως adverbii ultima littera unquam omittitur.

ἐνεκεw invenitur in enumeratione coniunctionum LI 4, ἐνεκα IX 4 et X 6 ante consonantes.

Iam transeuntibus nobis ad *declinationem* nominum et verborum haec notanda sunt:

Utrum Dositheus ἑρέων dixerit an ἑρῶw incertum est, cum alterum tradatur XV 3, alterum XXII 5.

XIII 1 βεβραίας legimus atque σύνθεται reliquis huius modi epithetis feminino genere carentibus. Etsi autem πλάρης nomen apud antiquos non nunquam indeclinabile esse non ignoro, tamen V 4 in hoc emendando Keilium sequi non dubitavi, quod eum locum gravius corruptum esse perspicuum est.

Quod contra a traditis lectionibus non recedens I 2 XII 1 XVII 6 XIX 3 τέτρασw XXXVI 1 τέσσασw XIX 7 τετρατόw XII 6 τετάρτω XL 2 τετάρτηw scripsi, cum quibus formis grammaticus ipse usus sit definiri non possit. Eodem modo iudicandum videtur de dativis δύο II 3 et δυσίν XX.

Pronomen *relativum* demonstrativi loco ponitur XV 4. 5 ἃ μὲν — ἃ δέ — ἃ δέ et XVI 2. 3 ἃ μὲν — ἃ δέ.

ὅδε pronomen abest a sermone Dosithei solum οἷτος adhibentis.

Pronominis *reflexivi* dativus κούῳ exstat LXVIII 2. 3, cum XXXIV 7 ἐαυτοῦ ἐαυτῆς ἐαυτῶw, reliqua deinceps declinentur.

II 1 offendimus in locutione *μιῦς ἐκατέρως*, quae respondet latino pronomini 'uniuscuiusque'; I 1 VII 1 XV 2 'unusquisque' redditur graecis verbis εἷς ἕκαστος.

Verborum formas memorabiles litterarum ordine dispositas referam. Sunt hae:

ἀνοίγω LXXV 9

ἀποσυνιστῶ LXXVII 2

γεναμένων I 3 γηγόνειν, γηγόνεις reliqua deinceps
XXXVII 2

εἴωθεζ LXVIII 5

εὐρατο LXVIII 2

ζέειν (*S* ζειν *HM*) XXXVI 1

ἤμην XXXVII 1. 2

κίχρω LXXVII 4

ρήσσω, ἀπορρήσσω, διαρρήσσω, εἰσρήσσω, περιρρήσσω
LXXV 13

ὑπερτιθεῖ ὑπερτιθεῖ XXVI 3.

Ad extremum nonnullas res ad *constructionem* spectantes proponam:

Verba, quae ad pluralia neutri generis pertinent tam singulariter quam pluraliter efferuntur, modo consideres II 5: τὰ μονοσύλλαβα, ἅπερ ἂν θέσει μακρὰ εἴη, ὀξείων ἔξουσιν προσωδίων. ἅτινα δὲ φύσει μακρὰ ἔσται, περισπωμένη προσωδία ἐκφωνηθήσεται.

Neque diligentior se praestitit grammaticus in usu modorum. Iam plane novo more optativus adhibetur XVII 2 εἶδος ἔστιν ὃ νοεῖται, ἣ κύριον εἴη τὸ ὄνομα ἣ προσηγορικόν, ubi etiam ἣ — ἣ animadvertas priorum saeculorum scriptoribus inusitatum. Multo vero gravius est, quod ἐάν, ὅταν, ὅσπερ ἄν modo subiunctivis modo finitivis modo optativis iunguntur; cf. XII 4 ὅταν φωνήεντι ἐκτεταμένῳ ἐπιφέρηται φωνήεν 3 ἐάν δὲ δύο σύμφωνα εἰς δύο συλλαβάς εἰσιν διηρημένα II 6 ἐάν ἢ πρότερον φύσει μακρὰ εἴη.

Sed cum magis e verborum graecorum delectu quam e rebus grammaticis Dositheum aetate posteriorem fuisse cognoscamus, vocabula quae apud eum exstant iuniora vel insolita indice complexus in fine opusculi addidi. In quibus reperiuntur quaedam nova atque inaudita, velut $\sigma\upsilon\delta\rho\omega\pi\alpha\alpha\iota\zeta\omega$ LXXVII 5, in quo verbo perperam mutando viri docti frustra desudaverunt. Nam cum Gl L II 218 inveniamus: $\delta\rho\omega\pi\alpha\alpha\iota\zeta\omega$ pilo', ea, quae illo loco exstant $\sigma\upsilon\delta\rho\omega\pi\alpha\alpha\iota\zeta\omega$ compilo' recte se habere non est, quod fusius explicemus.

Haec habui, quae in praesentia de graeco Dosithei sermone in medium proferrem.

Restat, ut gratias agam quam plurimas Ottoni Rossbach, quod me in hac editione paranda consilio adiuvit, et Curtio Woldt, quod in plagulis corrigendis socium se mihi praebuit impigerrimum.

Dat. Regimontii mense Februario anni MCMXIII.

NOTARUM CONSPECTUS

S = codex Sangallensis 902 s. X in.

H = codex Harleianus 5642 s. IX/X.

M = codex Monacensis 601 s. X in.

ω = H M S inter se congruentes.

Char. = Charisius.

Exc. = Excerpta Bobiensia.

Diom. = Diomedes.

Comin. = Tolkiehn, Cominianus Lipsiae 1910.

p. 376. 377 K.

I. Τέχνη γραμματική ἐστὶν γνῶσις διωρθωμένης ὀμιλίας ἐν τῷ λέγειν καὶ ἐν τῷ γράφειν ποιημάτων τε καὶ ἀναγνώσεως ἔμπειρος διδασκαλία. γραμματικός ἐστὶν ὁς ἐνὸς ἐκάστου πράγματος τὴν δύναμιν καὶ τὴν κυριότητα δύναται σαφηνίσαι τῇ λαλιᾷ. τῆς τέχνης τῆς γραμματικῆς ἡ τάξις συνέστηκεν μέρεσιν τέτρασιν, ἀναγνώσει διορθώσει ἐξηγήσει κρίσει. ἀναγνώσις ἐστὶν ποικίλη ἐκάστης γραφῆς ἐκφώνησις δουλεύουσα τῷ ἀξιῶματι τῶν προσώπων καὶ ἐκτυποῦσα τὸ σχῆμα τῆς ἐκάστου ψυχῆς. διορθώσις ἐστὶν ἐπανόρθωσις τῶν πλανῶν τῶν διὰ γραφῆς ἢ λέξεως γεναμένων. ἐξηγήσις ἐστὶν ἀσαφῶν διανοιῶν καὶ ζητήσεων διήγησις. κρίσις ἐστὶν ὃ τὰ ποιήματα καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς διαρτῶμεν καὶ διασταθμώμεθα. τῆς τέχνης τῆς γραμματικῆς αἱ ἀρχαὶ ἀπὸ τῶν στοιχείων ἐγείρονται, τὰ στοιχεῖα ἢ τυποῦνται εἰς γράμματα, τὰ γράμματα συνάγονται εἰς συλλαβάς, συλλαβαῖς περιλαμβάνεται λέξις, αἱ λέξεις συνάγονται εἰς μέρη λόγου, ὁ δὲ λόγος εἰς ἀρετὰς καὶ εἰς φλόγους κάττεισι.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΔΙΩΝ

II. Προσῳδία ἐστὶν μιᾶς ἐκατέρας συλλαβῆς ἴδιος [κύριος] ἤχος [τόνος], ὃν ἐν τῇ ἑλληνικῇ προσῳδίᾳ λέγουσιν [καλοῦσιν]. προσῳδία παρὰ τὸ προσάδεσθαι. προσῳδία ἐν τῇ ἑλληνικῇ

INCIPIT GRĀM̄TICA DOSITHEI H INCIPIT GRAMMATICA DOSITHI MAGISTRI S 2 σραφειν H αναγνωσεων H 5 συνεκτικῆν S 6 αναρῶσει S 7 ποικιλη H 8 εκαστουχης H πλανων τινων δια HS corr. Keil 10 γραφης H | γενομένων Keil ἐξηγησις H ἐξεργησις S | αποισι υφων H ακαφων S ασαφων Keil an αποικρύφων? 11 διωρευσεως H om. S διήγησις Keil | ἐστὶν om. S 12 διαρτομεθα H | διασταθμομεα H alterum τῆς om. H 13 στιγι H 14 τυποινται H 15 συλλαβαῖς om. S emend. Keil αι συλλαβαι περιλαμβανεται εις λεξεις H cf. W. f. kl. Phil. 1910, 990 16 ὁ δὲ λόγος om. H 17 ψογαις H 19 προσδιῶ H | κυριον H κύριος, τόνος, καλοῦσιν seclusi 20 ἐν om. S | προσῳδιᾳ om. S 21 προσαιδεσῶν H προσῳδια H | ελληνικη H

p. 376. 377 K.

I. Ars grammatica est scientia emendati sermonis in loquendo et scribendo poematumque ac lectionis prudens praeceptum. grammaticus est qui uniuscuiusque rei vim ac proprietatem potest explanare loquela. artis 2
5 grammaticae officium constat partibus quattuor, lectione emendatione enarratione iudicio. lectio est varia cuius- 3
que scripti pronuntiatio serviens dignitati personarum exprimensque habitum animi cuiusque. emendatio est recorrectio errorum, qui per scriptum dictionemve fiunt. 10
enarratio est obscurorum sensuum quaestionumque narratio. iudicium est quo poemata ceteraque scripta perpendimus et discernimus. artis grammaticae initia ab elementis 4
15 surgunt, elementa figurantur in litteras, litterae coguntur in syllabas, syllabis comprehenditur dictio. dictiones coguntur in partes orationis, oratio in virtutes ac vitia descendit.

DE ACCENTIBVS

II. Accentus est unius cuiusque syllabae proprius sonus, quem Graeci περισσῶδιν dicunt. accentus quasi accantus. accentus in graeca lingua sunt VII, in latina V,

I. *Diom.* 426, 12—427, 2 II.—III. *Diom.* 430, 29—435, 21
Donat. 371, 1—372, 13 *Explan. in Don.* 524, 19—525, 17 *Victor.* 192, 14—194, 8 *Audax* 329, 12—331, 11

2 *Locus corruptus*, cf. *W. f. kl. Ph.* 1912, 477 6 enarratione *H* narratione emendatione *Diom.* cf. *W. kl. Ph. II.* 8 cuiusque animi *H* animi habitum cuiusque *Diom.* 9 per scripturam *Diom.* 11 DE IV-
DICIO Iudicium *S* | pemata *H* 12 et discernimus *om. S spatium vacuo relicto* 14 in syllabas *om. S* sillabae comprehenduntur dictionibus *H* syllabis comprehenditur dictio *S Diom.* (*Exc. cod. Paris.* 7530) 15 orationis *om. H* 18 accentum dicunt uocant *H* 19 adcantus *H*

p. 377. 378 K.

γλώττη εἰσὶν ἑπτὰ, ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ πέντε, ὀξεῖα βραεῖα περι-
 2 σπωμένη μακρὰ βραχεῖα. ἐν παντὶ μέρει λόγου ῥωμαϊκοῦ ὁμοίως
 ὡσπερ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡ ὀξεῖαν ἡ περισπωμένην προσωδίαν τί-
 3 θεσθαι ἀναγκαῖόν ἐστιν, οὐ πλεῖον δὲ ἢ μίαν ἢ αὐτὴν ἢ 5
 3 ἐκείνην. ἡ γὰρ βραεῖα τίθεται ἐπὶ πλειόνων. ἡ ὀξεῖα ὅποτε
 παρὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς τρεῖς τόπους ἔχει, <τὴν> τελευταίαν καὶ
 τὴν παρατέλευτον καὶ τὴν αὐτὴν ἔγγιστα συλλαβὴν, παρ' ἡμῖν
 δύο μόνον τόποις τίθεσθαι δύναται, ἐν τῇ παρατελεύτῳ συλ-
 λαβῇ || ὡς τὸ [προανένγωγς], ἡ ἐπὶ ταύτης, ἥτις τρίτη ἀπὸ τέ-
 4 λους ἐστίν .ἡ περισπωμένη, ἐὰν τὸ μέρος τοῦ λόγου τριῶν 10
 ἢ πλειόνων ἔσται συλλαβῶν, οὐ τίθεται, εἰ μὴ τὸν παρατέλευ-
 5 τον τύπον δυνήσεται εὑρεῖν, ὡς τὸ .τὰ μονοσύλλαβα, ἅπερ
 ἂν θέσει μακρὰ εἶη, ὀξεῖαν ἔξουσιν προσωδίαν .ἄτινα δὲ φύσει
 6 μακρὰ ἔσται, περισπωμένη προσωδία ἐκφωνηθήσεται .ἐπὶ τῶν
 δυσυλλάβων, ἐὰν ἢ προτέρα φύσει μακρὰ εἶη τῆς ὑστέρας συνε- 15
 σταλμένης, ἢ προτέρα περισπασθήσεται, ὡς τὸ [ῶρα Ῥώμη].
 ἐὰν δὲ ἢ ὑστέρα ἐκτεταμένη εἶη, ἢ προτέρα, εἴτε μακρὰ εἴτε
 βραχεῖα ἔσται, ὀξύτονηθήσεται ἐξ ἀνάγκης ὡς τὸ .καὶ εἰ
 ἀμφοτέρω βραχεῖα εἶεν, ὀξύτονηθήσεται ἢ προτέρα, ὡς τὸ .
 7 ἐν τοῖς τρισυλλάβοις ἢ τοῖς τετρασυλλάβοις ἢ ἅπερ ἂν πλείους 20
 συλλαβὰς ἔξει, ἐὰν ἢ παρατέλευτος συλλαβὴ βραχεῖα ἔσται, ἢ
 αὐτὴν προσάγουσα ὀξυνθήσεται, ὡς τὸ [Τούλλιος Ὀρτήσιος].
 8 ἐὰν ἢ παρατέλευτος θέσει μακρὰ εἶη, αὐτὴ τὴν ὀξεῖαν ἔξει

1 γλωσση *H* | ὀξεῖα βραχεῖα *om. H*   4 μίαν] κειαν *H* κειαν *S*
corr. Keil   5 ἐκείνην] κειαν *HS corr. Keil*   6 εχει τεαιταιον (τελευτ.
H) και τον παρατελευτο *HS corr. Keil*   8 ε τῇ παρατελες *H* συλλαβῇ
om. H   9 προανενγωγς *H seclusi*   11 παραταλ *H*   12 οἰς
H | ηπερατεσι *H*   13 εχουσιν *H*   14 ειται *H* εσειται *S corr.*
Keil   15 προτεραν *HS corr. Keil*   16 ῶρα Ῥώμη *secl. Keil*
 18 εται *H* | ὡς τὸ νομος *H*   19 ὀξύτονηθησεται *H* | ὡς τὸ θεως *H*
 20 τρισυλλ ἢ τοῖς τετρασυλλ *H*   21 συλλαβάς *om. S* εχει *H* | ηται
 ταυτι *H* ταυτη *S* ταύτης *Keil*   22 ω .ο Τούλλιος *H* τό *om. S* Τούλλιος
 Ὀρτήσιος *seclusi*   23 θσσει *H* | εχει *H*

p. 377. 378 K.

acutus gravis circumflexus - longus - brevis. in omni 2
 parte latinae orationis, item ut graecae, aut acutum aut
 circumflexum accentum poni necesse est. nec amplius quam
 unum vel hunc vel illum. nam gravis ponitur in pluribus.
 5 acutus cum apud Graecos tria loca teneat, ultimam et 3
 paenultimam et ei proximam syllabam, apud nos duobus
 tantum locis poni potest, in paenultima, ut praelegistis,
 aut in ea || quae a fine sit tertia, ut praelégimus. cir- 4
 cumflexus, si pars orationis trium aut amplius fuerit syl-
 10 labarum, non ponitur nisi paenultimum locum poterit
 invenire, ut turbâre. monosyllaba, quaecumque positione 5
 longa fuerint, acutum habebunt accentum, ut pîx. quae
 natura longa erunt, circumflexo accentu pronuntiabuntur,
 ut rés. in disyllabis, si prior natura longa erit posteriore 6
 15 correpta, prior circumflectetur, ut hôra Rôma; si posterior
 producta sit, prior, seu longa seu brevis fuerit, acuatur
 necesse est, ut léges sâlus; et si ambae breves sint,
 acuatur prior, ut déus hômo. in trisyllabis tetrasyl- 7
 labisve aut quae plures syllabas habebunt, si paenultima
 20 brevis fuerit, quae eam praecedat acuatur. <ut Tullius
 Hortensius>; si paenultima positione longa fuerit, ipsa 8

1 accutus S | - et ~ om. H   2 orationis latinae S | item] si-
 militer H   3 circumflexus H   4 aut hunc H   5 accutus S |
 et peneultimum S   6 antepeneultimam H ultimum paenultimum ante-
 paenultimum Diom. | syllabam om. S Diom.   7 potem H | praelegistis
 H S praelegisti Keil, qui ubique accentus notas add. que tertia a fine
 est H   12 fuerit accutum S acutus H | ut pîx om. H quae autem H
 13 erit H S corr. Keil   14 ut res om. H | dissyllabis H   15 ora H
 hora Roma om. S   16 br. sit H   17 est ut om. S | salus om. H
 sal'u S   18 ut om. S | homo om. H | trissyllabis H aut tetrasill' H in
 trisyllabis autem et tetrasyllabis Diom.   19 habent H | peneultima S
 20 ut Tullius Hortensius add. Keil

p. 378. 379 K.

- 9 προσφθίαν, τὴν προάγουσαν δὲ βαρεῖαν ποιήσει ὡς τὸ ἐάν
 ἢ παρατέλευτος συλλαβὴ φυσικῶς ἐκτεταμένη ἔσται, οὕτως ὥστε
 τὴν τελευταίαν βραχεῖαν εἶναι, τὴν παρατέλευτον προπερισπά-
 10 σμεν, ὡς τὸ ἐάν δὲ μακρὰ εἴη ἢ τελευταία, τῇ παρα-
 τελεύτῳ ὀξεῖαν δώσωμεν προσφθίαν, ὡς τὸ [Ἄβῆνα Φιδῆνα]. 5

III. Τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα, ἐάν τοῖς αὐτοῖς γράμμασιν
 2 προφέρηται, ἑλληνικὰς προσφθίας ἔξουσιν. καὶ γὰρ ὅταν λέ-
 γωμεν Θυιάς Ναίς, τὴν ὀξεῖαν ἔξει ἢ ὑστέρα προσφθίαν, καὶ
 ὡς Θεμιστῷ Καλυψῷ τὴν τελευταίαν περισπᾶσθαι ὀρώμεν, ὅπερ
 ἐκάτερον ὁ ῥωμαϊκὸς λόγος οὐκ ἐπιδέχεται. εἰ μὴ πάνυ ἀραιῶς 10
 χάριν τοῦ διελεῖν τὸν νοῦν, ὡς ἀπαντᾷ ὁ εἶργο σύνδεσμος, ἐν
 3 ᾧ ἢ τελευταία περισπωμένη καταλαμβάνεται. ὁμοίως ὡς τὸ
 ἐπίρρημα pone τῇ ὑστέρα ὀξεῖαν ἀναδέχεται, ἵνα μὴ εἴη ῥῆμα.

III. Ἔστιν δὲ σημεῖον τῆς ὀξεῖας προσφθίας I πλάγιον
 εἰς τὸ μέρος τὸ δεξιὸν ἀναβαῖνον, τῆς βαρεῖας προσφθίας ση- 15
 2 μεῖον I πλάγιον εἰς μέρος τὸ δεξιὸν καταβαῖνον. τὴν περι-
 σπωμένην σημειοῦται προσφθίαν C κάτω βλέπον. τὴν μακρὰν
 προσφθίαν πλαγίῳ τῷ I γράμματι σημειοῦνται, βραχεῖαν C ἄνω
 3 βλέποντι. ἀλλὰ ἐν ἐκείνοις τοὺς τόνους, ἐν τούτοις τοὺς χρό-
 4 νους γινώσκουσι <ὀρώμεν>. τὴν δασεῖαν τὸ H προσγεγραμ- 20

1 ὡς τὸ om. S   2 ἢ om. H | παρατέλ σὺλλ H   3 τελευταίαν
 H | προπερισπασμένην H   4 eam H   5 δώσω H | προσφθίαν om.
 H | ὡς θναφίνα^η H   7 εχουσι H | λεγομεν H   8 καὶ om. H   9 ῥω-
 μαί H   11 χάριν] γχαρι H καρα S emend. Keil   12 καταλαμβανатаι
 H   13 pone om. H | τρυστερα H   15 αναβανον H | σιμιῶ
 ἔστι ἰ ἰ πλαγιο H σημιοῦται πρὸς (ut videtur deleta ρ littera Keil) I πλα-
 γιῶ S   17 α H   18 βραχιονα H   19 βλεπομτι H | ἀλλ S
 20 ὀρώμεν add. Keil cf. Comin. p. 100

p. 378. 379 K.

acutum habebit accentum, praecedentem autem gravem
faciet, ut Catúllus. si paenultima naturaliter producta 9
erit, ita ut ultima brevis sit, paenultimam circumflectemus,
ut Cethêgus; si autem longa fuerit ultima, paenultima 10
5 acutum dabimus accentum, <ut Athenae Fidenae>. |

III. Graeca nomina si isdem litteris proferentur,
graecos accentus habebunt. nam et cum dicimus <Thyas 2
Nais>, acutum habebit posterior, et cum <Themisto Kalypso>,
ultimam circumflecti videmus. quod utrumque latinus
10 sermo non patitur, nisi admodum raro sensus discernendi
gratia, ut occurrit ergo coniunctio, in qua posterior cir-
cumflexa deprehenditur. item adverbium pone posteriore 3
acutum recipit, ne sit verbum.

III. Est autem forma acuti accentus I obliqua in
15 partem dexteram ascendens, gravis forma I obliqua in
partem dexteram descendens. circumflexum designat ac- 2
centum C deorsum spectans. longum accentum transversa
I littera notant, brevem C sursum spectante. sed in illis 3
sonos, in his tempora dinosci <vide>mus. aspirationem 4
20 H adscripta praestabit; si adscripta non erit, siccitatem.

---

1 accutum *H* | habet *H* 2 peñ. sillaba *H* 3 fuerit *H* | pe-
neultimum *S* | circumflectimus *H* 4 ut *om.* *S* | fuerit *H* *Diom.* erit *S*
5 accentum *om.* *H* | ut Athenae Fidenae *add. Keil* 7 etenim cum *H*
Thyas Nais *add. Keil* 8 habet *H* *om.* *S* habebit *Oehler* accutum *S* et
cum *om.* *H* | Themisto Calypso *add. Keil* 9 circumflectere videmur *H*
10 gratia discernendi sensus *H* 12 similiter ut adverbium *H* | posterior *H*
13 ut non sit *H* 15 dextram *H* *utroque loco* | scandens *S* *cf. W. f.*
kl. Ph. 1911, 991 formae I obliquae *H* 16 descendens descendens *S*
17 spectantium *H* spectantium *S* *corr. Oehler* 19 sonus *HS* *corr. Oehler*
addi noscimus *H* | videmus *ex Diom. 434, 6 restituit Keil* 20 ascripta *HS*
utroque loco si autem non erit ascripta *H*

p. 379. 380 K.

- μένον παρέχει· ἐὰν δὲ μὴ εἴη προσγεγραμμένον, φιλήν ξηράν.
 5 ταύταις προσβάλλουσιν τὴν ὑφέν, ὁπότε δύο ῥήματα ὡς εἰς
 ἐν τῇ || ἐκφωνήσει συνάγομεν, καὶ τὸ σημεῖον αὐτῆς τοῦτο
 ποιούσιν· ἐκατέρου ῥήματος τὰς ἔγγιστα συλλαβὰς ἐπικεκαμ-
 6 μένη ὑποκάτωθεν ῥάβδῳ ζευγνύουσιν, ὡς ἔστιν .δομοῖως καὶ 5
 ἀπώστροφον ὁπόταν φωνῆεν τελικὸν ὑφαιρούμεν. ταύτην οὕτως
 σημειοῦνται· πρὸς τὸ ἄνω μέρος τοῦ συμφώνου, οὗ τὸ φωνῆεν
 ὑφῆρηται, ἐπικεκαμμένον ῥαβδίον εἰς αὐτὸ βλέπον τιθέασιν ὡς .

ΠΕΡΙ ΣΤΙΤΜΗΣ

- V. Στιγμὴ ἔστιν σιωπῆς σημεῖον, ἣτις ἐν τῷ ἀναγινώσκειν 10
 δίδωσιν ἄδειαν τοῦ τὸ πνεῦμα ἀνακτῆσασθαι, μὴ ἐν τῷ συν-
 2 ἄπτειν ἐπιλείψει. αὗται τρεῖς εἰσιν, ὧν ἡ διαφορὰ τρισὶν νυγμάξ
 3 ἐν διαφορῷ τόπῳ τεθειμέναις δηλωθήσεται. ὅπου πλήρης ἔστιν
 ἡ δianoia, νυγμὴν παρὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ γράμματος τίθεμεν,
 4 καὶ ἔστιν ἄνεσις τοῦ σχολάσαι ἐπὶ πλεόν. ὅπου δὲ τῆς δια- 15
 νοίας μηδέπω πλήρ(ους οὐσ)ῆς ἀναπνεῦσαι χρεῖζουσιν, παρὰ
 5 μέσον τὸ γράμμα δώσομεν νυγμὴν. ὅπου δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ
 τέλει τοῦ ἀπαρτίσαι τὴν δianoian οὕτως ἀπαρτῶμεν, ὥστε
 εὐθύως τοῦτο· ὅπερ ἔπεται ὑποβάλλειν ὑφείλομεν, παρὰ τὸ κάτω
 μέρος τοῦ γράμματος τῇ νυγμῇ σημειούμεθα. || 20

1 εἴη] ει *HS corr. Keil*   3 αὐτῆ *HS corr. Keil*   4 ἐγγιστὰς *H*
 5 υποκατθεν παρδω *superscripto* ραβδω *S corr. Keil* ὑποκάτωθεν—ὑφαι-
 ρούμεν *om. H post* ἔστιν *Keil lacunam indicavit*   6 ἀναστροφον *corr.*
S emend. Keil | φωνῆη τελικο *S corr. Keil*   7 σημειοῦνται
H | φωνεν *HS corr. Keil*   8 ραβδ τον *H* | αὐτον *H* | ὡς ἔστιν *H*
 10 ἀναγινώσκειν *H*   11 το του πνευματος *H*   12 ἐπιψει *H*   16 πλη-
 ρης *HS corr. Keil* | χρεηζουσεις *H* χρεηζουσες *S corr. Keil*   18 ουτος
H ουτω *S*   19 τουτ οπερ *ω*

p. 379. 380 K.

his adiciunt hyphen, cum duo verba quasi in unum pro- 5
 nuntiatione colligimus, et formam eius hanc faciunt: utri-
 usque || verbi proximas syllabas inflexa subter virgula
 iungunt, ut est *'Turnus ut ante volans'*. item apostrophon, 6
 5 cum vocalem ultimam subtrahimus. hanc sic notant: ad
 caput eius consonantis, cui vocalis subtracta est, inflexam
 virgulam, quae ad eam spectat, apponunt, ut *'tanton' me
 crimine dignum*.

DE DISTINCTIONE

10 V. Distinctio est silentii nota, quae in legendo dat
 copiam spiritus recipiendi, ne continuatione deficiat. hae 2
 tres sunt, quarum diversitas tribus punctis diverso loco
 positis indicatur. ubi plenus est sensus, punctum ad caput 3
 litterae ponimus et est liberum cessare prolixius. ubi 4
 15 sensu nondum pleno respirari oportet, ad mediam litteram
 dabimus punctum. ubi sub ipsum finem implendi sensus 5
 ita suspendimus, ut statim id quod sequitur subicere de-
 beamus, imam litteram puncto notamus. ||

V. *Diom. 437, 9—438, 12 Explan. in Don. 533, 28—534, 4
 cf. Comin. 110 n. 1*

---

4 Turnus] *Verg. Aen. IX 47*   7 tanton'] *Verg. Aen. X 668*

---

1 yfen HS   3 syllabas om. S | subter—subtrahimus om. H
 4 post volans Keil lacunam indicavit, qua diastoles definitio excidisset |
 apostrofon S   7 ut est tantonme H tantonus me S   8 crimine
 dignum om. H   12 in diverso loco H in om. S *Diom. Explan.*
 13 qui HS ubi *Explan.*   15 sensum S   16 ubi autem sub ipso
 fine H | sensum S   18 ad imum litterae H imam litteram S *Explan.*

ΠΕΡΙ ΦΩΝΗΣ

- VI. Φωνή ἐστὶν ἀήρ πεπληγὸς αἰσθητὸς ἀκοῆ τὸ ὅσον
 2 ἐφ' ἑαυτῷ ἐστὶν. πᾶσα φωνὴ ἢ ἑναρθρὸς ἐστὶν ἢ ἀναρθρὸς.
 ἑναρθρὸς ἐστὶν ἢ γράμμασιν καταληφθῆναι δύναται. ἀναρθρὸς
 ἐστὶν ἥτις γράφεσθαι οὐ δύναται.

5

ΠΕΡΙ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

- VII. Γράμμα ἐστὶν στοιχεῖον φωνῆς ἐνάρθρου. στοι-
 χεῖον ἐστὶν ἐνὸς ἐκάστου πράγματος ἀρχή, παρ' οὗ λαμβάνεται
 2 τὸ ἐπαύξημα καὶ εἰς ὃ ἀναλύεται. συμβαίνει [ἀντὶ τοῦ] ἐκάστῳ
 γράμματι ὄνομα σχῆμα δύναμις. ὄνομά ἐστὶν ὃ προσαγορεύεται, 10
 3 σχῆμα ὃ σημειοῦται, δύναμις ἢ ἰσχύει. τῶν γραμμάτων εἰσὶν
 4 τὰ μὲν φωνήεντα, τὰ δὲ σύμφωνα. φωνήεντά ἐστὶν ἃ καθ' ἑαυτὰ
 ἐκφωνεῖται καὶ καθ' ἑαυτὰ συλλαβὴν ποιῆσαι δύναται.
 5 ἔστιν δὲ τὸν ἀριθμὸν πέντε, α ε η ι ο ω ου. ἐκ τούτων δύο ι καὶ
 ου μετέρχονται εἰς τὴν τῶν συμφώνων δύναμιν, ὁπότε ἢ αὐτὰ 15
 εἰς ἀλληλα ζεύγνυται ἢ μετὰ ἄλλων φωνήεσσι ζεύγνυται, οἷον .
 6 τῶν συμφώνων τὸ εἶδος ἐστὶν διπλοῦν. ἔστιν γὰρ ἃ μὲν ἡμί-
 7 φωνα, ἃ δὲ ἄφωνα. ἡμίφωνά ἐστὶν, ἃ καθ' ἑαυτὰ μὲν ἐκφω-
 νεῖται, || ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰ συλλαβὴν ποιῆσαι οὐ δύναται. ἔστιν
 8 δὲ τὸν ἀριθμὸν ἐπτά . ἐκ τούτων διπλοῦν ἐστὶν τὸ X. συνέ- 20

5 ἐστὶν om. H 9 ἀντὶ τοῦ *secl. Keil* 10 ὄνομα H 11 ἐστὶ H

12 *post* σύμφωνα *in H* ἀλλῆ^y ἀφῶ να, καθ' H 13 ἐκφωνεῖται H κα-
 τεαυτα *lineola*) *per τ ducta H* | στλαβην H 14 ι καὶ ου] ἰ.υ H om.
S correxi 15 τῶν] ω H | αὐτη *HS corr. Keil* 16 μεταλλων
 H | φωνῆεσσι H | οἷον *Iouuo vāt H* 18 ἐκφωνεῖται H 19 κατεαυτα
lineola) *per ε ducta H* 20 το ξ H

p. 381. 382 K.

DE VOCE

VI. Vox est aer ictus sensibilis auditu, quantum in ipso est. omnis vox aut articulata est aut confusa; articulata est quae litteris comprehendi potest; confusa est
 5 quae scribi non potest.

DE LITTERIS

VII. Littera est elementum vocis articulatae. elementum est unius cuiusque rei initium, a quo sumitur incrementum et in quod resolvitur. accidunt uni cuique
 10 litterae nomen figura potestas. nomen est quo appellatur, figura qua notatur, potestas qua valet. litterarum sunt aliae vocales, aliae consonantes. vocales sunt
 15 i et u, transeunt in consonantium potestatem, cum aut ipsae inter se geminantur aut cum aliis vocalibus iunguntur, veluti Juno vates. consonantium species est duplex. sunt enim aliae semivocales, aliae mutae. semivocales || sunt quae per se quidem proferuntur, sed per
 20 se syllabam facere non possunt. sunt autem numero VII,

VI. *Diom.* 420, 8—15. *Don.* 367, 4—7. *Explan.* 519, 15—18. *Victor.* 189, 8—13. *Audax* 323, 4—8. VII.—X. *Char.* 7, 5—11, 5. *Diom.* 421, 14—423, 33. *Don.* 367, 8—368, 18. *Victor.* 5, 14—29.

2 quanto S 3 inarticulata *corr.* confusa H confusa S et omnes *gramm.*
 4 inarticulata H est *om.* H 6 littera S *cf.* W. f. kl. Ph. 1910, 991
 10 litterae nomen figura *om.* S 12 aliae sunt *Char. Victor.* 13 syllabam *om.* S 14 ex quibus duo H harum *Char. Don. Victor.* ex his *Diom.*
 16 iunguntur H *Char. Don. Vict.* coniunguntur S 17 vates *om.* H 20 syllabam *om.* S | numero *om.* S

p. 382. 383 K.

- στηκεν γὰρ ἡ ἐκ τοῦ g καὶ s, ὡς τὸ rex regis, ἡ ἐκ τοῦ c
 9 καὶ s, ὡς τὸ pix picis. διὰ τοῦτο γράμμα† ἀρνεῖται. ἀφωνά
 ἔστιν, ἃ οὔτε καθ' ἑαυτὰ ἐκφωνεῖσθαι δύναται οὔτε συλλαβὴν
 10 ποιῆσαι. ἔστιν δὲ τὸν ἀριθμὸν ἐννέα .ἐκ τούτων περισσά
 τισιν δοκιμάζεται τὸ k καὶ τὸ q, ὅτι τὸ c γράμμα τὸν τούτων 5
 11 τόπον δύναται ἀναπληρῶσαι. καὶ τὸ h τῆς δασείας σημεῖον,
 οὐχὶ γράμμα ὑπολαμβάνεται. τὸ u δὲ καὶ τὸ ζ διὰ τὰ ἐλλη-
 νικὰ ὀνόματα προσβάλλομεν.

VIII. A γράμμα φωνῆεν, ὅπερ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὸ ποιεῖ
 συλλαβὴν βραχεῖαν καὶ μακράν ὁμοίως δὲ συνεζευγμένον μετὰ 10
 ἄλλων καὶ προτασσόμενον καὶ μέσον καὶ ἐπὶ τέλους, ὡς τὸ
 Ahala· καὶ σημεῖον χρηματισμοῦ, ὅποτε Αὔλον μόνον ση-
 2 μαίνει. e γράμμα φωνῆεν καθ' ἑαυτὸ ὀνομασθὲν ὁμοίως τε
 μετὰ ἄλλων ζευγθὲν καὶ βραχείας ποιεῖ συλλαβὰς καὶ μακράς.
 3 i γράμμα φωνῆεν ἔσθ' ὅτε μετεργόμενον εἰς τὴν τῶν συμφώνων 15
 δύναμιν καθ' ἑαυτὸ οὐδὲν ἔλαττον καὶ μετὰ ἄλλων ἐζευγμένον
 καὶ βραχείας ποιεῖ συλλαβὰς καὶ μακράς. σημεῖον ἀριθμοῦ,
 4 ὅποτε ἓνα σημαίνει. o γράμμα φωνῆεν καὶ συστέλλεται καὶ
 5 ἐκτείνεται καὶ μόνον καὶ μετὰ ἄλλων ζευγνύμενον. u γράμμα
 φωνῆεν || ἔσθ' ὅτε μετεργόμενον εἰς τὴν τῶν συμφώνων δύναμιν 20
 συστέλλεται καὶ ἐκτείνεται καὶ μόνον καὶ μετὰ ἄλλων συνε-
 ζευγμένον· σημεῖον ἀριθμοῦ, ὅποτε πέντε σημαίνει.

VIII. F γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον ἀρχεται συλλαβὴν
 2 προτασσόμενον καὶ φωνήεντος καὶ ἡμιφώνου, ὡς τό .l γράμμα

1 ἐκ τοῦ ^g γ καὶ ^s s | regis om. S   6 καὶ τσοτο ^h H λασει^{as} H
 καὶ τοντε δασείας S corr. Keil   7 δὲ om. H τὸ ante ζ om. H
 9 κατεαυτο lineola) per τ ducta   11 ὡς το αλα HS corr. Keil
 14 ζευγθεν H   16 αλιτὸ H   21 μεταλλων S   23 Φ H συλλαβη S
 ἐν συλλαβῇ Keil   24 l Keil Λ H om. S

p. 382. 383 K.

f l m n r s x. ex his duplex est x. constat enim aut 8
 ex g et s, ut rex regis, aut ex c et s, <ut> pix picis,
 ideoque littera negatur. mutae sunt quae nec per se 9
 proferri possunt nec syllabam facere. sunt autem nu-
 5 mero VIII, b c d g h k p q t. ex his supervacuae qui- 10
 busdam videntur k et q, quod c littera harum locum
 possit implere. h quoque aspirationis nota, non littera 11
 existimatur. y et z propter graeca nomina admittimus.

VIII. A littera vocalis, quae quidem per se facit
 10 syllabam brevem et longam itemque conexa cum aliis
 tam praeposita quam media finiensque, ut Ahala; nota
 etiam praenominis, cum Aulum sola significat. e littera 2
 vocalis per se nominata itemque cum aliis iuncta et bre-
 ves facit syllabas et longas. i littera vocalis interdum 3
 15 transiens in consonantium potestatem per se nec minus
 aliis sociata tam breves facit syllabas quam longas; nota
 numeri, cum unum significat. o littera vocalis tam cor- 4
 ripitur quam producitur et singularis et cum aliis copu-
 lata. u littera vocalis non || numquam transiens in con- 5
 20 sonantium potestatem corripitur produciturque et sola
 et cum aliis coniuncta; nota numeri, cum quinque
 significat.

VIII. F littera consonans semivocalis incipit syllabam
 tam praeposita vocali quam semivocali, ut flumen fons.

1 ^{ix}/_x H   2 ut *add. Oehler*   3 multae H   4 neque H
 syllabam *om. S*   6 quia *Victor.* | litteram H   10 syllabam *om. S*
 connexa H   11 etiam *HS* tam *Char. Diom.* | ut ala H | notetiam
 H   12 solum *HS* sola *Char. Diom.*   13 breue S   14 syllabas
om. S   15 nec minus etiam cum aliis H   16 et br. f. s. et l. H etiam
 br. f. quam l. S tam *Oehler*   17 etiam *HS* tam *Char. Diom.*
 20 etiam sola H etiam solo S et *Keil*   21 iuncta H   23 syllabam
om. S in syllaba *Keil ex Char. et Diom.*   24 praeposita tam vocali
 quam H | ut *om. S*

p. 383. 384 K.

- σύμφωνον ἡμίφωνον ὑγρὸν καὶ προτάσσεται φωνηέντων ἐν συλλαβῇ καὶ ὑποτάσσεται· προτάσσεται, ὅποτε *laudem legem* καὶ τὰ τούτοις ὅμοια γράφομεν· ὑποτάσσεται, ὡς τὸ *alma*. ὑποτάσσεται ὁμοίως συμφώνοις, ὅποτε *Clodium* ὀνομάζομεν. ὅταν μόνον τίθεται, *Lucium* σημαίνει· ὁμοίως ἀριθμὸν, ὅποτε 5
- 3 πεντήκοντα σημαίνει. *m* γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον ὑγρὸν καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται, ὡς τὸ ὑποτάσσεται δὲ καὶ συμφώνοις, ὅποτε λέγομεν· σημεῖον χρηματισμοῦ, ὅποτε Μάρκον μόνον γεγραμμένον σημαίνει. *n* 4 γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον ὑγρὸν καὶ προτάσσεται τῶν φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται, ὡς τὸ ὁμοίως ὑποτάσσεται καὶ ταῖς συμφώνοις, ὡς τὸ *Cnidius* <*Cynthius*>. σημεῖον χρηματισμοῦ, ὅποτε μόνον σημαίνει· ὁμοίως καὶ συμφωνῶν ὑποτασσόμενον τῷ *G* Γναῖον, ὃν οἱ παλαιοὶ μὲν Γναῖον, νῦν δὲ χυδαίως συντομώτερον || ἀκούομεν Γναῖον, καὶ ἐν ὀνό- 15
- 5 ματος ἕνεκα τίθεμεν. *r* γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον ὑγρὸν καὶ προτάσσεται καὶ ὑποτάσσεται, ὡς τὸ ὁμοίως συμφώνοις 6 ὑποτάσσεται, ὡς ἐν τῷ *s* γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ συμφώνων καὶ ὑποτάσσεται φωνήεσιν, ὡς τὸ *x* γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον διπλοῦν ἐν 20 μέσῳ μόνον μέρει λόγου παρ' ἡμῖν φωνηέντων προτασσόμενον

1 προτασσεται *H* | συλλαβα *H* 2 *laudem legem om. S* 3 γραφόμεν *H* | *αλμα H om. S* | ὑποτάσσεται *om. H* 4 *Clodium om. S* *clodium H* | ὀνομαζόμεν *H* 5 τίθηται *Keil* | *Lucium om. S* 6 *m Keil M H om. S* 7 υποτασσεται *H* 8 δὲ *om. H* | χρηματισμοῦ *H* 9 σείμαισει *H* | *n Keil N H om. S* 10 προτασσὲ *H* 11 φωνηέντων *H* ὑποτασσεται *H* 12 ὡς το σνιδιους *H om. S* 13 σημ̄ χηρημ̄ *S* | ὀποτεμονον τον αριθμον *H* | σύφωνοις υποτασσεται ὡς το Γναῖο *H* συμφῖς υποτασσομενον τοῦ *G S corr. Keil* 16 τιθεμενοι *HS corr. Keil* | *r Keil PH om. S* 17 ὡς τό *om. S* 18 ὡς το εν το *HS corr. Keil* | *s Keil C H om. S* 19 φωνοις και σύφωνοις ὀποτε υποτασσεται φω *S* φωνοις καὶ σύφωνοις υποτασσεται φωνοις ὡς το *H corr. Keil* 20 *x Keil E H om. S*

p. 383. 384 K.

l littera consonans semivocalis liquida tam praeponitur 2
 vocalibus in syllaba quam subiungitur: praeponitur, cum
 laudem legem et his similia scribimus; subiungitur, tam-
 quam alma; subiungitur item consonantibus, cum Clodium
 5 nominamus. cum sola ponitur, Lucium significat; item
 numerum, cum quinquaginta significat. m littera conso- 3
 nans semivocalis liquida tam praeponitur vocalibus quam
 subiungitur, tamquam monet commonet. subiungitur et
 consonantibus, cum agmina dicimus; nota praenominis,
 10 cum Marcum sola scripta significat. n littera consonans 4
 semivocalis liquida tam praeponitur vocalibus quam sub-
 iungitur, ut natus ante. item subiungitur et conso-
 nantibus, ut Cnidius Cynthius. nota praenominis, cum
 sola Numerium significat; item consonanti subiuncta G
 15 Gnaeum, quem antiqui || Gnaevum, nunc volgo brevius
 audimus Gnaeum, etiam si nominis causa ponimus. r 5
 littera consonans semivocalis liquida tam praeponitur voca-
 libus quam subiungitur, ut ramus arma; item conso-
 nantibus subiungitur, ut in Crasso. s littera consonans 6
 20 semivocalis tam praeponitur vocalibus consonantibusque
 quam subiungitur vocalibus, ut satis statis. x littera 7
 consonans semivocalis duplex in media tantum parte

---

2 subiungitur *S Char. Diom.* subponitur *H* | cum *S Char. Diom.*
 quando *H* 3 subiungitur *S Char. Diom.* subponitur *H* subiungitur
 altero loco *om. H* 4 cum *S Char. Diom.* quando *H* | clodium *H*
 8 subponitur *H* | commonet *om. H* 9 nota praenomen *S* 10 Mar-
 cum *om. S* 11 subiungitur *S Diom.* subponitur *H* 12 ut *om. S* | item
S etiam *H* 13 ut *om. S* | cytnius *S om. H corr. Keil* | nota pre-
 nomen *S* 14 numerum *H* et consonantibus subiungitur ut gneum *H*
 consonantibus subiungitur *ē gneum S corr. Keil* 15 antiqui quidem
H | Gnaevum *Keil* Gneium *H* Gnaeium *S* | uulgo *H* 16 si in nomi-
 nis *S deleta altera i H* | ponimur *H* 17 et praeponitur uocalibus et
 subiungitur *S* 18 subponitur *H* 19 ut in *om. S* 20 et conso-
 nantibus *H* 21 subponitur *H*

p. 384. 385 K.

ὡς τό ,ὅποτε δὲ καὶ ἐπὶ τέλους, ὡς τό .ἐν τοῖς ζένοις
μόνον ὀνόμασιν πρῶτον τίθεται, ὡς ἐν τῷ Xantho (Xenone);
σημεῖον δὲ ἀριθμοῦ, ὅποτε δέκα σημαίνει.

- X. Β γράμμα σύμφωνον ἄφωνον καὶ προτάσσεται φωνη-
έντων καὶ ὑποτάσσεται· προτάσσεται δὲ καὶ ἡμιφώνων, ὡς, 5
<ἐν> τῷ Blesamio· ἔγγιστον τοῦ p γράμματος, καθ' ὃ πολ-
2 λάκις ἀλλάσσεται .c γράμμα σύμφωνον ἄφωνον καὶ προ-
τάσσεται φωνηέντων καὶ συμφώνων καὶ ὑποτάσσεται· καὶ ση-
μεῖον χρηματισμοῦ, ὅποτε μόνον Γάιον σημαίνει· ὁμοίως ἀριθμοῦ.
3 ὅποτε ἑκατὸν σημαίνει. d γράμμα σύμφωνον ἄφωνον καὶ προ- 10
τάσσεται τῶν φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται .ἔγγιστον τῶν ||
γραμμάτων τῶν συμφώνων τούτων ,ἃ ὑπεισέρχεται εἰς τὸν
τόπον τούτου · σημεῖον χρηματισμοῦ, ὅποτε Δέκιμον σημαίνει,
4 ὁμοίως ἀριθμοῦ, ὅποτε πεντακκοσίους σημαίνει. g γράμμα σύμ-
φωνον ἄφωνον καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται, 15
5 ὡς τό .προτάσσεται δὲ καὶ συμφώνων ὡς ἐν τῷ .h κυ-

1 ὡς τό *priore loco om. S* 2 ονομασιν *H* ονομασι *S* | ξαντὸ *H*
Xenone *addidi* 4 *B om. S* | προτάσσεται συμφωνοῖς *H* 5 ἡμιφωνοῖς
H | ὡς το Βλεσαλλιο *H om. S* ἐν *addidi* τοῦ *om. H* 7 *c om. S* 8 ἡμι-
φωνοῖς καὶ συμφωνοῖς *H* | καὶ *ante* σημεῖον *om. H* σημεῖο χρηματισμοῦ
(*corr.* ἀρημεῖο) ὅποτε *P* σημαίνει *H* χρηματισμοῦ—ἀριθμοῦ. *om. S corr.*
Keil 10 *d Keil Δ H om. S* | προτάσσεται φωνοῖς *H* 12 τῶν συμφω-
νοῖς *H* | ἃ ὑπεισέρχεται—τούτου *om. H* 13 Δεκίον *HS correxi*
14 ὅποτε *Φ* σημαίνει *H* | *g Keil Γ H om. S* 15 φωνοῖς *H* 16 ὡς
τό *om. S* | συμφωνοῖς *H* *h om. S* *haud scio an* γράμμα *exciderit*. κίριο
μεν *H* κίριως μὲ *S*

p. 384. 385 K.

locutionum apud nos vocalibus praeposita, ut fraxinus, aliquando finiens, ut vertex. in peregrinis tantum nominibus prima ponitur, ut in Xantho Xenone; nota numeri, cum decem significat.

- 5 X. B littera consonans muta tam praepositur vocalibus quam subiungitur; praepositur et semivocalibus, ut in Blesamio; propinqua p litterae, qua saepe mutatur, ut supponunt. c littera consonans muta tam praepositur vocalibus consonantibusque quam subiungitur, ut
10 capiens scelestus; nota praenominis, <cum sola Gaium significat; item> numeri, cum centum significat. d littera
15 consonans muta tam praepositur vocalibus quam subiungitur, ut datus additus; propinqua litteris consonantibus his, s c g l p r m t, || quae succedunt in locum eius,
20 ut <asside> accipe aggere alliga appara arripe amitte attende; nota praenominis, cum Decimum significat, item numeri, cum quingentos significat. g littera consonans
4 muta tam praepositur vocalibus quam subiungitur, ut gere aggere; praepositur et consonantibus, ut in agmine
5 magno grege glire. h proprie continens aspirationem re-

1 locutionis H locutionum S locutionum Diom. 2 nomen S
3 in om. S | Xenone om. H 4 ^{decem} x H 6 praepositur autem et H
7 in om. H 9 et consonantibus H | subponitur H | ut capiens scelestus om. H scaelestus S 10 nota numeri cum centum significat H
nota praenominis cum centum significat S corr. Keil Diomedem (Gaium notat pro Gaium significat) secutus 13 ut datus additus om. H
14 his—attende om. H | c g l p r s t Diom. idem ordo videtur fuisse apud Char. 15 asside add. Keil ex Diom. | accipere S | amitte S
16 praenomen S | Decimum Diom. Decium HS Char. 17 quingenta H quingentos S Diom. 18 subponitur H 19 autem et H (S = Char. Diom.) 20 grege glire om. H haud scio an post h littera exciderit aspirationem continens H | continens aspirationem S Char. Diom.

Tolkiehn, Dositheus.

p. 385. 386 K.

ρίως μὲν δασεῖαν περιέχον, ἀναδεχθὲν δὲ χυδαίως, ὡς ἡμεῖς λέγομεν καταχρηστικῶς, εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀφώνων πάντων [δὲ] τῶν φωνηέντων προτάσσεται, οὐδενὶ ὑποτάσσεται εἰ μὴ συμφώνοις, ὡς ἐν τῷ καὶ ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς ὀνόμασιν, ὡς Θῆ-
 6 βαι. K γράμμα σύμφωνον ἄφωνον σημείου μόνον ἕνεκα τίθεται, 5
 7 ὅταν ἢ καλάνδας μόνον σημαίνει ἢ Καίσιωνα .P γράμμα σύμφωνον καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται, ὡς ἐν τούτοις *προτάσσεται καὶ συμφώνων, ὡς τὸ [κροτεῖ ἀριστᾶ]* σημεῖον χρηματισμοῦ, ὅταν μόνον Πούβλιον σημαίνει, καὶ ἔταν τοῦ r προτασσόμενον λαδὸν βωμαῖον καὶ ὑποτασσόμενον τῷ r 10
 8 καὶ προτασσόμενον τοῦ c γράμματος .q || γράμμα σύμφωνον ἄφωνον ἐκ τῶν c καὶ u γραμμάτων συγκείμενον, σημεῖον χρηματισμοῦ, ὁπότε μόνον σημαίνει, ὁμοίως καὶ τιμῆς ἢ ἀξιώματος, ὁπότε δηλοῖ, οὐδὲν δὲ ἔλαττον καὶ δῆμον, ὁπότε αὐτῷ
 9 σημειούμεθα *μόνου τοῦ u γράμματος προτάσσεται. t γράμμα 15
 σύμφωνον ἄφωνον καὶ προτασσόμενον φωνηέντων καὶ ὑποτασσόμενον, ὡς τὸ [ἦνεγκεν προσήνεγκεν]* προτάσσεται καὶ συμφώνων, ὡς [τραβέα δοκός]* σημεῖον χρηματισμοῦ, ὁπότε μόνον
 10 σημαίνει. τούτοις, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρω <εῖρηται>, συμβαίνει

---

1 ἀναδεχθὲν δὲ] ἀναλεχθεντα H ἀναδεχθεντα S corr. Keil 3 δε del. Keil | τῶν φωνῶν H 4 ὡς ἐν τοῖς theasa H | τηβαι HS 5 k om. S | ενακα HS corr. Keil 6 ἦσαν HS corr. Keil | κατονα H κατονα S corr. Keil | p Keil II H om. S 7 προτασσεται φωνοῖς καὶ H om. S corr. Keil | ὡς τοῦ H 8 δε καὶ H σύφωνοις H συμφοῖς S corr. Keil | κροτεῖ ἀριστᾶ seclusi 9 publiion H om. S 10 λαδὸν βωμαῖον om. S | τοῦ r HS corr. Keil 11 γραμματος σημαίνει H | q om. S 12 ἐκ τοῦ γραμματος (γραμματω S) HS corr. Keil 15 t om. S φωνοῖς H 16 συμφωνοῖς H συμφοῖς S corr. Keil 17 ἦνεγκεν προσήνεγκεν seclusi 18 ΤΡΑΒΕ ΔΟΚΩ S om. H τραβέα δοκός. Keil 19 εῖρηται add. Keil

p. 385. 386 K.

cepta volgo in numerum mutarum omnibus vocalibus
 praepositur, nulli subiungitur nisi consonantibus, ut in
 Thrasea Thracia graecisque nominibus, ut Thebae. k lit- 6
 tera consonans muta notae tantum causa ponitur, cum
 5 aut kalendas sola significat aut Kaesonem aut kaput aut
 kalumniam aut K̄arthaginem. p littera consonans tam 7
 praepositur vocalibus quam subiungitur, ut in his ponit
 opponit; praepositur et consonantibus, ut plaudit praudit;
 nota praenominis, cum sola Publum significat, et cum r
 10 praeposita populum romanum et subiecta r rem publicam et
 praeposita c litterae patres conscripti. q littera consonans 8
 muta ex c et u litteris || composita, nota praenominis,
 cum Quintum sola significat, item honoris vel dignitatis,
 cum quaestorem indicat, nec minus populum, cum ea no-
 15 tamus Quirites. soli u litterae praepositur. t littera 9
 consonans muta tam praepositur vocalibus quam sub-
 iungitur, ut tulit attulit. praepositur et consonantibus,
 ut trabea Aetna; nota praenominis, cum sola Titum signi-

---

1 uulgo ut nos diciū kataχριστος H | omnibus quidem uocalibus
 H quidem om. S Diom. 3 Thasea HS corr. Oehler | traicia S | et
 nominibus graecis Diom. nominibus nominibus H 4 aut cum HS corr.
 Keil 5 aut Katonē; kaput kalumniā karthaginē H Katonem S kasonem
 Charisiī Neapol. Caesonem Diom. restituit Keil caput S 6 tam praepo-
 nitur vocalibus om. S 7 in his om. H 8 autem et H 9 pre-
 nom̄ H | et quando H 10 posita S | populum romanum p̄ et S
 11 significat patres conscriptos H conscripti S Char. conscriptos Diom.
 12 composita H | praenom̄ S 13 cum sola significat Quintum H,
 idem ordo qui in S est apud Char. | honores uel dignitates cum indicat
 quaestorem H honores cum quaestorem cum quaestorem indicit S 14 et
 populum H 15 Quirites notamus H | sola HS corr. Oehler 16 subi-
 citur H 17 attulit om. S 18 aetna H | nota numerum H nota
 praenom̄ S | Titium significat S significat Titium H corr. Oehler

p. 386. 387 K.

[προσέρχεται] διὰ τὰς ξένας λέξεις τὸ Z καὶ τὸ Y, ὡς ἐν Ζήνωνι καὶ Ἰακίνθῳ.

ΠΕΡΙ ΣΥΛΛΑΒΗΣ

- XI. Συλλαβὴ ἐστὶν στοιχεῖον φωνῆεν ἢ στοιχείων σύνοδος διὰ
 τινος φωνήεντος συνελημμένη, τοῦτ' ἔστιν στοιχείων ἔξευγμένη 5
 ἐκφωνήσις. συλλαβαὶ λέγονται ἀπὸ τῶν ἐλληνικῶν συλλήψεων.
 2 αὗται δὲ ἢ βραχεῖαι εἰσιν ἢ μακραί. βραχεῖας συνεσταλμένον
 φωνῆεν ποιεῖ, ἢ ὅταν προάγοντος συμφώνου γράμματος φωνῆεν
 3 ἐπὶ τέλους συλλαβῆς συστέλλεται, μακράς ἐκτεταμένον. ἐν
 τῇ βραχεῖᾳ συλλαβῇ χρόνος ἐστὶν εἷς, ἐν τῇ μακρᾷ δύο. || 10
 4 αἱ συλλαβαὶ ἢ φύσει μακრაὶ εἰσιν ἢ θέσει. φύσει γί-
 νονται μακრაί, ὅταν καπαμόνας τὰ φωνήεντα γράμματα ἐκ-
 τείνηται, ὡς τὸ a <καὶ> e ἢ ὅταν δύο, ὡς τὸ ua, ἢ ὅταν
 τρία, ὡς τὸ uae· θέσει δὲ ὅταν συνεσταλμένον φωνῆεν ἐπιφε-
 15 ρόμενα ἔχη δύο σύμφωνα· καὶ ταῦτα ἢ ἐν τῇ αὐτῇ συλλαβῇ εὐρί-
 σκεται, ὡς τὸ ars, ἢ ἐν τῇ πλησίον, ὡς τὸ amnis, ἢ εἰς δύο
 5 συλλαβάς διηρημένα, ὡς τὸ arma. ἀλλὰ καὶ τὸ διπλοῦν στοι-
 χεῖον X δύο συμφώνων τόπῳ λειτουργεῖ· καὶ τοῦτο δὲ καὶ ἐν
 τῇ αὐτῇ συλλαβῇ εἶωθεν εἶναι, ὡς τὸ nox, καὶ ἐν τῇ πλησίον,
 6 ὡς ἐν τῷ ἄζων. ὁμοίως καὶ φωνῆεν τόπῳ συμφώνου κείμενον, 20
 ὡς τὸ <servus iniustus>.

1 προσέρχεται om. H | τὸ ante z et y om. H 2 Zenone και ια-
 ζιντο H ἐν Ζήνωνι om. S ἐν τῷ Ζήνωνι Keil IACINTO S 4 συλλαβη-
 σεστή H | φωνεῖ H 5 τουτεστι S 6 συνημψεων HS corr. Keil
 7 συνεσταμενο HS corr. Keil 8 ποιεν HS corr. Keil 10 εἷς Keil
 οἰς HS 11 αἱ om. H 13 ὡς τω a. e H om. S καὶ add. Keil
 15 εχει H 16 αμνις H om. S 17 αρμα H om. S 18 τονω S
 καὶ τοῦτο — φωνῆεν om. H 19 αυτη τη S corr. Keil 20 τοπου HS
 corr. Keil 21 servus iniustus add. Keil

p. 386. 387 K.

ficat. his, ut supra dictum est, accedunt propter pere- 10
grinas dictiones z et y, ut in Zenone et Hyazintho.

DE SYLLABA

XI. Syllaba est littera vocalis vel litterarum coetus
5 per aliquam vocalem comprehensus, hoc est litterarum
iuncta enuntiatio. syllabae dicuntur a graecis com-
prehensionibus. hae autem aut breves sunt aut longae. 2
breves correpta vocalis facit aut cum antecedente con-
sonante littera vocalis in fine syllabae corripitur, longas
10 producta. in brevi syllaba tempus est unum, in longa 3
duo. ||

Syllabae aut natura longae sunt aut positione. na- 4
tura longae fiunt, cum singulae vocales litterae produ-
cuntur, ut a et e, aut cum duae, ut ua, aut cum tres, ut
15 uae; positione autem, cum correpta vocalis sequentes habet
duas consonantes. et hae aut in eadem syllaba in-
veniuntur, ut ars, aut in proxima, ut amnis, aut in duas
syllabas divisae, ut arma. sed et duplex littera x duarum 5
consonantium loco fungitur. haec quoque et in eadem
20 syllaba solet esse, ut nox, et in proxima, ut axis. item 6
et vocalis loco consonantis posita, ut servus iniustus.

XI. Char. 11, 9—23

1 est om. S | accidunt HS corr. Oehler   2 yacintho H yacincto
S corr. Keil   3 Cf. Comin. 136 n. 3   4 est litterarum uocalium
aut litterarum coetus H coitus Char. | vel] aut Char.   5 comprehensus
H   9 litterae uocalis H uocalib. corr. uocalis S | sillaba H syllaba S
corr. Keil   12 natura fiunt longae H   14 ut a. e H | duo H | alit
ua S | tria H   15 uocalibus S   17 ut om. S   18 ut om. S
19 haec quoque — vocalis om. H   21 ut om. S | iniustus om. H
'praestant idem et vocales litterae loco consonantium positae, i et u, ut
servus iniustus' Char. cf. Feep, Redeteile 118 n. 3

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΗΣ ΣΥΛΛΑΒΗΣ

- XII. Κοινὰ συλλαβαὶ γίνονται τρόποις τέτρασιν· πρώτῳ, ἂν συνεσταλμένῳ φωνήεντι ἐπιφέρηται δύο σύμφωνα, ὧν τὸ μὲν προηγούμενον ἔστιν ἄφωνον, τὸ δὲ δεύτερον ὑγρὸν ἀμετά-
 2 βολον. βραχεῖα γὰρ ἔστιν ἐν τούτῳ μακρὰ δὲ ἐν τούτῳ, 5
 3 ἂν δὲ δύο σύμφωνα εἰς δύο || συλλαβὰς εἰσιν διηρημένα, οὐ γίνεται κοινή, ἀλλὰ θέσει μακρὰ, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἀνηγέ-
 4 καμεν [τοῦτ' ἔστιν] οὗτ' ἂν ἡμίφωνον εἰς τὸ αὐτὸ μετὰ
 5 τοῦ ἀμεταβόλου συνέλθῃ. ἑτέρῳ τρόπῳ γίνονται κοινὰ, ἔταν φωνήεντι ἐκτεταμένῳ ἐπιφέρηται φωνήεν· βραχεῖα ἐν 10
 τούτῳ, μακρὰ δὲ οὕτως. φύσει γὰρ μακρὸν ἔστιν τὸ ο στοι-
 6 χεῖον, ὅπερ ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ ἀντὶ βραχείας παρείληπται. τρίτῳ, ἔταν βραχεῖα συλλαβῆ εἰς μέρος λόγου περαιουμένη ἐπιφέρηται φωνήεν· ἔστιν γὰρ <μακρὰ ἐν τούτῳ> βραχεῖα ἐν τούτῳ .
 6 τετάρτῳ τρόπῳ, ἂν λήγῃ εἰς σύμφωνον καὶ ἐπιφέρηται [ῆ] τὸ 15
 h στοιχεῖον. ἔστιν δὲ βραχεῖα οὕτως, μακρὰ δὲ οὕτως .

4 προτουμένο H 8 τοῦτ' ἔστιν *secl. Keil* 12 παρελείπται S
 corr. Keil 13 περευμένο S corr. Keil 14 μακρὰ ἐν τούτῳ *addidi*
 15 ἡ *secl. Keil*

p. 387. 388 K.

DE COMMVNIBVS SYLLABIS

XII. Communes syllabae fiunt modis IIII: primo, si correpta vocalis excipiat a duabus consonantibus, quarum prior sit muta, sequens liquida. brevis enim est 2
5 in hoc,

tunc Clytaemestrae foedasti viscera ferro;

longa autem in hoc,

Cyclops, Aetnaeus cultor, Neptunia proles.

at si duae consonantes in duas syllabas fuerint divisae, 3
10 non fit communis, || sed positione longa, ut supra retulimus, 'hoc erat alma parens'; nec si semivocalis in unitatem cum liquida veniat, ut sors. altero modo fiunt communes, 4
cum vocalis producta excipitur a vocali: brevis sic, 'te Corydon o Alexi', longa vero sic, 'Inoo Melicertae'. na-
15 tura enim longa est o littera, quae supra pro brevi recipitur. tertio modo, ubi brevis syllaba finiens partem 5
orationis a vocali <excipitur>: est enim <longa in hoc>,

hic, ait, et nostris inluserat advena regnis,

brevis in hoc,

20 *itur in antiquam silvam, stabula alta ferarum.*

quarto modo, si desinat in consonantem et excipiat a 6
littera h [aut]: est enim brevis sic,

hic vir, hic est, tibi quem promitti saepius audis;

XII. Char. 13, 17—14, 9 cf. Comin. 80sq.

11 Verg. Aen. II 664   14 Verg. Bucol. 2, 65 Georg. I 437
18 Verg. Aen. IV 591   20 Verg. Aen. VI 179   23 Verg. Aen. VI 791

3 duobus H | quorum quidem prior H   10 fiet Char. | supra
cf. Comin. 81   11 pares S   14 Inoo Melicertae] Omelicerte S
17 excipitur e Char. add. Keil | longa in hoc e Char. add. Keil
20 itur] item S   22 aut secl. Keil

ΠΕΡΙ ΛΕΞΕΩΣ

XIII. Λέξις ἐστὶν ἐκ συλλαβῶν ὠρισμένη μετὰ σημασίας
 βεβαίας ῥήσις . || τινὲς λέξεις εἰσὶν ἀπλάϊ, ὡς τό , τινὲς σύνθε-
 2 ται . ἐκ τῶν συνθέτων λέξεῶν τινες γίνονται ἐκ δύο ἀπολει-
 πόντων, ὡς τὸ [ἡμικέφαλον], ὁπότε νοεῖται ἡμίσεια κεφαλή· 5
 τινὲς ἔξ ἀπολείποντος καὶ τελείου , ὧ σημαίνεται ἐκτὸς θαλάσ-
 σης· <τινὲς> ἐκ τελείου καὶ ἀπολείποντος, ὡς τὸ [κεραταύλης],
 ὁπότε νοεῖται ὁ κέρατι ἄδων· τινὲς ἐκ δύο τελείων .

ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΥ

XIII. Λόγος ἐστὶν στόματος ἀφθεῖσα καὶ διὰ λέξεων 10
 συντεταγμένη ἐκφώνησις, οἷον [ἐκ] στόματος λογισμὸς ἢ λόγος.
 2 λόγου μέρη εἰσὶν ὀκτώ, ὄνομα ἀντωνυμία ῥῆμα μετοχὴ ἐπίρ-
 ρημα πρόθεσις σύνδεσμος παρένθεσις· τισὶν δὲ δοκεῖ καὶ προ-
 σηγορία.

---

3 βεβαια *S corr.* *Keil* 5 ἡμικέφαλον *seclusi* 7 τινὲς *add.* *Keil*
 ὀποτενοεῖται *cornu canens* κεραταύλης ὁ κερατάδων *S corr.* *Keil* κερα-
 ταύλης *seclusi* 8 ἐκδουὸ *S corr.* *Keil* 10 στοματα φθεῖσα *S corr.*
Keil 11 ἐκ *secl.* *Keil*

p. 388. 389 K.

longa vero sic,

terga fatigamus hasta, nec tarda senectus.

DE DITIONE

XIII. Dictio est ex syllabis finita cum significatione
 5 certa locutio, ut est ¶ dico facio. quaedam dictiones sunt
 simplices, ut facio, quaedam compositae, ut conficio. ex 2
 compositis dictionibus quaedam fiunt ex duobus imper-
 10 ficatur citra mare; quaedam ex imperfecto et integro, ut est cismare, quo signi-
 ficatur supra mare; quaedam ex integro et imperfecto,
 ut est cornucen, cum intellegatur cornu canens; quaedam
 ex duobus integris, ut est omnipotens.

⟨DE ORATIONE⟩

XIII. Oratio est ore emissa et per dictiones ordi-
 15 nata pronuntiatio, velut oris ratio. orationis partes sunt 2
 octo, nomen pronomen verbum participium adverbium
 praepositio coniunctio interiectio; quibusdam videtur et
 appellatio.

XIII. *Char. 16, 28—17, 5 Diom. 436, 9—17 XIV. Exc.*
534, 1—5 Char. 152, 10—15 Diom. 300, 19—27 cf. Comin. 135

2 *Verg. Aen. IX 610*

2 senectus S   8 ut est sinciput *Diom. sinciput S*   12 omni-
 potens *cf. Comin. 96 n. 2*   13 DE ORATIONE *add. Keil*   14 emissa
 S missa *grammatici*

〈ΠΕΡΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ〉

XV. Ὀνομά ἐστιν μέρος λόγου μετὰ πτώσεως ἄνευ χρόνου
 πράγμα ἐνσώματον <ἢ ἀσώματον> σημαῖνον κυρίως [ἢ ἰδίως]
 2 ἢ κοινῶς· κυρίως, ἢ ὡς τό , κοινῶς, ὡς τό . ὄνομα λέγεται,
 ὅτι ἐν ἑκάστων πράγμα σημαίνει, ὡς παρασημείωσις ἀνηρημένης 5
 τῆς μέσης συλλαβῆς διὰ συγκοπὴν, <ἦ> ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς ἀρ-
 3 χῆς. * τὰ ὀνόματα ἅπερ ἰδικῶς καὶ κυρίως λέγεται, ὁμοίως
 ἅπερ ἂν μονογενῆ καὶ μόνα ἐστίν, τῶν θεῶν , ἀνθρώπων, ὡς
 4 τό , πόλεων , ἐπαρχιῶν νήσων ὀρέων, ὡς τό
 ποταμῶν . τῶν κυρίων ὀνομάτων ἃ μὲν εἰσιν χρηματισμοί, 10
 ἅτινα τῶν ὀνομάτων τῶν ἐθνικῶν προτάσσεται, ὡς . ἄλλα
 κύρια ἐθνικά, ἅτινα ἀπὸ τοῦ γένους καὶ τοῦ ἔθνους κάττεισιν . ἃ
 5 δὲ συνώνυμα, ἃ τοῖς ὀνόμασιν τοῖς ἐθνικοῖς ὑποτάσσεται, ὡς
 τό , συντάσσεται γὰρ οὕτως . ἃ δὲ παρώνυμα, ἃ τοῖς
 συνωνύμοις ἔκ τινος λογισμοῦ ἢ ἀρετῆς προσβάλλεται καὶ 15
 τὰ τοῦτοις ὅμοια.

XVI. Προσηγορικὰ ὀνόματά εἰσιν, ἅτινα γενικῶς καὶ
 2 κοινῶς λέγεται. ταῦτα εἰς δύο εἶδη διαιεῖται. ἃ μὲν γὰρ

---

1 ΠΕΡΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ *add. Keil*   3 ἢ ἀσώματον *add. Keil*
 ἢ ἰδίως *seclusi*   5 οτινεκαστον πραγμα *bis scriptum in S* | ἀνηρημένης
S corr. Keil   6 ἦ *add. Keil*   7 ΤΟΥΝΟΤΑΤ̄ *in S ante τὰ ὀνόματα*
idem videtur esse, quod 'nota tamen'   8 ἀπερᾶ *S ἅπερ Keil*   12 ἐθ-
 νικως κατυσιν *S corr. Keil*   13 α τους ονομασιν τοις ἐθνικοις *S corr.*
Keil   14 τους συνωνυμους *S corr. Keil*

p. 389. 390 K.

(DE NOMINE)

XV. Nomen est pars orationis cum casu sine tempore rem corporalem <aut incorporalem> significans proprie communiterve; proprie, <ut> Roma, Tiberis, communiter, <ut> civitas flumen. nomen dicitur, quod unam 2
 5 quamque rem notat, quasi notamen sublata media syllaba per syncopen, vel a graeca origine *παρὰ τὸ ὄνομα*. [nota 3
 tamen] * nomina quae specialiter proprieque dicuntur, item quae unica et sola sunt deorum, ut Juppiter, homi-
 10 num, <ut> Romulus, urbium, ut Roma, provinciarum, ut Africa, insularum, ut Sicilia, montium, <ut> Apenninus
 Pyrenaeus, fluminum, ut Pactolus. priorum nominum 4
 alia sunt praenomina, quae nominibus gentiliciis praeponuntur, <ut> Marcus Publius; alia propria gentilicia,
 15 quae a familia et gente descendunt, ut Porcius Cornelius; alia cognomina, quae nominibus gentiliciis subiunguntur,
 <ut> Cato Scipio. ordinantur enim sic, Marcus Porcius 5
 Cato, Publius Cornelius Scipio; alia agnomina, quae cognominibus ex aliqua ratione aut virtute adduntur, ut
 20 Africanus Creticus et his similia.

XVI. Appellativa nomina sunt quae generaliter communiterque dicuntur. haec in duas species dividuntur. 2

XV. *Exc. 533, 6—537, 14 Char. 152, 16—157, 22*

1 DE NOMINE *add. Keil* 3 aut incorporalem *Exc. Char. add. Keil* | propriae communiter. ae propriae S proprie communiterve proprie *Char. Exc.* 4. 5 ut *Char. Exc. add. Keil* 7 nota tamen *cf. Jēp Mus. rhen. XLIV (1889) 25 sq.* Quae exciderint apparet ex *Exc. 533, 11* 'nomina aut propria sunt aut appellativa: propria sunt nomina quae specialiter' e. q. s. 10. 11 ut *add. Keil* 11 Apenninus *Exc. 14* ut *Char. Exc. add. Keil* 17 ut *Char. Exc. add. Keil* 18 agnomina *Char. Exc.* | cognomina S

p. 390. 391. 392 K.

αὐτῶν σημαίνει πράγματα ἐνσώματα, ἅτινα καὶ ἰδεῖν καὶ ὄν
 ἀψασθαι δυνατόν, καὶ παρὰ τινων ἐπικλήσεις προσαγορεύονται,
 ὡς τὸ ἄνθρωπος δένδρον βόσκημα, ἅτινα ἢ ἡμεῖς ἐνσώματα κα-
 3 λοῦμεν. ἃ δὲ καὶ παρὰ τινων προσηγορίαι λέγονται καὶ ἔστιν
 ἀσώματα, ἅτινα τῷ νῷ μόνον καταλαμβάνεται, ἀλλ' οὔτε 5
 ἰδεῖν οὔτε ἀψασθαι αὐτῶν δυνατόν, ὡς ἔστιν εὐσέβεια δικαιο-
 σύνη κόσμος ἀξίωμα εὐροια διδασκαλία. ταῦτα ἡμεῖς προση-
 γορικᾶ λέγομεν.

XVII. Τῷ ὀνόματι συμβαίνει ταῦτα, εἶδος γένος σχῆμα
 2 ἀριθμὸς πτώσις. εἶδος ἔστιν ᾧ νοεῖται, ἡ κύριον εἶη τὸ ὄνομα 10
 3 ἡ προσηγορικόν. γένη τῶν ὀνομάτων εἰσὶν τέσσαρα, ἀρσενικόν
 <θηλυκὸν οὐδέτερον κοινόν. ἀρσενικόν ἔστιν οὗ προτάσσεται
 οὗτος, ὡς οὗτος ὁ διδάσκαλος>· θηλυκόν ἔστιν οὗ προτάσσεται
 αὕτη, ὡς αὕτη ἡ σχολή· οὐδέτερόν <ἔστιν> οὗ προτάσσεται
 τοῦτο, ὡς τοῦτο τὸ σκρίμιον· κοινόν ἔστιν οὗ προτάσσεται ὁ 15
 4 καὶ ἡ καὶ τό .ἔστιν καὶ ἐπίκοινα ὀνόματα, ἃ οἱ Ἕλληνας
 προσαγορεύουσιν, ὁπότε ὕπερ ἀναγκαίως ἀρσενικῷ γένοι ἐκφω-
 νεῖται καὶ θηλυκῷ νοεῖται, ἡ τοῦναντίον <ὕπερ> θηλυκῷ ἐκ-
 φωνεῖται καὶ ἀρσενικῷ παραλαμβάνεται, ὡς τὸ στρουθὸς ἀετὸς
 5 γῆν γαλῆ. σχήματα τῶν ὀνομάτων ἔστιν δύο, ἀπλοῦν καὶ 20
 6 σύνθετον, ἀπλοῦν ὡς τό .συντίθεται δὲ ὀνόματα τρόποις
 τέτρασιν· ἐκ δύο τελείων, ὡς τὸ προάστειον· ἐκ δύο ἀπολει-
 πόντων, ἢ ὡς τὸ [τεχνίτης], ἐκ τελείου καὶ ἀπολείποντος, ὡς τὸ

2 ἐπικλήσεις προσαγορεύεται *S corr. Keil* 12 θηλυκὸν—διδάσκαλος
add. Keil 14 ἔστιν *add. Keil* 16 ἃ οἱ *Keil* αἰο *S post* Ἕλληνας
Keil ἐπίκοινα *add.* 18 ὕπερ *add. Keil* 21 ἀπλοῦν *Keil* ἀπα *S* |
 σύνθετα *S corr. Keil* | τραποις *S corr. Keil* 23 τεχνίτης *seclusi*

p. 390. 391. 392 K.

alia enim significant res corporales, quae videri tangique
possunt, et a quibusdam vocabula appellantur, ut homo |
arbor pecus, quae nos corporalia vocamus; alia quae <a> 3
quibusdam appellationes dicuntur et sunt incorporalia,
5 quae intellectu tantummodo percipiuntur, verum neque
videri nec tangi possunt, ut est pietas iustitia decus di-
gnitas facundia doctrina. ea nos appellativa dicimus.

XVII. Nomini accidunt haec, qualitas genus figura
numerus casus. qualitas est qua intellegitur proprium sit 2
10 nomen an appellativum. genera nominum sunt IIII, ma- 3
sculinum femininum <neutrum commune. masculinum est
cui praeponitur hic, ut hic praeceptor; femininum> est
cui praeponitur haec, ut haec schola; neutrum <est> cui
praeponitur hoc, ut hoc scrinium; commune est cui prae-
15 ponitur hic et haec et hoc, <ut hic et haec et hoc> felix. 4
sunt et promiscua, quae Graeci ἐπίκονα appellant, cum
quod necessarie masculino genere pronuntiatum etiam fe-
minino intellegitur, vel contra <quod> feminino pronun-
tium etiam masculino <accipitur>, ut passer aquila an-
20 ser mustela. figurae nominum sunt duae, simplex et
composita, simplex, <ut> felix, <composita, ut infelix>. 6
ponuntur <autem> nomina modis IIII: ex || duobus integris

---

3 a *Exc. add. Keil*   5 precipiuntur S percipiuntur *Char. Exc.*
6 cf. *Comin. 141*   10 nomen *om. Char. Exc.*   11 neutrum—femi-
ninum *add. Keil cf. Jeep Mus. rhen. XLIV (1889) 26 sqq.*   13 scola
S *corr. Keil* | est *add. Keil*   15 ut—hoc *add. Keil cf. Jeep II*   16 quod
cum necessarium S cum quod necessarie *Exc. necessario Keil*   17 femini-
num *Exc.*   18 quod *Exc. add. Keil*   19 accipitur *Exc. add. Keil*
21 ut *Exc. Char. add. Keil* | composita ut infelix *Char. Exc. add. Keil*
22 autem *Exc. add. Keil*

p. 392. 393 K.

[ἀδρανῆς τεχνίτης], ἐξ ἀπολείποντος καὶ τελείου ,ἐνίοτε ἐκ πλειόνων, ὡς τὸ ἀκαταμάχῃτος ἀνεκπολέμητος ἀνεκδυσώπητος.

- XVIII. Ἀριθμοὶ εἰσιν δύο, ἐνικός, ὡς τὸ οὗτος ὁ Κάτων, 2
 πληθυντικός, ὡς τὸ οὗτοι οἱ Κάτωνες. ἔστιν δέ τινα ὀνόματα 5
 ἀεὶ πληθυντικά, ὡς τὸ ῥύποι τείχη· τινα τὸν ἐνικὸν καὶ πλη-
 3 θυντικὸν ἀριθμὸν κοινῶς σημαίνει, ὡς τὸ ἡμέρ νασφέλη· τινα
 τῇ μὲν θέσει ἐνικά, τῷ δὲ νῶ πληθυντικά, ὡς τὸ δῆμος ἐκ-
 κλησία· τινα τῇ <μὲν> θέσει πληθυντικά, τῷ δὲ νῶ ἐνικά, ὡς
 τὸ Κῦμαι Ἀθήναι Θῆβαι.

- XVIII. Πτώσεις εἰσὶν ἕξ, ὀνομαστικὴ γενικὴ δοτικὴ αἰτια- 10
 τικὴ κλητικὴ ἀφαιρετικὴ, ἢ καὶ ἀπενεκτικὴ. προσβάλλεται
 2 παρὰ τῶν ἐπιμελεστέρων καὶ ἐβδόμη πτώσις. ἀεὶ ἢ ἀπενεκτι-
 κῇ ἐνὶ τρόπῳ ἐκφέρεται, ὅταν ἀπὸ προσώπου ἢ ἀπὸ τόπου ἢ
 ἀπὸ πράγματος ἀφαιρεθῆν τι <σημαίνηται>, οἷον ἀπὸ Αἰνείου
 τὴν ῥίζαν [τὸ γένος] κατὰγει Ῥωμύλος, ἀπὸ Ῥώμης εἰς Ἀφρι- 15
 κὴν ἐπάνεισιν, ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν Κικέρωνος || νενόηται.
 3 ἢ δὲ ἐβδόμη πτώσις τρόποις τέτρασιν ἐκφέρεται· πρώτῳ, ὅταν
 ἐν προσώπῳ <ἢ ἐν τόπῳ> ἢ ἐν πράγματι νοῆται, οἷον ἐν τῷ
 Σκηπίωνι ἢ στρατιωτικῇ ἀρετῇ ἐξέλαμψεν, ἐν τῷ ὄρει τῷ Καυ-
 κάσῳ ποινὰς ἔτεισεν Προμηθεύς, ἐν τῷ ἀνδριάντι Κικέρωνος ἢ 20

1 ἀδρανῆς τεχνίτης *seclusi* | οἷοτε *S corr. Keil* 7 μὲν *om. HM*
 8 μὲν *add. Keil* 10 ἕξα *HM om. S* 11 αφαιρετικη ω *corr. Keil* |
 ἢ καὶ *Hagen*. 12 ενιμελεστερων *H* 13 τουπου *S* 14 αφερεθεντι
HM αφερεθενται S | σημαინηται *add. Keil* 16 επανειη ω *corr. Keil*
 18 ενι προσωπω *MS ενιποσωπω H corr. Keil* | ἢ ἐν τόπῳ *add. Keil*
 20 ετεισιν ω

p. 392. 393 K.

ut suburbanum, ex duobus corruptis, ut opifex <artifex>, ex integro et corrupto, ut ineptus [artifex], ex corrupto et integro, ut armipotens, aliquando ex pluribus, ut inexplorabilis inexorabilis.

- 5 XVIII. Numeri sunt II, singularis, ut hic Cato, pluralis, ut hi Catones. sunt autem quaedam nomina 2
semper pluralia, ut sordes moenia. quaedam singularem pluralemque numerum communiter significant, ut dies nubes; quaedam positione singularia, intellectu pluralia, 3
10 ut populus contio; quaedam positione pluralia, intellectu singularia, ut Cumae Athenae Thebae.

- XVIII. Casus sunt VI, nominativus genetivus dativus accusativus vocativus ablativus. adicitur a diligentioribus etiam septimus casus. semper ablativus uno modo 2
15 profertur, cum a persona aut a loco aut a re ablatum quid <significetur>, veluti 'ab Aenea stirpem deducit Romulus, ab urbe in Africam || redit, a libris Ciceronis intellectum est'. septimus vero casus modis IIII profertur: 3
20 primo, cum in persona <aut in loco> aut in re intellegitur, veluti in Scipione militaris virtus enituit, in monte Caucaso poenas luit Prometheus, in statua Ciceronis victoria coniuratorum <in>scribitur', et interpretatur talis figura per dativum, ἐν τῷ Σκηπτῶνι, ἐν τῷ Καυκάσῳ,

1 suburbanus S suburbanum Char. Exc. | opifex artifex Char. post ineptus om. artifex Char. Exc. cf. *Jeep* II 37 6 ut ut hic Catones H | autem om. HM 10 populus HM pl's S 14 VII HM 16 significetur add. Keil ex Exc. | stirpe ω corr. Keil | ducit HM deducit S Exc. 17 a roma HM ab urbe S Exc. | africam S 18 casus om. S Exc. quattuor H 19 aut in loco add. Keil 21 Caucasio Exc. 22 scribitur ω inscribitur ex Exc. Keil 23 in scipione, in caucaso, in statua add. HM

p. 393. 394 K.

- νίκη ἢ τῶν συνωμοστῶν ἐγγράφεται, καὶ ἐρμηνεύεται τὸ τοιοῦτο
 4 σχῆμα διὰ τῆς δοτικῆς .ὅς κανὼν καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασιν τῆς
 δευτέρας κλίσεως, ὧν καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ καὶ ἡ δοτικὴ ἢ αὐτὴ
 ἐστίν, παραφυλάττεται καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασιν τῆς τρίτης κλίσεως,
 ὧν ὁμοίως ἢ ἀπενεκτικὴ καὶ <ἦ> δοτικὴ ἢ αὐτὴ ἐστίν, οἷον 5
 5 δευτέρῳ, ὅταν ἀπενεκτικαὶ συναζευγμένοι γενικῆ ἐρμηνεύονται
 6 ἑλληνικῆ, οἷον .τρίτῳ τρόπῳ, ὅταν τοῦτο τὸ σχῆμα τὸ ἑλλη-
 νικόν ῥωμαϊστὶ εἴπωμεν, ἐλπίδι τοῦ δύνασθαι, προαιρέσει τοῦ
 7 ληστεύειν, σχήματι τοῦ ἐπιβουλεύειν .τετράτῳ τρόπῳ * ὡς
 ἐν ἐκείνῳ * λέγομεν γὰρ οὕτως ἡμῶν φόβου τῶν || πολεμίων 10
 εἰς τὰς παρεμβολὰς εἰσεπήδησεν, μηδεμιᾶς ἐλπίδος δυνάμει
 περιγενέσθαι χάρακι καὶ τάφρῳ τὰ τεῖχη περιβάλλει, οὐδένων
 φυλάκων τὸ πηλᾶδιον ἤρπάζει, μηδεμιᾶς ἐνέδρας φανερώς ἐνικήσει
 8 ὁ πολέμιος. πανταχοῦ γὰρ ἐπιλείπει ὁ ῥωμαϊκὸς λόγος, δηλαδὴ 15
 διὰ τοῦτο, ὅτι δύο ἀπενεκτικαὶ [καὶ] ὀνομαστικαὶ εἰσιν συνε-
 ζευγμένοι· ὡς εἰ ἢ μία μετοχικὴ εἶη, οὐκ ἐπιλείπει ὁ ῥωμαϊκὸς
 λόγος, ἀλλὰ πλήρης ἐστίν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀνωτέρω καὶ τὰ
 λοιπὰ α ἐν τῷ δευτέρῳ τρόπῳ ἐξεθέμεθα.

---

1 ἐγγράφεται *HM* ἐνγράφεται *S*   3 ἢ *ante* αὐτὴ *om.* *HM*
 4 τρίτη *HM* | κλίσεως *om.* *S*   5 ὁμοίον *HM* | ἢ *ante* δοτικὴ *add.* *Keil*
 6 ἀπενεκτικῆναι *ω corr.* *Keil* | ἐρμηνεύονται *Keil*   8 ῥωμαϊστὶ εἴπωμεν
post ἐπιβουλεύειν *HM*   9 τρόπῳ *om.* *S*   11 μηδεμία ἐλπίς *HM*
 μηδεμία εἰς *S corr.* *Keil*   12 περιβάλλειν *HM*   13 ἡρπῆρ *H* ἡρ-
 παρῆ *MS corr.* *Keil*   15 καὶ *del.* *Keil*   16 ἢ μία *Keil* ἡμαί *ω*
 17 ὥσπερ τοῖς (ὥσπερ τοῖς *M*) ἀνωτέρω ἡγουμένους τες (της *M*) θεοῦ *HM*
 18 ἐντα *H*

p. 393. 394 K.

ἐν τῷ ἀνδριάντι. quae regula etiam in nominibus secundae 1
 declinationis, quorum ablativus et dativus idem est, ob-
 servatur et in nominibus tertiae declinationis, quorum
 item ablativus et dativus idem est, veluti ab hac securi
 5 <ab hoc> suavi. secundo, cum ablativi copulati genetivo 5
 interpretantur graeco, veluti ἄducente dea elapsus est
 Aeneas ἡγουμένης τῆς θεοῦ ἐξώλισθεν Αἰνείας, incusante
 Cicerone victus <est> Catilina κατηγοροῦντος Κικέρωνος
 ἡττήθη Κατιλίνας, studente Sacerdote differentia inventa
 10 est σπουδάζοντος Σακέρδωτος ἢ διαφορὰ ἡρόεθῃ. tertio 6
 modo, cum hanc figuram graecam ἐλπιδι τοῦ δύνασθαι,
 προαιρέσει τοῦ ληστεύειν, σχήματι τοῦ ἐπιβουλεύειν latine
 dixerimus ἴspe posse, voluntate latrocinandi, consilio | insi-
 diandi. quarto modo* veluti in illo* dicimus enim sic 7
 15 ἄnullo timore hostium castra irrupit, nulla spe per vim
 potiundi vallo fossaque moenia circumdat, nullis custodi-
 bus palladium ereptum est, nullis insidiis palam victus
 est hostis. ubique enim deficit latinus sermo, scilicet ideo, 8
 quoniam duo ablativi nominales sunt copulati; quodsi
 20 unus participialis sit, non deficit latinus sermo, sed ple-
 nus est, ut supra ἄducente dea elapsus <est> et cetera
 quae in secundo modo exposuimus.

2 quorum etiam *H* 3 declinationis *om. S* 5 ab hoc *addidi*
ex Exc. | ablativus *S* 6 grece ω graeco *Exc.* 7 ἡγεμονευούσης
Exc. Diom. 318, 8 8 uictus Catilina *HM* Catilina uictus *S* | est
add. Keil 11 hanc *HM* hic *S* 12 latine dixerimus *post* insidiandi
HM idem ordo qui in *S* in *Exc.* *exstat* 14 modo *om. S* | velut in
 illo *M* quae exciderint *apparet ex Exc. 534, 39*: 'quarto, cum ut *Asprus*
retulit, latinum eloquium in quodam verbo deficit, velut in illo, ὄντων οὐ-
σης ὄντων οὐσῶν cf. *Diom. 318, 17* *ἴεεβ, Mus. rhen. XLIV (1889)*
305sq. de Aspro cf. Comin. 163 15 in castra *H* 19 et nominales
HM 20 unus eorum *Exc.* participialis *HM* 21 ut supra relatum
 est *Exc.* ducente dea elap̄. et cet. *S* et reliqua quae *HM* ducente dea
 elapsus est Aeneas et cetera *Exc.* 22 in *om. S Exc.*

p. 394. 395 K.

XX. Τινὰ ἔτι εὐρίσκεται ἃ καμφοῦνηναι καὶ κλιβῆνηναι οὐ δύναται, ὡς τὸ χρήσιμος οὐδέν· τινὰ δυσὶν ἢ τρισὶν <πτώσεσιν> μόνον ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ πτώσει, καὶ τὸ opis· opis γάρ καὶ opem καὶ ore εὐρίσκομεν.

XXI. Ἐστὶν ὀνόματα ἃ ἕνως σημαίνει, ὡς τὸ Φρύξ 5
Γαλάτης Σπάνος· ἄλλα ἀριθμὸν, ὡς τὸ εἷς δύο· ἄλλα τᾶξιν,
ὡς τὸ πρῶτος δεύτερος· || ἄλλα ποιότητα, ὡς τὸ κακός ἀγα-
θός κόσμος λευκός μέλις· ἄλλα ποσότητα, ὡς τὸ μακρὸς
2 ὑψηλός μέγας ὑψηλός κοῖλος· τινὰ ἀπὸ τρόπων, ὡς <τὸ> ἀνει-
μένος ἡδύς χαρίεις τραχύς θρασύς· τινὰ δὲ οἰωνιστικά, ὡς τὸ 10
ζωτικὸς αἰώνιος περιών· ἄλλα ἀπὸ τῶν συμβαινόντων ἢ τῶν
παρεπομένων εἰλημμένα, ὡς τὸ μακάριος πλούσιος πένης.

XXII. Ἐστὶν τινὰ πρωτότυπα, ὡς τὸ ὄρος πηγῆ Πη-
λεύς Αἰακός· τινὰ παραγωγὰ, ὡς τὸ ὄρεινός πηγᾶτος Πηλεί-
δης Αἰακίδης, ἅπερ οἱ Ἕλληνας πατρωνυμικὰ προσαγορεύουσιν. 15
2 τινὰ κτητικά, ὡς τὸ Πηλείδος <Αἰακίος>. ἐκ τούτου τοῦ
3 εἶδους ἔστιν δὲ καὶ υποκοριστικά, ἃ εἰς μείωσιν τῶν ἀπο-

1 τινὰ ἔτι] τινὰ δε *HM post haec verba rasura in M* 2 δυνατα
HM δυνατα S corr. Keil | πτώσεσιν *add. Keil* 3 μονο τοονοματικῇ *HM* |
πτοςις *ω corr. Keil* | καὶ το opis γὰρ εὐρισκομεν *S* καίτοι τις γὰρ καὶ
οπεμ (ονεμ *H*) καὶ οπη εὐρισκομεν *HM corr. Keil* 5 φριξ (φρξ *H*)
γαλαθης *ω corr. Keil* 6 Ἰσπανος *Keil* 8 μελος *HM* 9 ὑψηλός
κοῖλος *om. HM* κενός *Hagen* | τὸ *add. Keil* 11 ζωντικός *ω corr. Keil*
12 μακρᾶριος *S* | πενη *ω corr. Keil* 13 Πηλεύς Αἰακός *om. HM*
14 Πηλείδης Αἰακίδης *om. HM* 16 ὡς το πελειος *HM om. S*
17 υποκοριστικα *H*

p. 394. 395 K.

XX. Quaedam etiam inveniuntur quae flecti declinarique non possunt, ut frugi nihili. quaedam duobus vel tribus <casibus> tantum, ut Juppiter nominativo et vocativo casu, et opis; opis enim et opem et ope invenimus.

XXI. Sunt nomina quae gentem significant, ut Afer Dacus Hispanus; alia numerum, ut unus duo, alia ordinem, ut primus secundus; alia qualitatem, ut malus bonus decorus albus niger; alia quantitatem, ut proculus altus magnus sublimis humilis; quaedam a moribus, ut remissus lepidus facetus asper ferox; quaedam omnia, ut vitalis saecularis superstes; alia ab accidentibus vel sequentibus tracta, ut beatus dives pauper.

XXII. Sunt quaedam primae positionis, ut mons fons Peleus Aeacus; quaedam derivativa, ut montanus fontanus Pelides Aeacides, quae Graeci patronymica appellant; quaedam possessiva, ut Peleius Aeaceus. ex hac specie 'Aeneia puppis prima tenet' et

Romuleoque recens horrebat regia culmo.

sunt et deminutiva, quae in deminutione absolutorum no-

18 *Verg. Aen. X 156 sq.*

19 *Verg. Aen. VIII 654*

1 declinarique om. S Char. Exc.   2 nihil HS   3 casibus
Exc. add. Keil   4 prius opis om. HM opes Char. Exc. | enim om. S
9 proculus S Neapol. Char. procerus ed. pr. Char. om. Exc. longus HM
10 sublimis humilis om. HM sublimis om. Exc. | alia a moribus HM
11 asper ferus HM   14 cf. Comin. 141   15 Peleus Aeacus om.
HM | derivativa HS dicitur M derivativa Char. Exc.   16 Pelides
Aeacides om. HM | patronymica om. S   17 Aeneius Char. Aeaceus
S om. HM   18 aenea pubes in marg. HM ene Apubes prima tenent
S prima—culmo om. HM   20 diminutiva ω dem. Char. Exc.
deminutione Exc. diminutione ω diminutionem Keil

p. 395. 396 K.

- 4 λύτων ὀνομάτων γίνεται ἄνευ τινὸς συγκρίσεως .ἐκείνο <δὲ>
 μέμνησο, ὅτι αἰεὶ τὰ ὑποκοριστικὰ τοῖς ἰδίῳις γένεσιν ὄθεν ὀρ-
 μάται συμφωνεῖ, ὀλίγα || διαφωνεῖ, ὡς τὸ σεῦτλον σευτλίον,
- 5 μαλάχη μαλάχιον, [ἀρτοκόπος ἀρτοκόπιον ξίφος] .τὰ μονό-
 πτωτα δὲ ὀνόματα καὶ ταῦτα ἅ φύσει ἐνικά ἐστιν, τοῦτ' 5
 ἔστιν τὰ στοιχεῖα, ὁμοίως τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ὀρέων τὰ ὀνό-
 ματα κύρια, ὁμοίως αἱ ἑορταί, ὁμοίως τῶν γραμμῶν τὰ στοι-
 χεῖα, ὁμοίως οἱ ἀριθμοί, μείωσιν, ὃ οἱ Ἑλληγες ὑποκορισμῶν
- 6 καλοῦσιν, οὐκ ἀναδέχεται. <ἔστιν καὶ ἅ παρὰ τούτων ῥημα-
 τικὰ λέγεται>, ἡμεῖς δὲ οὐκ ἀνοήτως ἐροῦμεν, ὡς ἔστιν ἀπὸ 10
 τοῦ λέγω ῥήματος καὶ ἀρπαξ καὶ πλήκτης, ἐκ τούτου ὅτι
 ἀρπάζω καὶ πλήσσω.

XXIII. Τινὰ δὲ γενικά ἐστιν, οἷς πολλὰ περιέχεται ἀνό-
 2 μοια, ὡς τὸ ζῶον δένδρον. ἐκ τούτων δὲ γεννᾶται ἴδια, ἃ

1 δὲ *add. Keil* 2 *en ante τοῖς ω del. Keil* 3 ὡς τό *om. S*
 4 *μαλλαχη μαλλαχη H αρτοπος αρτοκοπιον ω αρτοκόπος Keil ξίφος om.*
H M αρτοκόπος—ξίφος seclusi | ταμονα δε H M 5 *εστι S τουτεστι S*
 6 *ομοι ubique pro ὁμοίως H M | ὀρέων Keil* 9 *ἔστιν—λέγεται om. ω*
ἃ οἱ Ἑλληγες ῥηματικὰ λέγουσιν Keil 10 *εστ S* 13 *περιεχεται*
H M παλλα περιεχεται ανομοια S

p. 395. 396 K.

minum fiunt sine ulla comparatione, ut parvus parvulus,
 adulescens adulescentulus. illud vero memineris, quod sem- 4
 per deminutiones generibus suis unde oriuntur consonant,
 pauca dissonant, ut haec rana hic ranunculus, glandium
 5 glandicula, beta betaceus, malva malvaceus, pistrinum
 pistrilla, ut Terentius in *Adelphis ensis ensicula et ensi-*
culus: Plautus [in singula et] in *Rudente*. monoptota 5
 vero nomina et haec quae natura singularia sunt, id est
 elementa, item fluminum et montium nomina propria,
 10 item dies festi, item litterarum elementa, item numeri,
 deminutionem, quod Graeci *ὑποκορισμὸν* appellant, non
 recipiunt. <sunt etiam quae ab his *ῥηματικά* dicuntur>, 6
 nos non absurde verbalia dixerimus, ut est a verbo lego
 lectio et raptor et percussor ex eo quod <est> rapio et
 15 percutio.

XXIII. Quaedam generalia sunt, quibus multa con-
 tinentur dissimilia, ut animal arbor. ex his nascuntur 2

6 *Ter. Ad. 584*   7 *Plaut. Rud. 1156*

1 parvus uulus adulescens tulus *S* adolescens adolescentulus *HM*
 2 vero *S Char. Exc. om. HM*   3 diminutiones ω dem. *Char. Exc.* |
 in suis generibus *HM*   4 haec—glandicula *om. HM* raniculus *S*
 ranunculus *Char. Exc.* | grandium grandicula *S*   6 ut Terentius
 —*Rudente om. HM* terentius *S* | *Adelphis Char. Exc. Adelfis S*   7 ut
ante Plautus add. Keil | in singula et *S* ensicula *Exc. ensiculum Char.*
del. Keil | rudentem *S corr. Keil*   8 nomina *om. S* | hoc est *HM*
 item *Char. Exc.*   9 post nomina quae exciderint apparet ex *Exc. et e*
Char.: 'urbium, item decorum (et hominum add. *Char.*) nomina propria'
 11 diminut. ω demin. *Char. Exc.* | quod Graeci diminutiva uocant *HM*
 quam *Exc.* quod *corr.* quam *Neapol. Char.*   12 sunt—dicuntur *add.*
Jeep e Char. et Exc. Mus. rheu. XLIV (1889) 33 n. 3 sunt etiam quae
 Graeci *ῥηματικά* dicunt *Keil*   13 nos uero *HM* uero *om. S Char.*
Exc. | lego uerbo *HM* ut a uerba (*corr.—bo*) est lego *S*   14 per-
 cursor *S* | est *add. Keil*   16 quaedam autem *HM*   17 ex his
 uero *HM*

p. 396. 397 K.

3 διαιρείται καὶ λεπτόνεται ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀρχῆς τῆς γενικῆς, ὡς
 τὸ ἄνθρωπος ἵππος ταῦρος δάφνη πίτυς ὄξεα. τινὰ δὲ πεποιθη-
 μένα ἐκ τῶν ἤχων ἢ ἀπὸ τῶν φωνῶν, ὡς τὸ τρισμός, κραυγῆ,
 ὁ ἤχος τοῦ γαλλοῦ, χρεμετισμός ἢ ἵππων. ὀλολυγμός, βρυχηθμός.
 4 μυκηθμός. τινὰ δὲ κάτεισιν ἀπὸ τῶν ἐπιρρημάτων, ὡς τὸ 5
 5 ἐχθεσινός σημερινός αὐρινός ὄψινός σφοδρός ταχύς. ἄλλα ἀπὸ τῶν
 μετοχῶν πεπλασμένα, ὡς τὸ παίζων ἐπαινῶν δακρύων ἀσθμαί-
 νων μαινόμενος τεθνηξόμενος, γάσκων ὁ χαίνων, κρούστης ὁ
 6 κρούει, μετερχόμενος. ἔστιν ἔτι ἂ οἱ Ἑλληνες ἐπίθετα λέγουσιν,
 ἃ τοῖς ἐκάστου προσώποις προσβάλλεται ἐπαινῶν χάριν ἢ φόγου. 10
 7 οἶον, ἢ ἐν φόγω .ἀλλὰ ταῦτα πάντα, εἰ καὶ τὰ μάλιστα
 εἶδη ἐστὶν ὀνομάτων ἀπολύτως μέντοι ὀνόματα λέγεται καὶ
 ἐκάστου πωάγματος ἢ προσώπου προτάσσεται.

XXIII. Τινὰ ὀνόματά εἰσιν ἃ καθ' ἑαυτὰ ἄνευ ἐτέρου
 μέρους λόγου προσβοηθείας νοηθῆναι οὐ δύναται, ὡς πατήρ 15
 2 ἀδελφός· ἀναδέχονται γὰρ ἑαυτοῖς καὶ ἐκεῖνα, δι' ὧν νοεῖται.

2 δασνη *H* 3 κραυγή ω κλαγγή *Hagen* 4 ὀλολυγμός βρυχηθ-
 μός ω *corr. Keil* 5 κάτεισιν] v *addidi* 8 τοθνηξόμενος *HM* τοθνη-
 ξόμενος *S corr. Keil* 9 μετερχόμενος *om. HM* 10 προσάλλεται *H*
 11 ἀλλὰ τα πάντα *H* 12 ἀπολυτός ω *corr. Keil* | τα ante ὀνόματα ω
del. Keil 15 προσβοηθάνει νοητεῖν *HM* προσβολῆς ἀνει του ετρο μερος
 λογου προσθεῖναι νοντην *S corr. Krumbacher Mus. rhen. XXXIX (1884)*
 351 | ὡς πατήρ ἀδελφός *om. S* 16 εαυτους ω *corr. Keil*

p. 396. 397 K.

specialia, quae dividuntur et minuuntur originibus suis
 generalibus, ut homo equus taurus laurus pinus fraxinus.
 quaedam facta a sonis vel a vocibus, ut stridor clangor 3
 tinnitus hinnitus ululatus fremitus mugitus. quaedam de 4
 5 scendunt ab adverbiiis, ut hesternus hodiernus crastinus
 serus nimius citus. alia a participiis figurata, ut ludi- 5
 bundus laudabundus lacrimabundus anhelabundus furi-
 bundus moribundus, hiuleus qui hiat, petulcus qui petit.
 sunt etiam quae Graeci <ἐπιθετα> dicunt, quae cuiuscum- 6
 10 que personis adiciuntur laudandi gratia vel vituperandi:
 laudandi, veluti

Lausus equum domitor debellatorque ferarum,
 vituperandi, veluti 'et ipse doli fabricator Epios.' sed haec 7
 omnia quamquam species sunt nominum, absolute tamen
 15 nomina dicuntur et quibusque rebus personisve praepo-
 sita sunt.

XXIII. Quedam nomina sunt quae per se sine
 alterius partis orationis amminiculo intellegi non possunt,
 ut pater frater; recipiunt enim sibi et illa per quae in- 2

12 Verg. Aen. VII 651   13 Verg. Aen. II 264

1 quae tamen insunt originibus Char. Exc.   3 quaedam autem
 HM autem om. S Char. Exc. | ficta Char. Exc. | aut a uocibus HM
 uel S Char. Exc.   4 tinnitus aeris hinnitus equi HM | mugitus fre-
 mitus H mussitus Exc.   8 hiolus ω corr. Keil | petat ω corr. Keil
 9 ἐπιθετα add. Keil adposita dicunt HM epitheta Diom. 323, 6 ἐπιθε-
 τικά Char. Exc. | cuiusque Exc. (quibuscumque ed. Vindob.) ω Diom.
 quibusque Char. Neapol.   11 laudandi om. S laudandi—ferarum add.
 HM in mg.   11 veluti om. HM   13 veluti om. S | ipse—Epios
 add. HM in mg. et om. HM Epeos Exc.   14 sint HM   15 di-
 cunt ω corr. Keil | cuiuscumque HM cuiusque S singulis Char. Exc.
 quibusque Keil | praepositi sunt S posita sunt Exc. apposita sunt Char.

p. 397. 398. 399 K.

ταῦτα παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῶν πρὸς τι προσαγορεύονται, τοῦτ' ἔστιν πρὸς τι. ἔστιν καὶ ὅμοια τοῦτ' ἔστιν πρὸς τι κατὰ τινὰ τρόπον προσέχοντα, ὡς τὸ δεξιὸς ἀριστερός.

XXV. Ἔστιν τέ τινά ὁμώνυμα, ἃ μιᾷ προσηγορίᾳ πλείονα σημαίνει, ὡς τὸ ἔγγονος τάξις. σημαίνει γὰρ καὶ ὠρισμένον 5 εὐγενεῖας βράχυν καὶ πραγμάτων μακρῶν κατακράτην. ὁμοίως τὸ acies καὶ ὀφθαλμῶν λέγεται καὶ σιδήρου καὶ στρατοπέδου. τινὰ ἔστιν συνώνυμα, ἃ πλείοσιν λαλιαῖς τὸ αὐτὸ σημαίνει. τινὰ 2 δὲ μέσης δυνάμεως, ἃ τὴν σημασίαν ἀπὸ τῶν συνεζευγμένων λαμβάνουσιν, ὡς τὸ μέγας ἰσχυρός· ταῦτα γὰρ καθ' ἑαυτὰ 10 οὐδένα ἔχουσιν νοῦν καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τινῶν προσθῆκαι λέγονται, ὡς τὸ μέγας ἀνὴρ, ἰσχυρὸς στρατός.

XXVI. Τοῖς ὀνόμασιν συμβαίνουσιν καὶ συγκρίσεις. βαθμολοι τοιγαροῦν τῶν συγκρίσεων εἰσιν τρεῖς, ἀπόλυτος συγκρι- 2 τικὸς ὑπερθετικὸς. τὰ ὀνόματα τῆς συγκρίσεως ἐπιτίθειται οὐ κυρίως. καὶ γὰρ τὸ doctus || συγκρίσεως τρόπος οὐκ ἔστιν. 3 ὅποτε ἀπόλυτος εἶη καὶ μηδὲν συγκρίνοιο. ὁμοίως <τὸ doctior, οὐ καλῶς λέγεται συγκριτικὸς, ὅτι οὐ συγκρίνει, ἀλλὰ ὑπερ-

1 ἀντιπρὸς τιῶν ad aliquid προσαγορεύονται *H M* ταντιπρὸς τι τῶν πρὸ appellatur προσαγορεύονται *S corr. Keil* 2 τοῦτεστι *S* | ὅμοια τῶν πρὸς τι *H M* | τοῦτεστι *S om. H M* 6 εὐγενεῖας ὡς εὐγενεῖας *Keil* | ὁμοίως τοῦ τάξις *H M* 8 ἐστι *S* 10 μέγας ἰσχυρὸς *om. S* 12 ὡς —στρατός *om. S* 13 συμβαίνουσιν καὶ συγκρίσεις *ω corr. Keil* 14 συνθεσεων ὡς συγκρίσεων *Keil* | ἀποκυτος *S* 16 τὸ doctus *om. H M* 17 τὸ doctior *add. Keil*

p. 397. 398. 399 K.

telleuntur. haec a Graecis τῶν πρὸς τὴν appellatur. id est ad aliquid. sunt et similia τῶν πρὸς τὴν πρὸς ἔργον τῶν, id est ad aliquid quodam modo attendentia, ut dexterior sinisterior.

5   XXV. Sunt quoque quaedam homonyma, quae una appellatione plura significant, ut nepos acies. significat enim nepos et certum cognationis gradum et rei avitae consumptorem. similiter acies et oculorum dicitur et ferri et exercitus. quaedam sunt synonyma, quae pluribus lo- 2
10   quels idem significant, ut terra humus, ensis gladius. quaedam mediae potestatis, quae significationem a con- 3
iunctis sumunt, ut magnus fortis. haec enim per se nullum habent intellectum et ideo a quibusdam adiectiones vo- cantur, ut magnus vir, fortis exercitus.

15   XXVI. Nominibus accidunt etiam collationes. gradus itaque collationis sunt tres, absolutus, ut doctus, comparativus, ut doctior, superlativus, ut doctissimus. nomina 2
collationis imposita parum proprie. nam et doctus || collationis modus non est, cum absolutus sit et nulli com-
20   paretur. item doctior non recte dicitur comparativus, 3

1 hoc est *HM*   2 similia ad aliquid quodammodo se habentia *HM πρὸς Char. πρὸ S*   3 attenuenta *S* attendentia *Exc.* habentia *Char.* attendentia vel taliter qualiter se habentia *Diom. 322, 31*   5 omonima uniuoca *HM om. S*   6 appellatione ω loquella *Char. Exc.*   7 nepos *om. HM* | habitae ω avitae *Char.* rei avitae *om. Exc.*   9 synonyma *Char. Exc. om. S* aequiuoca *HM* | loquellis *Char. Exc.*   10 ut terra—gladius *om. H* | gladius *S Exc.* mucro *M*, in quo ut terra—mucro in *mg.* addita sunt mucro *Char.*   12 haec autem *HM*   13 habet *S*   16 collationes *corr. -is S* compositionis *HM* | ut ante doctus, doctior, doctissimus *om. HM*   18 parum *Exc.* non *HM* rarum *S* | propriae *S*   19 modus ω gradus *Exc.* | solutus ω *Exc. corr. Keil* | nullis *S*

p. 399. 400 K.

τιθεῖ. ὅταν γὰρ λέγω διδασκαλικώτερος ἐκείνου εἰμί, οὐ συγκρίνω ἐμαυτὸν ἐκείνω, ἀλλ' ὑπερτιθεῖ.

XXVII. Οὐ πάντα δὲ τὰ ὀνόματα τοὺς βαθμοὺς τῆς συγκρίσεως ἀναδέχονται, ἀλλὰ μόνα ἅπερ ἂν ποιότητα σημαίνει, ὡς τὸ ἀγαθός λευκός ταχύς, ἢ ποσότητα, ὡς τὸ μακρὸς ὑψηλός μέγας. τὰ λοιπὰ δὲ οὐκ ἔχει σύγκρισιν, οἷον ἅπερ ἂν σῶμα σημαίνει, ὡς τὸ ἄνθρωπος δένδρον. τινὰ ὀνόματα, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ποιότητα σημαίνει, ὅμως τοὺς βαθμοὺς τῆς συγκρίσεως οὐκ ἔχει, ὡς τὸ κενός νηφάλιος πένης μέγας. τινὰ εἰσιν ἃ ἓνα μόνον βαθμὸν ἀναδέχεται τὸν συγκριτικόν, ὡς τὸ γέρων γραιώτερος, νέος νεώτερος [νεωτερώτατος γὰρ οὐχί]. τινὰ τὸ ὑπερθετικὸν μόνον, ὡς τὸ ἔστιν ὁμοίως ὑπερθετικὰ ἢ τὸν ἀπόλυτον, τοῦτ' ἔστιν τὸν πρωτότυπον, οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ ἀπὸ ἐπιρρήματος ἔρχεται, || ἀπὸ τοῦ prior καὶ primus ἀπὸ τοῦ ἐπιρρήματος <prius>. τινὰ ἔστιν <ἐν> οἷς μόνον ὁ βαθμὸς ὁ ὑπερθετικὸς εὐρίσκεται, ὡς τὸ ἔστιν ἢ διαφόροις τύποις

3 τὴν συγκρίσεως ἀναδέχονται S 4 ποιότητα ω corr. Keil 5 ἀγαθός ὡς τὸ om. S 8 του βαθμοῦ ω corr. Keil 9 οὐκ ἔχει om. S | κενός ἄνθρωπος ω νηφάλιος Keil οὐκ ἔχει ἄνθρωπος Hagen | τινες εἰσιν ω corr. Keil 11 νεωτερώτατος γὰρ οὐχί scil. Keil νεώτατος Hagen οὐχὶ corr. οὐχὶ S οὐχὶ H M 12 ὡς τὸ om. S 13 τοῦτ' ἔστιν τὸν πρωτότυπον om. H M | ἐχουσα ω corr. Keil 14 ἀπὸ τοῦ—prius om. H M prior Keil prior S 15 prius add. Keil | ἐν add. Keil | prius ὁ om. H M 16 ὡς τὸ om. S

p. 399. 400 K.

quia non comparet, sed superponat. cum enim dicit 'doctior illo sum' non comparo me illi, sed superpono.

XXVII. Non omnia autem nomina gradus collationis recipiunt, sed sola quae aut qualitatem significant, ut
 5 bonus candidus citus. aut quantitatem, ut longus altus magnus. cetera autem non habent collationem, veluti quae corpus significant, ut homo arbor. quaedam nomina 2
 quamquam qualitatem significant, gradus tamen collationis non habent, ut rudis sobrius mediocris grandis. quaedam 3
 10 sunt quae unum tantum gradum recipiunt comparativum, ut senex senior, iuuenis iuuenior [iuuenissimus enim numquam]; quaedam superlativum tantum, ut pius piissimus, bellus bellissimus. sunt item superlativa quae absolutum, 4
 hoc est *πρωτότερον*, non habent, sed ab adverbio veniunt, 4
 15 ut ulterior ultimus ab ultra, vel citerior citimus || a citra, inferior infimus <ab infra>, superior supremus a supra. prior etiam <et> primus <ab adverbio> prius. quaedam 5

1 quia *HM* qui *S* cum alioqui *Exc.* 4 aut *om.* *HM* 5 candidus *S* *Exc.* albus *HM* 6 autem *om.* *S* 7 ut homo arbor *om.* *S* Quae post arbor exciderint apparet ex *Exc.* 536, 26: 'ut homo arbor vel quae gentem vel quae numerum' Cf. *Jeep Mus. rhen.* XLIV (1889), 33 8 quamvis *Char.* *Exc.* | significant *Exc.* | gradus tamen *S* *Char.* *Exc.* tamen gradus *HM* 9 habent ω recipiunt *Char.* *Exc.* | rudis sobrius mediocris grandis *S* *Exc.* mediocris sobrius rudis grandis *Char.* grandis *om.* *HM* rudis ebrius *Hagen* 'non enim fit mediocrior sobrior rudior grandior' add. *Char.* 'non enim fit rudior sobrior mediocrior grandior' *Exc.* Cf. *Jeep* II. 29 10 gradum *om.* *Exc.* 11 iuuenissimus enim numquam *om.* *S* 12 pius *om.* *HM* 13 bellus bellissimus *Exc.* bellus lissimus *S* *om.* *HM* 14 hoc est *πρωτότερον* *om.* *HM* *Char.* id est *πρωτότερον* *Exc.* 15 ut ulterior—prius *om.* *HM* 16 inferior infimus ab infra, superior supremus (summus) *S* *Exc.* cf. *Comin.* 133) a supra *Char.* *Exc.* *corvexi* 17 et addidi ex *Exc.* et *Char.* | ab adverbio *Char.* *Exc.* *Exciderunt:* 'et peior pessimus ab adverbio peius' *Char.* *Exc.*

p. 400. 401 K.

εἰς σύγκρισιν ἔρχεται, ὡς τὸ .τούτοις γὰρ διὰ πάντων τῶν
 τριῶν βαθμῶν ἡ σύγκρισις προχωρήσει, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔχει ἓνα
 7 τύπον τοῦ ὀνόματος. ἔστιν ἄλλα ἀπόλυτα ἃ οὐδενὶ μὲν βαθμῶ
 συγκρίσεως τυποῦται, ἀναδέχεται μέντοι τὴν σύγκρισιν, ἐὰν
 αὐτοῖς τὸ μᾶλλον ἐπίρρημα ζευχθῆσεται, ὡς τὸ ,καὶ 5
 τὸ ,ὁμοίως, ὡσπερ ἐκ τοῦ ἐναντίου προσβάλλεται.

XXVIII. Χρώμεθα δὲ τῷ βαθμῶ τῶν συγκριτικῶν ἐν
 ἐνὶ καὶ ἐτέρῳ σχεδὸν ἴσοις καὶ ὁμοίως (τῶν γὰρ ἀνομοίων σύγ-
 κρισίς οὐδεμία ἐστίν), ὡς τὸ 'οὔτοι οἱ δύο ἄνδρες ἰσχυροί, ἀλλὰ
 2 οὔτος τοῦ ἐτέρου ἰσχυρότερος'. ὁμοίως ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς 10
 καὶ τούτοις τοῖς τοῦ αὐτοῦ γένους οὔσιν καὶ τούτοις τοῖς
 ἐτέρου οὔσιν συγκρίνεται, ὡς τὸ ἵππος θάσσω ἵππου λέγεται
 τοῦ ὁμογενοῦς ὄντος, ὁμοίως θάσσω κυνὸς τοῦ || ἑτερογενοῦς.
 3 ὁ ὑπερθετικὸς δὲ τούτων μόνον τῶν ὁμογενῶν ὄντων προτάσ-
 σεται. ταχύτατος γὰρ ἵππος οὐ λέγεται, ἐὰν μὴ ἵπποις συγ- 15
 κρίνηται. τοιγαροῦν ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς ἡ πάντων τῶν

2 προχωρήσει ω *corr.* Keil προδῶρήσει Hagen 3 ουδεμιε ω
corr. Keil 5 μᾶλλον om. S | ζευχθησεται ως το ut magis HM ὡς τὸ
 om. S | καὶ τὸ om. HM 7 συγκριτων ω *corr.* Keil 9 ουδαια HM
 9 αλλουτος S 11 τουτους τους H 12 ἵππου Keil ἵπποι ω 13 ομου
 γενου ωντως HM | ετερου γενους HM (an rectius?) 15 ειπποσις ω
corr. Keil

p. 400. 401 K.

sunt <in> quibus tantum gradus superlativus invenitur,
 ut novissimus summus. quaedam sunt quae diversis figuris 6
 in collationem veniunt, ut malus peior pessimus, bonus
 melior optimus: his enim per omnes tres gradus comparatio
 5 processit. nec tamen unam formam nominis tenent. sunt 7
 alia absoluta quae nullo quidem gradu collationis figuran-
 tur, recipiunt tamen collationem. si illis magis adverbium
 iungatur, ut magis rudis, magis pius, et maxime similiter,
 sicut e contrario minus et minime adduntur.

10 XXVIII. Utimur autem gradu comparativorum in
 uno et altero prope aequalibus ac similibus (nam dissi-
 milium comparatio nulla est), ut hi duo viri fortes, sed
 hic altero fortior. item comparativus gradus et his qui 2
 sui generis sunt et his qui alterius sunt comparatur. ut
 15 equus velocior equo dicitur, qui eiusdem generis est, item
 velocior cane, qui alterius generis est. superlativus vero 3
 his tantum qui sui generis sunt praeponitur. nam velo-
 cissimus equus non dicitur, nisi equis comparatus sit.
 itaque superlativus gradus aut omnibus sui generis prae-
 20 ponitur, ut 'o Danaum fortissime gentis Tydides', aut

20 Verg. Aen. I 96sq.

1 in add. Keil 2 summus ego cf. Comin. 133 supremus S om.
 HM | a diversis & diversis Char. Exc. 3 malus—pessimus om. HM
 4 optimus om. HM | comparatio S 5 sed tamen non tenent unam
 formam nominis HM tenuit Char. Exc. 6 quidem HM Char. Exc.
 equidem S comparationis Char. 7 si eis HM illis S Char. Exc.
 8 post iungatur add. et maxime Exc. | ut magis et maxime pius
 HM 9 e Char. Exc. om. S ex HM | adiciuntur HM 10 autem
 om. S 11 dissimilium H 13 gradus om. Char. 14 eiusdem ge-
 neris HM 18 sit om. Char. Exc. 20 fortissimae gentis ΤΥΤΙΑΕΣ
 S Tydides om. HM

4 ὁμογενῶν προτάσσεται ἢ οὐδενός. ἴσθι δὲ τὸν συγκριτικὸν
 βαθμὸν τὴν πτώσιν τὴν ἀποκομιστικὴν ἔλκειν καὶ ἐν τῷ ἐνικῷ
 5 ἀριθμῷ καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ, ὡς τό .ὁ ὑπερθετικὸς δὲ
 τὴν πτώσιν τὴν γενικὴν ἔλκει καὶ μόνον πληθυντικῷ ζεύγνυται
 ἀριθμῷ, ὡς τό λέγεται.

5

1 ἴσθι δὲ *Keil* γνωστο δε *HM* νισθιδε *S*   2 ελκει ω *corr. Keil*
 3 ὡς τό *om. S*

p. 401 K.

nullis. scito autem comparativum gradum casum ablati- 4
 vum trahere tam numeri singularis quam pluralis, ut
 doctior illo, doctior illis. superlativus vero casum gene- 5
 tivum trahit et tantum plurali iungitur numero, ut om-
 5 nium iustissimus dicitur.

---

2 tam *HM* etiam *S* in singulari numero quam in plurali *HM*
 quam populis *S* numeri tam (tam numeri *Exc.*) singularis quam pluralis
Char. Exc. 3 et doctior illis *HM* | genitivum *S* 5 ut iustissimus
 dicitur omnium *HM* idem ordo qui in *S* in *Exc.* dicitur *om. Char.*

DE PRONOMINE

XXVIII. Pronomen est pars orationis quae pro ipso
 posita nomine minus quidem plene, idem tamen significat.
 ut ego tu hic ille. pronomini accidunt qualitas genus
 2 figura numerus casus persona. qualitas pronominum aut 5
 finita est aut infinita. finita est quae notat certam per-
 sonam, ut ego tu ille. infinita est quae cuilibet personae
 3 potest accommodari, (ut) quis qualis quae. genera pro-
 nominum sunt IIII, masculinum ut hic, femininum ut haec.
 4 neutrum ut hoc, commune ut ego. figura pronominum 10
 duplex est: aut enim simplicia sunt, ut quis ego, aut
 5 composita, ut quisquis || egomet. numeri sunt II, sin-
 gularis ut hic, pluralis ut hi. communis quoque numerus
 6 invenitur. dicimus enim qui vir et qui viri. casus quibus
 declinantur totidem quot et nominum. personae tres, ego 15
 7 tu ille. sunt et pronomina ad aliquid, ut meus tuus:
 nam et haec sine altero non possunt intellegi.

XXX. Ἐγώ ego, ἐμοῦ mei vel mis, ἐμοί mihi, ἐμέ
 me, ἐγώ o ego (sed vocativum habere non potest, quia

XXVIII—XXXIII. *Exc.* 557, 3—561, 18 *Char.* 157, 23—159, 35
Diom. 329, 4—333, 35

2 Ἀντωνοματά Pronomina εἰσὶν ὡς το sunt ut ἐγώ μου ego mei
 ἐμοί ἐμε mihi με *HM post λέγεται* dicitur omnium 3 plene *S Exc.*
 plene *corr.* paene *Neapol. Char.* paene *Diom.* | tamen *Exc. Char.* tam *S*
 4 hic *Exc.* me *S secl. Keil* | pronomina *S* 8 accommodari *S Exc.*
 aptari *Char. Diom.* | ut *Char. om. S Exc.* | quis quantus qualis *Char.*
 quis quae *Exc.* | ego tu *Exc.* in pronominebus *Char.* 9 hic *Exc.*
 hi *S* 14 quibus *Exc.* quia *S* 15 sunt *post* totidem *Char. om. S Exc.*
 pronominum sunt *post* personae *Char. Exc.* | prima ut ego, secunda ut
 tu, tertia ut ille *Char.* 17 altero *S Exc.* aliquo *Char.* 18 mei uel
 meis μου mihi μου (*corr.* ἐμου) me *S corr. Keil* 19 me, o, a me *Exc.* |
 sed vocativum—fugis *om. HM*

p. 402 K.

nemo dicit o ego, nisi o exclamatio sit, ut apud Horatium
 'o ego infelix, quem tu fugis'), ἀπ' ἐμοῦ a me; pluralis
 ἡμεῖς nos, ἡμῶν nostrum, ἡμῖν nobis, ἡμῶν nos, ὃ ἡμεῖς
 5 sit, <ut> cum dicimus 'o nos felices'), ἀπ' ἡμῶν a nobis.
 pronomen hoc trium generum est commune. σὺ tu, σοῦ 2
 tui vel tis, σοί tibi, σέ te, ὃ σὺ o tu, ἀπὸ σοῦ a te; pluralis
 ὑμεῖς vos, ὑμῶν vestrum, ὑμῖν vobis, ὑμῶν vos, ὃ ὑμεῖς o vos,
 ἀπ' ὑμῶν a vobis. hoc quoque pronomen omnium generum
 10 est commune. non est refutanda eorum <sententia>, qui 3
 dixerunt in quibusdam pronominibus vocativum non posse
 cadere, cum etiam paene in omnibus <pronominibus non>
 debeat esse vocativus. sed nos, non quod refragamur 4
 <rationi>, vocativum adiecimus, sed quoniam contextum
 15 declinationis habere volumus, inseruimus, quamquam non
 solum vocativum non invenimus, verum etiam in qui-
 busdam casus deficere videmus.

XXXI. Trigena abhinc. οὐτος τοῦτου καὶ αὐτῆ αὐτῆς
 καὶ τοῦτο τοῦτου hic haec hoc huius huic hunc hanc hoc,

2 *Hor. epod. 12, 25*

4 nec pluralis—felices *om. HM nec Exc. ne S* 5 ut *Exc. add. Keil* | ἀφωμον *S* 6 pronomen—commune *om. HM* 7 tui *HM*
 tu *S* vel tis *om. HM* | σοῦ, tibi *om. S* o, a te *Exc.* | pluralis *om. HM*
 9 o, a vobis *Exc.* ἀπ' ὑμῶν a vobis *in S exstant post* deficere videmus,
transposui Exc. secutus | hoc quoque—deficere videmus *om. HM* 10 sen-
 tentia *Char. Exc. add. Keil* 11 pronominiibus non *Exc. add. Keil*
 13 refragamur uocativo adiecimus *S* non refragamur rationi vocativum
 adiecimus *Exc.* nondum refragamur rationi vocativum adicientes *Char.* non
 dum refragamur rationi vocativum adiecimus *Diom. corr. Keil* 16 in
 quibusdam cadere uidemus *S* in quibusdam casibus deficere videmus ea
Char. corr. ex Exc. et Diom. Keil 18 trigena abhinc *om. HM* | καί
 ubique *om. HM* *In Exc. singula genera seorsum tractantur* | ταντι, *HM*

Tolkiehn, Dosithens.

p. 402. 403 K.

- o tu, ab hoc ab hac ab hoc; pluraliter οὔτοι τούτων καὶ αὐται τούτων καὶ ταῦτα τούτων hi hae haec, horum harum
 2 horum, his, hos has haec, o vos, ab his. αὐτὸς αὐτοῦ καὶ αὐτῆ, αὐτῆς καὶ αὐτὸ αὐτοῦ is ea id, eius, ei, eum eam id, o is o tu o id, ab eo ea eo; pluraliter αὐτοὶ αὐτῶν καὶ αὐταὶ 5 αὐτῶν καὶ αὐτὰ αὐτῶν ii eae ea, eorum earum eorum, iis eis eis, eos eas ea, o ii o eae o ea, ab iis ab eis ab eis.
 3 οὔτος τούτου καὶ αὕτη ταύτης καὶ τοῦτο τούτου iste ista et istaec istud et istuc, istius, isti, istum istunc || istam istanc istud et istuc, o iste ista istud istuc, ab isto ab istoc; 10 pluraliter οὔτοι τούτων καὶ αὐται τούτων καὶ ταῦτα τούτων
 4 ἴστι istae ista et reliqua. αὐτὸς αὐτοῦ καὶ αὐτῆ αὐτῆς καὶ αὐτὸ αὐτοῦ ipse ipsa ipsum et reliqua; pluraliter αὐτοὶ αὐτῶν καὶ αὐταὶ αὐτῶν καὶ αὐτὰ αὐτῶν ipsi ipsae et reliqua.
 5 ipsum quare non ipsud, ut illud et istud? quoniam veteres 15 nominativum masculinum non ipse dicebant, sed ipsus,
 6 quod etiam in comoediis veteribus invenimus. ἐκεῖνος ἐκεῖνος καὶ ἐκεῖνη ἐκεῖνης καὶ ἐκεῖνο ἐκεῖνου ille illa illud, ab illoc et reliqua; pluraliter ἐκεῖνοι ἐκεῖνων καὶ ἐκεῖναι ἐκεῖνων καὶ ἐκεῖνα ἐκεῖνων illi illorum illae illarum illa illorum. 20

XXXII. Infinitiva τίς ἢ ποῖος τινὸς ἢ ποιοῦ καὶ τίς ἢ ποία τινὸς ἢ ποιάς καὶ τί ἢ ποῖον τινὸς ἢ ποιοῦ [καὶ ὅς καὶ αὐ καὶ ἅ καὶ ποσά] quis et qui quae quod cuius: pluraliter

3 ab his *Keil* a uobis *S* 4 is ea *Keil* hic ea *S* | cum *Keil* cum *S* 6 hi hae (ei eae *HM*) eorum earum his eis eis eos eas ea o hi o hae o ea ab his ab eis *S corr. Keil* 8 αὐτῆς *S* 9 istaec *Keil* iste *S* 10 o iste ta tud istos ab istis (*corr. isti*) et ab ista ab ista ab istac ab isto ab istoc *S corr. Keil* 13 et reliqua—invenimus *om. HM* 19 ἐκεῖνων plr. infinitiva *S* 21 infinitiva *om. HM* 22 καὶ ὅς—ποσά *om. HM* *relativa pronomina* ὅς ἢ ὃ οἶ αἶ ἅ *adscriptis* *Keilio videtur grammaticus* 23 cuius *om. S*

p. 403 K.

τινές ἢ ποιοὶ τινῶν ἢ ποιῶν καὶ τινές ἢ ποιαὶ τινῶν ἢ ποιῶν
 καὶ τινὰ ἢ ποιά τινῶν ἢ ποιῶν qui quae quae quorum quarum
 quorum et reliqua. sed veteres nominativum pluralem quis 2
 dixerunt regulam secuti. unde etiam dativus mansit in
 5 consuetudine; nam dicimus quibus pro quis et pro quibus
 quis non numquam dicimus. τίςποτε ἢ ποιόςποτε τινόςποτε 3
 ἢ ποιούποτε καὶ τίςποτε ἢ ποιόςποτε τινόςποτε ἢ ποιόςποτε
 καὶ τίςποτε ἢ ποιόνποτε τινόςποτε ἢ ποιούποτε. ἕκαστος ἕκαστη
 ἕκαστον καὶ ἕκατερον quisque quaeque quodque; τὰ δὲ
 10 ἑλληνικὰ τοῦ πληθυντικοῦ ταῦτα, pluraliter τινέςποτε ἢ ποιό- 4
 ποτε τινῶνποτε ἢ ποιῶνποτε καὶ τινέςποτε ἢ ποιόςποτε τινῶν-
 ποτε ἢ ποιῶνποτε καὶ τινάποτε ἢ ποιόςποτε τινῶνποτε ἢ ποιῶν-
 ποτε, ἕκαστοι ἕκασται ἕκαστα quique quaeque quaeque
 et reliqua. ὅστιξδήςποτε ἢ ὀποιξδήςποτε τινξδήςποτε ἢ ποιου- 5
 15 δήςποτε καὶ τισδήςποτε ἢ ποιαδήςποτε τινξδήςποτε ἢ ποιαξδήςποτε
 καὶ τιδήςποτε ἢ ποιονδήςποτε τινξδήςποτε ἢ ποιουδήςποτε quis-
 cumque quaecumque quodcumque; pluraliter τινξδήςποτε ἢ
 ποιιδήςποτε τινῶνδήςποτε ἢ ποιῶνδήςποτε καὶ τινξδήςποτε ἢ
 ποιαδήςποτε τινῶνδήςποτε ἢ ποιῶνδήςποτε καὶ τινάδήςποτε ἢ ποια-
 20 δήςποτε τινῶνδήςποτε ἢ ποιῶνδήςποτε quicumque quaecumque

1 quorum quarum quorum *om. S* 3 et reliqua *om. HM* | sed
 veteres—5 dicimus *om. HM* | nominativum pluralem *S Char.* nominativo
 plurali *Exc.* 5 pro quis *Char. Exc.* pro cuius *S alterum* pro quibus *secl.*
Keil alterum quis om. Char. Exc. 6 quisque qualisque cuiusque qua-
 lisque quaeque qualisque cuiusque qualisque quodque qualeque cuiusque
 qualisque *suprascr. HM.* 9 ἕκαστο $\bar{F}$ (= femininum) *HM* 10 pluraliter
post quodque *S* 12 ἢ ποτων ποτε $\bar{N}$ (= neutrum) καὶ ἕκαστοι *HM*
 13 quique qualesque quorumque qualiumque qualesque quarumque qua-
 liumque quaequae qualiaque quorumque qualiumque *HM* 14 quiscum-
 que qualiscumque cuiuscumque qualiscumque quaecumque qualiscumque
 cuiuscumque qualiscumque quodcumque quaecumque cuiuscumque qualis-
 cumque quicumque qualescumque quorumcumque qualiumcumque quae-
 cumque qualescumque quarumcumque qualiumcumque quaecumque qualia-
 cumque quorumcumque qualiumcumque *suprascr. HM*

p. 403. 404 K.

- 6 **quaecumque.** ἄλλος ἄλλου καὶ ἄλλη ἄλλης καὶ ἄλλο ἄλλου
 alius alia aliud; pluraliter ἄλλοι ἄλλων καὶ ἄλλαι ἄλλων
 7 καὶ ἄλλα ἄλλων alii aliae alia. Ἔτερος ἑτέρου καὶ ἑτέρα
 8 ἑτέρας καὶ ἕτερον ἑτέρου alter altera alterum. οὐδέτερος
 οὐδέτερου καὶ οὐδέτερα οὐδέτερας καὶ οὐδέτερον οὐδέτερου 5
 neuter neutra neutrum neutrius; pluraliter οὐδέτεροι καὶ
 οὐδέτεραι καὶ οὐδέτερα οὐδέτερων neutri neutrae neutra.
 9 ἕκαστος ἕκαστη ἕκαστον || uter utra utrum; pluraliter ἕκα-
 10 στοι ἕκασται ἕκαστα utri utrae utra. ἐκάτερος ἐκατέρου
 <καὶ> ἐκατέρα ἐκατέρας καὶ ἐκάτερον ἐκατέρου uterque utra- 10
 que utrumque; pluraliter ἐκάτεροι καὶ ἐκατέραι καὶ ἐκάτερα
 11 ἐκατέρων utrique utraeque utraque. ἐκάτερος ἐκατέρα ἐκάτερον
 alteruter alterutra alterutrum. εἷς μία ἓν unus una unum.
 12 unusquisque. τις τινός, ἀρσενικόν καὶ θηλυκόν, καὶ οὐδέτερον
 τὶ τινός quidam quaedam quoddam; pluraliter τινές καὶ τινά 15
 13 quidam quaedam quaedam. τις aliquis aliqua aliquod;
 pluraliter τινές aliqui aliquae aliqua; in masculino antiqui
 aliquis dicebant nominativo plurali, unde mansit aliquibus.
 14 τίςποτε τινόςποτε καὶ ἐπὶ θηλυκοῦ τὸ αὐτό, οὐδέτερου δὲ
 τίποτε τινόςποτε ullus ulla ullum; pluraliter τινέςποτε καὶ 20
 15 οὐδέτερου τινάποτε τινώνποτε ulli ullae ulla. οὐδέεις οὐδέμία
 οὐδέεν nullus nulla nullum; pluraliter οὐδέενες οὐδέεμαι οὐδέενα
 16 οὐδέενων nulli nullae nulla. ὅλος ὅλου ὅλη ὅλης ὅλον ὅλου
 totus tota totum; pluraliter toti. ὁποῖος ὁποῖου καὶ ὁποῖα

10 καὶ *add.* *Keil*12 ἐκαδατερος ἐκαδατερα ἐκαδατερο *HM**εκα . ρα . ρου*θατερος . alteruter *S*14 τις τινος *app.* η, θηλυκ, η, ουδερ τιτνος *S*

unus quisque una quaeque unum quodque

τις τινος τις τινη τι τινος (*in mg.* αρσενικῷ θηλυκῇ ουδετερο)

quidam et quaedam

pl. τινες καὶ τινα *HM*16 aliquod *HM* quod *S*17 aliquae qua *S* | inmasculino—aliquibus *om.* *HM* aliquis *S* *Exc.* aliques *Char.*

24 ποια

ποιας *itemque* reliqua ω

p. 404. 405 K.

ὁποίας, ὁποῖον δὲ ὁποίου ἐν τοῖς ῥωμαϊκοῖς οὐ κλίνεται, qualis
 quale; pluraliter ὁποῖοι καὶ ὁποῖαι ὁποίων quales qualia.
 τοιοῦτος καὶ τοιαύτη talis tale; pluraliter τοιοῦτοι καὶ τοι- 17
 αῦται τοιούτων tales talia; ἐν δὲ τοῖς ἑλληνικοῖς καὶ τὰ οὐδέ-
 5 τερα κλίνεται οὕτως, τὰ τοιαῦτα τῶν τοιούτων. ὁπόσος ἢ ὅσος 18
 καὶ ὁπόση ἢ ὅση καὶ ὁπόσον ἢ ὅσον quantus quanta quantum;
 pluraliter ὁπόσοι καὶ ὁπόσαι καὶ ὁπόσα ὁπόσων quanti quantae
 quanta et reliqua. τοσοῦτος καὶ τοσαύτη καὶ τοσοῦτον tan- 19
 tus tanta tantum; pluraliter τοσοῦτοι καὶ τοσαῦται καὶ το-
 10 σαῦτα τοσούτων tanti tantae tanta. πόστος πόστη πόστον 20
 quotus quota quotum; pluraliter πόστοι πόσται πόστα quoti
 quotae quota.

XXXIII. Κτητικά possessiva. ἐμὸς καὶ ἐμή καὶ ἐμόν
 meus mea meum; pluraliter ἐμοὶ καὶ ἐμαὶ καὶ ἐμὰ ἐμῶν
 15 mei meae mea. sed veteres mius dicebant, ut merito et 2
 vocativus secundum regulam manserit, ut sit o mi. nam
 omnia nomina, quae nominativo ante us novissimam syl-
 labam i habent, vocativo i terminantur, veluti Sallustius
 o Sallusti. σὸς σοῦ σῆ σῆς σὸν || σοῦ tuus tua tuum; plu- 3
 20 raliter σοὶ σοὶ σῶν tui tuae tua.

XXXVIII. Ex his pronomibus aliquot sunt quae
 adverbialiter quodam modo intelleguntur. sed et siqua

1 ἐν τοῖς ῥωμαϊκοῖς οὐκ εἶναι S 4 ἐν δε τοῖς—των τοιοῦτων
 om. HM 6 quanta om. S 11 ποσὰ ποσὰ S 15 sed veteres—o
 Sallusti om. HM 18 uocatum S vocativo Char. Exc. | salustius o
 ti S Sallustius o Sallusti Char. Exc. 19 tuus et tuus S 20 post
 tua Keil locavit XXXVIII 5. 6 21 ex his—pigebit om. HM

p. 405 K.

- alia pronomina inciderunt, (adnotare) non pigebit. αὐτός
αὐτὸς αὐτῆ αὐτῆς αὐτὸ αὐτοῦ idem eadem idem; pluraliter
αὐτοὶ αὐταὶ αὐτὰ αὐτῶν iidem eadem eadem. quispiam.
 3 ὅστις οὗτινος ἤτις ἤςτινος ὅτι οὗτινος cuius cuia cuium cuii
cuiae cuii; pluraliter οὔτινες αἰτινες αἴτινα cuii cuiae cuia. 5
 4 ἴδιος ἴδια ἴδιον suus sua suum; pluraliter ἴδιοι ἴδια ἴδια
 5 sui suae sua. ἡμέτερος ἡμέτερα ἡμέτερον noster nostra
nostrum; pluraliter ἡμέτεροι ἡμέτεροι ἡμέτερα nostri nostrae
 6 nostra. ὑμέτερος ὑμέτερα ὑμέτερον vester vestra vestrum:
pluraliter ὑμέτεροι ὑμέτεροι ὑμέτερα vestri vestrae vestra. 10
 7 εἶσιν ἄνευ ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς sunt sine nominativo et
vocativo ἑαυτοῦ ἑαυτῆς ἑαυτῶν sui ἑαυτῶ ἑαυτῆ ἑαυτῆς sibi
ἑαυτὸν ἑαυτὴν ἑαυτὸ ἑαυτοῦς ἑαυτὰς ἑαυτά se vel sese ἀφ'
ἑαυτοῦ ἀφ' ἑαυτῆς ἀφ' ἑαυτῶν a se. ἄμω ambo.

- XXXV. Περὶ συνθέσεως μεσοπτώτων ὀνομάτων. παρὰ 15
μὲν Ῥωμαίους πέντε ἡγούνται μόρια τῆς ἐπιπλοκῆς ἐν τῇ ἐσχάτῃ
συλλαβῇ τῶν πτώσεων, que cumque dam dem piam, εἰς ὧν
τὰ μεσόπρωτα συνίσταται οὕτως, quisque quiscumque quidam
 2 idem quispiam. τούτων γὰρ ἡ γενικὴ διὰ τοῦ cuius καὶ eius
προηγεῖται, παρὰ δὲ Ἑλλήσιν γ ἡγούνται μόρια, ποτε δεποτε 20

1 incident *Char.* inciderit *cod. Exc.* inciderint *scribendum videtur* |
quispiam cuiuspiam quaequam cuiuspiam
adnotare *e Char. et Exc. add. Keil* 4 ὅστις οὗτινος ἤτις ἤςτινος
quodpiam cuiuspiam quipiam quaequam
οστινος ουτινος οιτινες αιτινες ατινα quaequam *HM* οστις ουτινος η τι
τινος οτινα ουτινος quius quia quium quiii quiae quiii. plr. αιτινες αιτινες
quii quiae quia *S corr. Keil cf. Jeep Redeteile 17 n. 1* 11 Sunt sine εισ
ουου nominatio ονοματικος et uocatio και κλητικος *HM* sine momento
ουου ονοματος et uocatio και κλητικος *S corr. Keil* 12 utriusque numeri
sui ἑαυτοῦ *HM* 14 ambus *S* 15 *cf. Jeep II. 17* | περιανθεσεως *H corr.*
-ος *M* περιανθετες. εος *S corr. Keil* 16 ρωμαιος ω *corr. Keil*
17 πτωσεμον ω *corr. Keil* | quae *S* 18 μεσοπρωτα ω *corr. Keil*
20 δεποτε δεξωτα ω *corr. Keil*

p. 405 K.

δε, ἔξ ὧν τὰ μεσόπτωτα συνίσταται οὕτως, τίνεποτε ἢ ποιόε-
ποτε καὶ τισδήποτε ἢ ποιοξδήποτε καὶ τοιόξεδε. τούτων δὲ
καὶ γενικαὶ διὰ τῆς κλίσεως τῶν προηγουμένων ὑθέσεων. ὡς τὸ
τινόεποτε καὶ τινόεξδήποτε καὶ τοιοῦδε.

2 εποιεσδηποτε καὶ τοιεξδηποτε τούτων ω *corr.* *Keil*

XXXVI. Ποιότης ῥημάτων ἐν πόσοις ἐστὶν τύποις; τέσσαρσιν, ἀπολυτικῇ, ὡς ἀναγιγνώσκω, μελετητικῇ, ὡς ἐπιθυμῶ ἀναγιγνώσκειν, συνεχείας σημαντικῇ, ὡς συνεχῶς ἀναγιγνώσκω. ἀρκτικῇ, ὡς ἄρχομαι ζέειν, ἄρχομαι θερμαίνεσθαι.

2 Ἐγκλίσεις πόσαι εἰσὶν; πέντε, ὀριστική, ὡς φιλῶ διδάσκω 5 ἀναγιγνώσκω, προστακτικός, ὡς φίλει διδάσκει ἀναγίγνωσκε, εὐκτική, ὡς φιλοῖν καὶ εἶθε φιλοῖν διδάσκομι ἀναγιγνώσκομι. συνζευκτικός, <ὡς> ὅταν φιλῶ διδάσκω ἀναγιγνώσκω, ἀπαρέμψατος, <ὡς> φιλεῖν διδάσκειν ἀναγιγνώσκειν.

3 Σημασίαι [διαθέσεις] ῥημάτων πέντε, ἐνεργητικὴ παθητικὴ 10 4 οὐδετέρα ἀποθετικὴ κοινή. Χρόνοι ῥημάτων τρεῖς, ἐνεστώς, ὡς φιλῶ διδάσκω ἀναγιγνώσκω. παρωχημένος, ὡς ἐφίλησα, μέλλων. ὡς φιλήσω. πόσαι εἰσὶν τοῦ χρόνου διαφοραί; πέντε, ἐνεστώς, παρωχημένος παρατακτικός, παρωχημένος ἀόριστος, παρωχημένος ὑπερσυντελικός, μέλλων. 15

XXXVII. Συνεκλιτικαὶ λέξεις. εἰμί εἴ ἐστὶν ἐσμέν ἐστέ εἰσίν, ἐγενόμην ἐγένου ἐγένετο ἐγενόμεθα ἐγένεσθε ἐγένοντο, ἤμην ἦς ἦν ἦμεν ἦτε || ἦσαν. γέγονα γέγονας γέγονε γεγόναμεν γεγόνατε γεγόνασιν. εἶην ἦ ἤμην, εἶης ἦ ἦς, εἶη ἦ ἦν. εἶμεν ἦ ἦμεν, εἶτε. εἶσαν ἦ ἦσαν· γεγόνειν γεγόνεις γεγόνει γεγόνεμεν γεγόνειτε γεγόνεισαν· 20 εἶην εἶης εἶη εἶμεν εἶτε εἶσαν· γενοίμην γένουσι γένοιτο γενοίμεθα γένοισθε γένοντο. ἔσομαι ἔσει ἔσται ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται, γενήσομαι γενήσει γενήσεται γενήσομεθα γενήσεσθε γενήσονται.

1 ποσ *H* 2 αποαιτητικη *S* απολιτητικη *HM corr. Keil* 4 ζεν *HM* 5 εγκλισεως *M* | οριστικης *ω corr. Keil* 6 αναγνωση (u in *rasura*) *M* 7 ευτυχης οιον φιλει *ω corr. Keil* 8. 9 οἷον *add. Keil* 10 διαθεσεις *in mg. HM* 11 ουδετερος *ω corr. Keil* 14 παρωχημενου παρατακτικου παρωχημενου (παρ *S*) αοριστος παρωχημενου (παρ *ω S*) 15 υπερσυντελικος *ω corr. Keil* 16 συνεκτικαι και λεξεις *S* συγκεχυμεναι λεξεις *Keil* σύγκεινται καὶ λέξεις *idem in ed. pr.* 17 ἐγένεσθε *Keil* εγενες *ω* 18 γεγονασι *ω* 21 γενοίμεθα *Keil* γενοιμε *ω* 22 γένοισθε *Keil* γενοιται *ω* 23 γενήσει *Keil* γενεσε (= γενήση?) *ω*

DE VERBO

XXXVI. Qualitas verborum in quot est formis? IIII, absoluta, ut lego, meditativa, ut lecturio, frequentativa, ut lectito, inchoativa, ut fervesco calesco.

2 Modi quot sunt? V, indicativus, ut amo doceo lego; 5
imperativus, ut ama doce lege; optativus, ut amarem et
utinam amarem docerem legerem; coniunctivus, ut cum
amem doceam legam; infinitivus, (ut) amare docere legere.

3 Significationes verborum V, activa passiva neutra
deponens communis. 10

4 Tempora verborum III, praesens, ut amo doceo lego,
praeteritum, ut amavi, futurum, ut amabo. quot sunt
tempora variata? V, praesens, praeteritum imperfectum,
praeteritum perfectum, praeteritum plusquamperfectum,
futurum. 15

XXXVII. Coniugationes verborum. Sum es est, plu-
raliter sumus estis sunt; fui fuisti fuit fuimus fuistis
2 fuerunt; || eram eras erat, pluraliter eramus eratis erant,
3 fueram fueras fuerat fueramus fueratis fuerant. essem
esses esset, pluraliter essemus essetis essent; fuisset fuissetis
20 fuissetis fuissetis fuissetis fuissetis; sim sis sit,
3 pluraliter simus sitis sint; fuerim fueris fuerit, pluraliter
fuerimus fueritis fuerint. ero eris erit, pluraliter erimus
eritis erunt; fuero fueris fuerit, pluraliter fuerimus fueritis
fuerint. 25

XXXVI. XXXVII *cf. Comin. 105 sqq.* 2 qualita H | quot Keil
quo ω 3 quattuor HM 4 feruesco incipio feruere HM | calesco
om. HM 5 formae quot sunt HM 7 ut utinam legerem docerem
legerem HM 7. 8 ut *add. Keil* 11 tria HM | praesens S instans
HM 13 quinque HM 16 coniugationes verborum om. S | plura-
liter ubique om. HM 24 fueratis H

p. 407. 408 K.

- 4 Edo es est estis κατέφαγον edi; imperativus es este
 5 esto estote, item passivo estor et editor, ἐκδίδωμι. θέλω
 volo vis velite, velito velitote ἴπταμαι volo volas, κολίω
 6 volvo volvis. ἐξυπνίζομαι expergefio, ἐξυπνίζω expergefacio,
 calfio calfacio, ξηραίνομαι arefio. ξηραίνω arefacio, ἐθίζομαι 5
 assuefio, ἐθίζω assuefacio, ἡμεροῦμαι mansuefio, ἡμεροῶ man-
 suefacio, τήκομαι liquefio, τήκω liquefacio, γλαίνομαι tepefio.
 7 μισθῶ odi μισοῦμαι odit me. tollo sustuli, ferior ictus sum,
 8 meto messem feci, metor messus sum. ἀσχύνομαι pudet
 me te illum. impersonalia participia non habent neque 10
 activa neque passiva. sunt autem passiva impersonalia
 9 aut quarti aut primi ordinis. his non qui facit quid, sed
 quid faciat demonstratur, ut 'pugnatur comminus armis,'
 10 item pugnatum est, 'discumbitur ostro'. accommodantur
 loco tempori personis adverbio, ut bene illo loco studetur, 15
 bene illa hora studetur, bene apud Sacerdotem studetur.

DE PARTICIPIO

XXXVIII. Participium est dictio originem trahens
 a nomine et a verbo cum tempore et casu et genere.

XXXVIII. Char. 180, 11—26 cf. Comin. 85 sqq.

13 Verg. Aen. VII 553   14 Verg. Aen. I 700

1 κατέφαγον edo es est εκδίδωμι *HM εκδιδωμι es in p̄ este c̄sto*
 estote. it. pās. estor et editor *S*   2 ἐκδίδωμι *secl. Keil cf. Comin. 107*
 imperativus—editor *om. HM*   3 velite velito velitote *om. HM uelite.*
 to. te. uolo uis θέλω *S*   5 ξηραίνομαι calfio ξηραίνω (ξηρενω *M*) cal-
 facio *HM calfio alfio alfacio ξηραίνω ξηραίνομαι S corr. Keil | post ἐθί-*
 ζομαι tempus infinitum *ex XL 3 H*   7 γλαίνομαι *Keil μαινομαι ω*
 tollo—messus sum *om. H in mg. inferiore add. M*   9 ασχύνομαι pudet
 me σε te αυτον illum *HM § 8 sq. cf. Comin. 108*   12 'quibus non is
 qui facit, sed id quod fit significatur' Char. 253, 18   14 ἰδ̄ epugnati
 ē *H M id'. epugnatum est S corr. Keil*

p. 408 K.

participium autem dictum videtur, quod partem capiat
 nominis, partem verbi. participio accidunt a nomine genus 2
 et casus, a verbo qualitas et tempus, ab utroque numerus
 et figura. genera participiis accidunt, masculinum ut hic 3
 5 factus, femininum, ut haec facta, neutrum. ut hoc factum.
 commune, ut faciens; tempora, praeteritum. ut iaculatus.
 praesens, ut iaculans, futurum, ut iaculaturus. qualitas 4
 participiorum sicut verborum. aut enim agentia sunt aut
 patientia aut communia aut neutra aut deponentia. con- 5
 10 vivandus non dicimus. convivandum tamen dicimus figura
 ista, qua in omnibus verbis utimur, luctandum mihi est.
 numeri duo, singularis et pluralis. figurae duae, simplex
 et composita.

Sunt multa nomina, quae speciem participiorum habent. 6
 15 ut tunicatus galeatus; quae <quia> partem a verbo non
 habent, non recte participia dicuntur. sunt aequalia no- 7
 mina, quae nominativo casu participiis similia videntur.
 ut cultus passus visus, quorum discretio declinatione
 detegitur.

20 Illud observandum est, impersonalium verborum om- 8
 nino participia non esse, quamvis visum fuerit Sallustio
 dicere 'paenitentem Lepidum'; et pudens. sed magis ap-
 pellatio quam participium est, ὁ ἀστεινότητος, unde impu-
 dens ὁ ἀνείσχυτος.

21 Sallust. Histor. Rel. I 68 Maurenbrecher

2 partemque verbi Char. 9 post deponentia nonnulla excidisse
 cognovit Jeep, Redeteile 23 11 luctuandum S corr. Keil 15 quia
 add. Keil collato Donato 388, 13 'quae quia a verbo non veniunt' cum
 partem verbi non habeant Char. 16 sunt nomina participiis similia
 M 21 'quamvis Sallustius dixerit in prima historia 'Lepidum paeni-
 tentem consili' Char. 253, 11 Sallustio MS vide XLVI 9 24 ἀνείσχυ-
 τος MS corr. Keil

DE ADVERBIO

XXXVIII. Adverbia aut suae positionis sunt aut ab aliis transeunt. a se nascuntur, ut heri nuper, ab aliis <ut> docte prudenter. adverbio accidunt significatio comparatio figura.

- XL. Σημασίαι ἐπιρρημάτων πολλάι || εἰσιν significaciones
 2 adverbiorum multae sunt. σημαίνει γὰρ χρόνον ὠρισμένον
 significant enim tempus finitum, ὡς σήμερον ut hodie, αὔριον
 cras, μετὰ τὴν αὔριον perendie, εἰς τὴν τρίτην die tertio, εἰς
 τὴν τετάρτην ἡμέραν die quarto, χθές here et heri, τρίτην 10
 ἡμέραν nudius tertius, πρῶί mane, ὀψέ ἑσπέρα vespere et
 vesperi, νυκτός nocte, νύκτωρ noctu, ἡμέρας καὶ μεθ' ἡμέραν
 3 interdiu, πρὸ μίθς pridie, τῆι ὑστέρα postridie; tempus in-
 finitum, ποτὲ καὶ πάλαι olim, ποτὲ aliquando, ὅσκιςδὴποτε
 quando<cumque>, ἔναγχος πρώην nuper, ἤδη πάλαι iam 15
 pridem, ἄλλοτε alias, ἤδη λοιπὸν τοῦντεῦθεν iam, τότε tum.
 ἔτι καί, ἔτι καὶ τότε etiamtum, ἐκτόθεν ἐκείθεν inde, πάλαι
 dudum, πῶποτε umquam, οὐδέποτε numquam, ἔπειτα ὑστερον
 εὐθέως mox, καθ' ἡμέραν cottidie, μεταξύ ἐν τοσούτω interea.

XXXVIII—XLIII. Char. 180, 27 sqq. cf. Comin. 88—94

2 Definitionem adverbii excidisse animadvertit Jeep, Redeteile 268
 n. 3 4 ut addidi 6. 7 Graeca om. S | πολλά H M corr. Keil | adverbiorum significaciones sunt multae S significaciones adverbiorum sunt plurimae Char. 8 significat (corr.—ant) S | finitum om. H add. in mg. M die quarto εἰς τετάρτην post finitum S 9 in die tertio H M om. S corr. Keil 11 vesperi Keil uesperio ω 13 προμια ω corr. Keil | tempus infinitum in mg. H M 15 cumque add. Keil 16 τότε tum εἰκαισετι etiam καίτοτε tum εκτοθεντε abinde (inde corr. abinde M) εκειθεν inde H M etiam tum εικαισε τι και τότε indet εκτοθεντε εκειθεν S 18 umquam πῶποθε nusquam ουδεποθε mox επιταστερον S επιταστερον mox ευθεως confestim H M corr. Keil

p. 409. 410 K.

- ἐν τῷ παρόντι interim, εὐθιῶς statim, αἰφνιδίως subito, ἔξαίφνης repente, παρὰ ἄρχῃμα extemplo, νεωστί recens, ἤδη πάλαι iamdudum, ἐνίοτε ἔσθ' ὅτε interdum, συνεχῶς subinde, τὰ μάλιστα cummaxime, νῦν nunc, παραυτίκα confestim, 5 ἔξασπῆς actutum, ἤδη ποτέ tandem aliquando, εὐθιῶς ilico. ἔσθ' ὅτε nonnumquam, ἀεί semper, ἐν τοσούτῳ tantisper. ἐπ' ὀλίγον paulisper, μετέπειτα postea, μετὰ ταῦτα post, μετὰ ταῦτα posthac, πρὸ τούτων καὶ πρὸ τούτου antehac, ἕως dum, μέχρι donec, ἅμα τε simulatque, πρὶν ἢ antequam, 10 μετὰ τό postquam, συνεχῶς frequenter, μόλις ἅμα vix, ἐπὶ πολὺ diu, ἐπὶ πλέον diutius, ἐπὶ πλεῖστον diutissime, ὀψέ sero. ποσότητος quantitatis, ἱκανόν sat, ἱκανῶς satis, ἥττον parum, 4 δαφιλῶς πλημμυρόντως abunde, ἔτι [τε] etiam [ne], λίαν perquam, πάνυ admodum, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον plerumque, 15 πάνυ nimis, ἐκ περισσοῦ insuper, περαιτέρω amplius, ἥττον minus, πεπληρωμένως plene, ταπεινῶς humiliter, ὑψηλῶς μέγਾਲως ἐξαισίως vaste, ὑπερβολῇ ἄγαν nimis, λίαν valde, δαφιλῶς large, κατακόρως affatim. εἰς τόπον in locum, ποῦ 5 quo, ποῦ ubi, ὧδε huc, ἐκεῖσε illuc, ἔσω intro, ἔξω foras, 20 εἰς τὰ δεξιὰ dextrorsum, εἰς τὸ ἐσώτερον introrsum, εἰς τοῦπίσω retrorsum, κατ' ἰδίαν seorsum, ἐκατέρωσε utroque, ὀποτέρωσε utro, || ἐν ὀδῶνι neutro; in loco infinita, ὅπου ubi, 6 ὀπουδήποτε ubicumque, ποῦ ubi, ἐνθάδε hic, ἐκεῖσε illic,

2 exemplo S   3 ἐνίοτε ω corr. Keil   5 acutum ω corr. Keil
 tandem et aliquando S | εἰπεὶς ω corr. Keil   7 postea posthac H M
 9 simula ma simulatque antique αματε (corr. al. man. — quam) πρὶν η S
 11 ἐπὶ πλεῖστον—sero inter interdum et συνεχῶς est in H M | diutissimo ω
 corr. Keil   12 ἥττον Keil η πρὶν ω   13 τε, ne secl. Keil   15 ἐκ
 περισσοῦ ω corr. Keil   17 ἐξαισίως ω corr. Keil   18 post in locum
 add. infinita Jeep, Redeteile 280 n. 3   19 ποῦ ubi secl. Keil cf. Co-
 min. 92 n. 1 | illic ω corr. Keil   21 κατ' ἰδίαν Keil καταδιαν ω ἐκα-
 τέρωσε Keil ἐκατερῶσεν ω | ὀποτέρωσε Keil ὀποτερος ω   22 infinita
 Keil fueram ω   23 publi S

p. 410 K.

- ἐνθάδε *istic*, ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ *ibidem*, ἐνδον *intus*, ἐνδο-
 τέρω *penitus*, ἔξω *foris*, πανταχῆ *passim*, πούποτε *usquam*,
 οὐδαμοῦ *nusquam*, πούποτε *alicubi*, ἀμφοτέρωθεν *utrubi*, οὐ-
 δοποτέρωσε *neutrubi*, ἄνω *susum*, κάτω *deorsum*, ἐκεῖ ἐν τῷ
 7 αὐτῷ *ibi*, μακρὰν *longe*, ὑπερθεῖν *insuper*; <e loco infinita>, 5
 πόθεν *unde*, ὅθενδὴποτε *undecumque*, πανταχόθεν [ἐκεῖθεν]
undique, ἐντεῦθεν *hinc*, ἐντεῦθεν ἐκεῖθεν *istinc*, ἐκεῖθεν *inde*,
 ἐκεῖθεν *illinc*, ἐκεῖθεν *illim*, ἐκ τοῦ αὐτοῦ *indidem*, ἐκατέ-
 ρωθεν *utrimque*, ἐνδον *intus*, ἀλλοχόθεν *aliunde*, ἀπεντεῦθεν
 8 *dehinc*, ἄπωθεν *eminus*, ἐκ τοῦ σύνεγγυς *comminus*; per lo- 10
 cum *infinita*, ποῖα *qua*, ὅπουαδὴποτε *quacumque*, ταύτη *hac*.
 ταύτη ἐκεῖ ἐντεῦθεν *istac*, ἐκεῖνη *illac*, οὐδεμιᾷ *nulla*, ὀρθῆ
 9 εὐθείᾳ *recta*; per locum <et e loco in>finita, ἄνωθεν *susum*,
 κάτωθεν *deorsum*, ἐπάνωθεν *supra*, ὑποκάτωθεν *infra*, ἔξωθεν
extra, ὑπέρ *ultra*, ἐντός *cis*, ἐσωθεν *intra*, ἐπάνωθεν *desuper*. 15
 10 ὑποκάτωθεν *subter*, ἐκτός *extra*, πρό *ante*, μετὰ *post*. ἀρι-
 θμοῦ *numeri*, ἅπαξ *semel*, δὶς *bis*, τρίς *ter*, τετράκις *quater*
 <et> *deinceps*, ὅσακισδὴποτε *quotienscumque*, πρῶτον *primo*,
 ἐκ δευτέρου *secundo*, ἐκ τρίτου *tertio et deinceps*, πολλαῖς
 11 *saepe*, πλεονάκις *saepius*, πολλαχῶς *saepissime*. *adfirmandi*, 20
 δηλαδή *scilicet*, δηλαδή *videlicet*, *nimirum*, *ilicet*, *quid<ni>*,
utique, *quippe*, *profecto*, φανερώς *plane*, ὁμολογουμένως *sane*,

3 οὐδαμοῦ *Keil* οὐδαμο ω 4 *neutrubi corr. al. man. neutrobi*
S | susu S 5 ὑπερθε *Keil* ὑπερθε ω | e loco infinita *add. Keil*
 8 *inter* ἐκεῖθεν *et illinc* ἐκ ταυτου ω *secl. Keil (an idem quod ἐκ τοῦ*
αὐτοῦ?) 9 *utrimque Keil* *utrubi que S utrobique HM* 10 *per lo-*
cum—recta om. M 12 ταυτησει ἐνεντευθεν *S* τατασει ἐντυθεν *H*
 13 *et e loco in—add. Keil* 14 κάτωτε ω *corr. Keil* | ὠεπανωθεν ω
corr. Keil | ἔξωθεν—*subter om. HM, sed in mg. add. ἐξωθεν. extra. υπερ.*
ultra. εντος. intra. εσωθεν interior 15 *cis Keil* *is S | super S supra*
Keil desuper ego 16 ἀριθμοῦ *om. S* 18 *et add. Keil* *et deinceps*
om. HM | ὅσακισδὴποτε *Keil* ὀλακισδηποτε ω 19 *et deinceps om. HM*
 20 *affirmandi HM* 21 *nimirum—profecto om. HM* 22 *quippe*
profecto plane φανερώς S correxi profecto sane ὁμολογουμένως HM

p. 410. 411 K.

ἰσταμένως certe, μενοινγε immo, οὐχί ἄρα nonne. demon- 12
 strandi, ἰδοῦ en, ἰδοῦ ecce, ἰδοῦ em. ordinis, ἐξῆς deinceps,
 ὕστερον post, πρότερον ante. τότε tunc, ἐκείθεν ἐπειτα inde.
 percunctandi, διὰ τί quare, τί quid, τί οὕτως quid ita, διὰ 13
 5 τί cur, μή τι numquid, διὰ τί ἵνα τί cur ita, οὐχί nempe,
 πότερον ἄρα utrumne, ἄρά τι etquid, πῶς, τίνα πρόπον quo-
 modo, οὕτως ἄρα sicine, τί ἄρα quidnam. congregandi, ἑμῶ 14
 una, ἄρα simul, || ἑμῶ pariter. dubitandi, τυχόν fors, τυχόν 15
 ἴσως forsitan, τυχόν ἴσως fortasse, τυχόν fortassis. ἰσότητος 16
 10 similitudinis, οὕτως ita, ἑμοίως perinde, καθάπερ ceu. ὡσεὶ
 perinde ac si, ἴσως aequē, ὡς ut, ὡσπερ quasi, ὃν τρόπον
 quemadmodum, ἑποίως qualiter, τοιοῦτως taliter, ἑμοίως si-
 militer, ἑμοίως ἴσως aequaliter, ὡσπερ sicut, ἑμοίως item,
 οὐκ ἄλλως non secus, οὐχ ἑτέρως non aliter, ὡσπερ tam-
 15 quam, ὡσάν prout, οὕτως adeo. personalia, μετ' ἑμῶ me- 17
 cum, σὺν σοί tecum, μεθ' ἡμῶν nobiscum, μεθ' ὑμῶν vobis-
 cum, τὰ ἐμά τὰ σά mea tua, τὰ ἡμέτερα nostra, τὰ ὑμέ-
 τερα vestra, μεθ' ἑαυτοῦ μεθ' ἑαυτῶν secum. hortandi, εἶα 18
 heia, ἄγε age, ἄγε δή agedum. προσφωνήσεως compellandi.
 20 ὦ ὦή heus. respondendi heu. optandi εἴθε utinam. pro-
 hibendi, μή ne, μήτε neve.

2 εἰδοῦ ecce ἰδοῦ ecce εἰδοῦ en *H idem M latinis praepositis*
 εἰδοῦ ecce ἰδοῦ^εεἰδοῦ ordinis *S corr. Keil* 3 ἐκείθεν illunde ἐπὶτα inde
H M inde ἐκίθε ἐπὶτα *S* 4 percunctandi *Zeep, Redeteile 278, 2* recu-
 sandi ω 5 ἵνα τι ut quid οὐχί utrumne πότερον ἄρα quamobrem ἄρα τι
 igitur quid *H M* 6 ἐequid *Keil* 8 simul *om. S* 9 ἰσότητος
Keil ἰσουτως ω 10 οὕτως ita *om. H M* | ἑμοίως ueluti καθάπερ perinde
 ὡσει ceu *H M* perindees ὡσει *S* perinde ac si *Keil* 13 ἑμοι-
 ως ita *H M* | ὡσπερ *Keil* ὡστοπερ ω 15 adeo συτω *S* 16 σὺν σοι
 tecum μεθεαυτου secum *H M* | μεθ' ἡμῶν *Keil* μεθημα ω 17 mea εμα tua
 τα σα sua ταυτα *H M*, in *M* sua ταυτα postea interposita sunt 18 μεθ'
 ἑαυτοῦ μεθ' ἑαυτῶν secum *om. H M* 19 dum age *H* 20 ὦ^{heu} ὦή
H heu ὦ ὦή *M* heus ω ai ωη *S corr. Keil* | respondendi heu ἑου *H M*
 εἶθε εθε ω 21 ne μή *Keil* ἐμη ω | neve *S* neque *H M*

p. 411. 412 K.

XLI. Figura in adverbiiis, sicut in omnibus partibus orationis, aut simplex est, ut iuste, aut composita, ut
 2 iniuste. comparationem recipiunt adverbia, quotiens appellationes unde transeunt comparantur, ut docte doctius
 3 doctissime, quod est doctus doctior doctissimus. recipiunt 5
 et deminutionem, ut meliuscule. adverbiiis omnibus prae-
 positio separatim adiungi non debet.

XLII. Omnia adverbia quae fiunt ex appellationibus a secundae tertiaeque declinationis nominibus sumuntur,
 2 ut a lepido lepide et a suavi suaviter. adverbia inveni- 10
 untur per e productam, ubi genitivus in i desinit; cum
 vero per is effertur, tunc etiam per ter, ut mirus miri/
 3 mire, prudens prudentis prudenter. excipiuntur a se-
 cundo ordine haec, quae non servant formam, sed con-
 fundunt rationem, bonus et malus per e correptam bene 15
 et male; item a tertio ordine facilis vilis impunis repens;
 4 haec enim facile vile impune repente faciunt. [sequitur]
 solent aliqui quaerere, certe an certo, quod nihil referre
 existimo. etenim ratio exigit certe, vocalitas vero certo:
 5 illud igitur erit rationis, hoc vocalitatis. illud vero est 20
 vitiosum, quod multi dicunt, largiter duriter, ignorantem
 rationem et nitentes auctoritate, cum et illi auctores, qui
 semel largiter ac duriter dixerunt, saepius large et dure
 6 dixerint. sed nec hoc te <debet> praeterire, || quod nec

2 est e Char. add. Keil | compositum S composita Char. 3 ap-
 pellationi S appellationes Char. 5 quod S quia Char. 6 diminu-
 tionem S 7 adiungi S adici Char. 11 genitivus Keil genus S
 12 miri, prudens add. Keil 17 sequitur secl. Keil sequius vel sequiter
 Ilagon 19 vero Keil ufo S uitiorum S corr. Keil 22 auctoritati S
 corr. Keil 24 debet add. Keil | quod difficilis quamquam sit comp
 nec facilis forsitan nec difficilis ratione sequitur sed utrumque diffundit
 S corr. Keil

p. 412 K.

difficilis, quamquam sit compositum a facilis, rationem sequitur, sed utrumque confundit. et pro difficiliter dicimus difficulter. similiter et audax audacter, non audaciter.

- XLIII. Sunt alia adverbia qualitatis, quae neque
 5 per e neque per ter efferuntur, sed per us, ὡς θεμελιόθεν
 ut funditus, οὐρανόθεν caelitus, ἀνθρωπόθεν humanitus, βι-
 ζήθεν stirpitus, ὀδᾶξ mordicus. item sunt quae in im ac 2
 tim terminantur, ut πληκτικῶς caesim, συνεχῶς continuatim,
 ἀρπαγηδόν raptim, τροχλιῶς cursim, ἐσφιγμένως strictim,
 10 ἀγελιγδόν gregatim, κλωρισμένως separatim, ἰδίᾳ privatim,
 ἐκ μέρους partim, κατὰ προχώρησιν ἡρέμα pedetemptim,
 ἐκ τοῦ πρὸς ὀλίγον paulatim, κατὰ λεπτόν minutim, ἡρέμα
 λάθρα sensim, κλεψυμῶς furtim, ἐπίτηδες deditim, δρεπτικῶς
 carptim, κατὰ ἄκρον summatim, εὐθέως statim, πανταχοῦ
 15 passim, ἐξαιρέτως praesertim, ἀμειβηδόν vicissim. item
 sunt quae in o terminantur, ut ἐπίτηδες consulto, ἀσφαλῶς 3
 tuto, λάθρα clanculo clandestino, διστακτικῶς dubio, πλαστῶς
 ψευδῶς falso, μάτην supervacuo, ταχέως cito, κατ' ἰδίαν
 secreto, δισχιδῶς bipertito, τρισχιδῶς tripertito, τετρασχιδῶς
 20 τετραμερῶς quadripartito, τυχηρῶς fortuito, ἀορίστως ἀπε-
 ράντως infinito, εὐθέως continuo, πρώτως primo, προσδε-

4 alia om. HM | neque per—sed om. HM 5 per ter Keil per
 te S per us efferuntur HM 7 stirpitus Keil stripitus ω | ὀδᾶξ Keil
 δραξ ω | mordicus Keil morditus ω | item om. HM | et tim fīn HM
 in sim ac tim terminantur Hagen, ac tim secl. Keil 8 caesim Keil
 cessim ω 9 partim S raptim HM 11 κατὰ προχώρησιν ἡρέμα Hagen
 κατα προλλευρησιν ηγαλλα H κατα προςμεγρησιν ηαμα (αμμα M) MS
 12 ἡρέμα λάθρα Keil ηεμαλατρα ω 13 κλεψυμωσ ω corr. Keil | deditim
 Keil deitum HM deuitum S | carptim Keil carpatim ω 15 item
 om. HM 16 ut om. HM 17 dubio Keil dubito ω 18 supervacuo
 HM superuituo S 19 δισχιδῶς Keil δυχιδωσ ω | τετρασχιδωσ quadri-
 partito τετραμερωσ quadripartito ω (praepositis latinis S)

Tolkiehn, Dositheus.

p. 412. 413 K.

δοκιμένως opinato, δηλαδὴ profecto, μεγάλως magno, σπανίως
 raro, δικαίως ἀξίως merito, ἀναξίως inmerito, ἀμελῶς otio,
 4 πυκνῶς crebro, παντελῶς omnino, ἀδαιρέτως ultro. item
 sunt quae in am terminantur, ut λάθρα clam, μάτην nequi-
 quam, φανερῶς palam, εἰς ἐναντίας obviam, δίχῶς bifariam, 5
 τριχῶς trifariam, τετραχῶς quadrifariam, πολλαχῶς multi-
 5 fariam, φανερῶς coram, προπετῶς ἄλλως perperam. sunt
 quae in u terminantur, ut τῶ λέγεσθαι dictu, τῶ γενέσθαι
 6 factu. item sunt quae in a terminantur, ut μάτην frustra,
 7 <ἐπίτηδες dedita>, ἀδίκως iniuria. sunt alia in e <vel ter
 sine> prototypo, velut προπετῶς temere, πολυτελῶς abunde,
 8 δικαίως iure, ἐν τῶ αὐτῶ obiter. item haec adverbia πρω-
 τῶτον non habent, velut post posterius postremum, su-
 pra || superius supremum, infra inferius infime, <prope>
 propius proxime, extra exterius extremo, ultra ulterius 15
 ultimo, citra citerius citime. penes et penitus non habent
 ex se comparativa nec superlativa, ut supra scripta adverbia.

XLIII 8. cf. Diom. 408, 4 sqq.

---

1 opinato *Keil* ornato ω 2 iusto *inter* δικαίως et ἀξίως *HM* |
 inmerito *H* | ocio *H* 3 ἀδαιρέτως *Keil* αυταυρεθως ω | item in am
 λαθρα clam *H* item in am clam λαθρα *M* 4 nequiquam μάτην (ματειν *H*)
 deitum επιτηδες palam ω dedita ἐπίτηδες *Hagen infra posuit* 7 perperam
 ram *H* | sunt quae *om. HM* 8 ut *om. HM* 9 item sunt quae *om.*
HM | ut *om. HM* 10 ἐπίτηδες dedita *huc transposuit Hagen* | sunt
 alia *om. HM* | vel ter sine *add. Keil* 11 prototypo velut *Keil om.*
HM | πρωτοτουπου uī *S* προπετῶς *Keil* προποτως ω 12 ἐν τῶ αὐτῶ
 obiter *om. HM* 13 velut *Keil* uum *S* 14 prope *add. Keil*

p. 413 K.

DE PRAEPOSITIONE

XLIII. Praepositio est pars orationis, quae praeposita alii parti orationis significationem eius immutat aut implet aut simplicem servat, ut inscribo. praepositionum aliae semper componuntur cum aliis partibus orationis, ita ut <in> unitatem veniant neque umquam separatim dicantur. sunt autem hae, con co re di dis am se, ut conplector coarguor resero diduco discurro amplector secedo. aliae sic separantur, ut numquam in unitatem veniant cum aliis partibus orationis, ut apud penes. aliae et coniunguntur et separantur, ut sub ex in de pro ab.

XLV. Sunt praepositiones quae accusativo casui serviunt, ut πρὸς ad, παρὰ apud, πρό ante, κατέναντι contra adversum, περί circa, ἐντός cis, ἐντός citra, περί circum, περί circiter, περί erga, ἐκτός extra, ἐντός intra, μεταξύ inter, ἐγγύς ἐντός iuxta, ὑποκάτω infra, κατά in, διὰ ob, μετά post, διὰ propter, ἐγγύς prope, ὀπίσω ὀπισθεν pone, παρεκτός praeter, ἐντός penes, διὰ per, ὑπό subter subtus

XLIII. Char. 230, 3—32 Diom. 411, 14—415, 11, cf. Comin. 94—101

2 praeposita aliqua parte *S* alii parti *Keil* Char. 3 immutat aut implet aut *Keil* imitat atque impleta in *S* inmutat aut simplicem servat Char. 6 in *add.* *Keil* 7 am *Keil* an *S* 9 numquam *Keil* umquam *S* 10 aliis participiis ut *S* *corr.* *Keil* 11 coniunguntur *Keil* continentur *S* 13 Praepositiones quae accusativo casui serviunt hae sunt *HM* sunt praepositiones quae accusatio casui tantum serviant *S*
contra aduersu
 14 πρό *Keil* προτου ω | κατεναντι *H* κατεναντι adūsII, ante κατεναντι *adscr.*
 contra *M* adversum *om.* *S* adversum κατέναντι contra κατέναντι *Keil*
ci
 15 ἐντός ante citra *Keil* εντος ω extra *M* 17 ἐντός post ἐγγύς *om.* *H* *M*
sub
 19 υπο. κατα *Secd* sub₁ sub₂ *M* (*similiter H*)

p. 413. 414 K.

- sub, *κατά secundum*, ἐπάνω *super*, ὑπέρ *supra*, πέραν *trans*,
 2 μέγχις *usque*, ὑπέρ *ultra*. sunt praepositiones quae ablativo
 casui serviunt, ut ἀπό *a*, ἀπό *ab abs*, μετά *cum*, ἐπί *coram*,
 περί *de*, ἐκ ἀπό *ex*, ἐν *in*, ὑπέρ *pro*, διά *prae*, ἄνευ *χωρίς sine*,
 3 περί *super*, ὑπό *sub*, μέγχι *tenus*; utriusque casus, in sub 5
super subter, ut πρὸς Σακέρδωτα *ad Sacerdotem*, πρὸ τοῦ
 βήματος *ante tribunal*, περὶ τὴν σχολήν *circa scholam*,
 περὶ τὰ τείχη *circum muros*, ἐντὸς Ῥήνου *cis Renum*, κατέ-
 ναντι τοῦ Τιβέρεως *contra Tiberim*, ἐντὸς ὄρου *citra ter-*
minum, περὶ τὰ τέκνα *erga filios*, ἐκτὸς πόλεως *extra civi-*
 10 *tatem*, ἐντὸς τειχῶν *intra muros*, μετὰ τῶ φίλων *inter amicos*,
 ἐγγὺς τῆς || βασιλικῆς *iuxta basilicam*, ὑπὸ τῆ πόλει *infra*
muros, κατὰ πατροκτόνου *in parricidam*, διὰ τὴν ὀργήν *ob*
iram, μετὰ χρόνον *post tempus*, δι' ἐκεῖνον *propter illum*,
 ὀπίσω ἐκείνου *pone illum*, παρεκτὸς ἐμοῦ *praeter me*, ὑπὸ τὴν 15
κλίνην subtus lectum, ὑπὸ σκιάν *sub umbram*, ἐπάνω ἐπὶ τοῦ
 βουνοῦ *super collem*, ὑπὲρ τὴν τύχην *supra fortunam*, πέραν
 τοῦ Τιβέρεως *trans Tiberim*, μέγχι θαλάσσης *usque ad mare*,
 4 ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν *ultra aetatem*; ablativo casus sunt, διά
 τοῦ πολέμου *prae bello*, χωρὶς τοῦ παιδός *sine puero*, μέγχι 20
 5 ἡβῆς *tenus pube*; communes, κατὰ πατροκτόνου *in parrici-*
dam, ἐν ἀγρῷ *in agro*, εἰς ἀγρόν *in agrum*, περὶ Πριάμου
super Priamo, ἐπάνω βουνοῦ *super collem*, ὑπὸ τῆ στέγῃ

1 πέραν—2 quae *om. HM* 2 ablativo serviunt *HM* 3 ut *om.*
HM 4 ἐκ ἀπό *Keil* καπο ω | ἄνευ *Keil* ἀνχυ *H* ανσυ *MS* 6 subter
om. S | ut *om. HM* | προσσακερδοτα ω *corr. Keil* 7 scholam *Keil*
 scolam ω 9 ἐντὸς ὄρου *Keil* εκτος ορου ω 11 τειχῶς *H* τηχῶς *M*
 12 γυςτηβασιλικῆς ω *corr. Keil* 13 πατροκτόνου *Keil* προσκοπη ω
 δια τη οργε ω *corr. Keil* 18 τοῦ Τιβέρεως *Keil* την τυβερην *HM om.*
S | usque mare *HM* 19 casus sunt *om. S* | διὰ τὸν πόλεμον *Hagen*
 20 παιαδος *S* παιδιου *HM* 21 in parricidam *om. H* communis in parci-
 dam *S* [in parridam κατὰ πατροκτόνου] *Keil cf. Comin. 97* 23 τῆ
 στέγῃ *Keil* τῆστῆ *S* τῆστη (*rasura supra η*) *M* τῆστη *H*

p. 414. K.

sub tecto, ὑπὸ τῆν σκιάν sub umbram. verbis autem ap- 6
 tantur hae, ἀπό as aspellere, διὰ di diducere, διὰ dis discere,
 σύν eo coemere, μετέα con convertere, διὰ se secernere, μετέα
 re revocare. inter eas quae accentu mutato in adverbia 7
 5 cadunt hae sunt, infra intra supra ultra citra circa iuxta
 contra subtus coram ante post.

XLVI. In praepositio significat modo id quod est
 valde et vim verbi cui praeponitur auget, ut increpuit
 insonuit: Vergilius

10 *Turnus ut infractos adverso Marte Latinos.*
 modo significat idem quod non et vim verbi imminuit, ut
 invalidus. ponitur et pro eo quod est inter, ut 2
Penthesilea furens mediisque in milibus ardet
 <et>

15 *aut Capyn aut celsis in puppibus arma Caici.*
 ponitur et pro adversus, ut 3
quid meus Aeneas in te committere tantum

et

ipse deos in Dardana suscitatur arma.

20 ponitur et pro modo qualitatis, ut 4

quem pellis aenis

<in plumam> *squamis auro conserta tegebat ||*

10 *Verg. Aen. XII 1* 13 *Verg. Aen. I 491* 15 *Verg. Aen.*
I 183 17 *Verg. Aen. I 231* 19 *Verg. Aen. II 618* 21 *Verg. Aen. XI 770*

1 autem om. HM 2 hae om. HM aptant haec S | δῑ δῑα di
 diducere δῑα δῑα distraho σο̄ συν con conuertere HM dissicere S 4 eas
 Keil ea S 5 supra Keil subtra S 8 inerupit S 9 Virgilius
 S ut Vergilius Diom. 10 auerto S 11 imminuit cui praeponitur Diom.
 12 invalidus infirmus Diom. | ponitur Diom. preponitur S 13 ut
 Penthesilea Keil ut in penthesilea S 14 et e Diom. add. Keil
 16 ponitur om. Diom. | adversus, ut in parricidam, in tyrannum, ut Ver-
 gilius Diom. 20 ponitur om. Diom. 22 in plumam add. Keil | te-
 gebat res atque huius in faciem S corr. Keil

p. 415 K.

et

atque huic in faciem soror ut conserva Metisei.

5 interdum et pro particula supervacua, ut

*nosco crines incanaque menta**regis Romani.*

5

6 interdum qualitatem habet ad peius deteriusque tenden-
tem, ut*quam semel informem vasto vidisse sub antro Scyllam;*

non enim nullius formae significat, sed malae formae et

7 quae vulgo dicitur deformis. item

10

et Pyrgi veteres intempestaeque Graviscae.

nam et hic non nullius, sed malae tempestatis dicuntur

8 Graviscae. ponitur <et> pro qualitate ordinativa, <ut>

cum dicimus 'opus in dies crescit', ut Vergilius

inque dies avidae surgens caput altius effert.

15

9 ponitur et pro spatio temporali, cum significat usque adhuc,

<ut cum dicimus 'a mane in noctem, ut apud Vergilium

*felix si protinus illum**aequasset nocti ludum in lucemque tulisset.*10 ponitur et pro praepositione pro>, ut cum dicimus 'hoc 20
munus in magno habeo' ut Vergilius*quem Thracius olim**Anchisae genitori in magno numere Cisseus,*

2 Verg. Aen. XII 623   4 Verg. Aen. VI 809   8 Verg. Aen.
III 431   11 Verg. Aen. X 184   15 Verg. Georg. III 553
18 Verg. Aen. IX 337   22 Verg. Aen. V 536

6 habent S habet Diom. | deteriusve Diom. | tendentem Keil fen-
dentem S pendentem codd. Diom.   8 scillam S   10 item apud Ver-
gillum Diom.   11 it et pur sine teres intempesteque gauiste (corr.
grauiste) S   13 et, ut add. Keil e Diom.   14 Virgilius S Vergilius
Diom.   17 ut cum dicimus—pro praepositione pro addidi ex Diom.
cf. Comin. 99   21 uirgilius ut S ut Vergilius Diom.   22 tratius S

p. 415. 416 K.

et Sallustius in I historiarum <ut> et facta in gloria numeret et, si liceat, avidius fecerit.

XLVII. Sub praepositio significat modo supra, ut
ter flamma ad summum tecti subiecta reluxit

5 et

corpora saltu

subiciunt in equos,

id est supra iaciunt; modo infra, ut

2

caudamque remulcens

10 *subiecit pavitantem <utero> silvasque petivit,*

et

pedibusque rotarum

subiciunt lapsus.

significat et propter, ut

3

15

quo deinde sub ipso

ecce volat.

ponitur et pro in, ut ||

4

namque sub ingenti lustrat dum singula templo,

id est in templo.

20 XLVIII. Super praepositio modo ponitur pro de, ut
multa super Priamo rogitans, super Hectore multa

---

1 Sallust. *Histor. Rel. I 55, 19 Maurenbr.* 4 Verg. *Georg IV 385* 6 Verg. *Aen. XII 287* 9 Verg. *Aen. XI 812* 12 Verg. *Aen. II 235* 15 Verg. *Aen. V 323* 18 Verg. *Aen. I 453* 21 Verg. *Aen. I 750*

---

1 historiam S historiarum *Diom.* | ut *addidi e Diom.* 4 ter S
 6 saltus S 8 iaciunt *Diom.* iasoni S 9 cadamque S 10 sub-
 iectit S | utero *add. Keil* 11 et S item *Diom.* 14 significat *Diom.*
 ignes *corr.* signis S | et *om. Diom.* | propter S prope *Diom.* 15 quo]
 quod S 17 pro praepositione in *Diom.*

p. 416 K.

et

haec super arborum <cultu> pecorumque canebam;

2 modo et pro <praepositione> pro, <ut>

nec super ipse sua molitur laude laborem

et

nil super imperio moveor.

3 et pro insuper et amplius, ut

*cui neque apud Danaos usquam locus, et super ipsi
Dardanidae infensi poenas cum sanguine poscunt,*

item

*ecce super maesti magna Diomedis ab urbe
legati responsa ferunt;*

4 et pro desuper, ut

haec super e vallo prospectant omnia Troes

et

*superque inmane baratrum**cernatur.*

5 et pro superest, ut

ille autem, neque <enim> fuga iam super ulla pericli

et

o mihi sola mei super Astyanactis imago.

6 interdum et ultra significat, ut

*super et Garamantas et Indos**proferet imperium.*

2 Verg. Georg. IV 559   4 Verg. Aen. IV 233   6 Verg. Aen. X 42
 8 Verg. Aen. II 71   11 Verg. Aen. XI 226   14 Verg. Aen. IX 168
 16 Verg. Aen. VIII 245   19 Verg. Aen. VIII 251
 21 Verg. Aen. III 489   23 Verg. Aen. VI 794

2 cultu add. Keil   3 praepositione addidi ex Diom. | ut add. Keil e Diom.
 7 ponitur et pro insuper Diom.   8 cui] tui S
 9 infensij in se si S   11 magni Diom.   13 de sub S desuper Diom.
 14 ualle S   16 baratrum] paratum S   19 enim add. Keil   24 proferret S

p. 416. 417 K.

XLVIII. Pro praepositio significat porro, ut cum profundum dicimus pelagus, cum porro fundus sit, ut
hinc altas cautes proiectaque saxa Pachyni radimus.
 significat et ante, ut

5 *soli pro portis Messapus et acer Atinas*
sustentant aciem. ||

item prodere modo ante dare significat, ut prodere patriam dicitur, modo porro dare et propagare, <ut>

Italiam regeret, genus alto a sanguine Teucris—proderet.

10 et pro praepositione in, <ut> pro rostris, pro tribunali, ut
hirsutumque supercilium promissaque barba

id est immissa. <et pro eo quod est ἀντί apud Graecos, ut cum dicimus cervam pro Iphigenia et
pro dulci Ascanio veniat>

15 et pro eo quod est ὑπέρ, <ut>
unum illud tibi, nate dea, proque omnibus unum
praedicam.

L. Ab et ex praepositiones si sequens verbum a vocali incipiat, integrae efferuntur, ut * ex oppido; si
 20 consonantes sequantur, extremam litteram perdunt, ut e foro; similiter, si vocalis sequatur consonantium loco

3 *Verg. Aen. III 699*   5 *Verg. Aen. XII 661*   9 *Verg. Aen. IV 230*
 11 *Verg. Bucol 8, 34*   14 *Verg. Aen. I 659*   16 *Verg. Aen. III 435*

3 hinc altas] incultas S   5 soli pro portis] spolia propositis S
 7 ideo S item *Diom.* | significat ut *Diom.* significatur S   8 dicitur proditor *Diom.* | pro S porro *Diom.*   10 ut e *Diom. add. Keil* et pro prae in postis S *corr. Keil* modo pro in praepositione, ut cum dicimus pro rostris *Diom.* ut apud Vergilium *Diom.*   11 hirsutumque] ite utcumque S | barba] uerba S   12 et pro eo—veniat *addidi ex Diom.*   15 ut *add. Keil e Diom.*   18 ex et ab *Diom.*   19 integre *Diom.* | ex oppido ab illo *Diom.*   21 e foro *Usener efero S e foro a Marco Diom.* | consonantis *Diom.*

p. 417. 418 K.

- 2 posita, ut * e via. hae autem non unum idem<que signi-
 2 ficant. nec enim unum> est 'a theatro venio' et 'ex theatro'.
 nam qui dicit a theatro se venire, non ex ipso theatro,
 sed e loco qui est theatro proximus se venire significat;
 3 qui vero ex theatro, ex ipso theatro significat. his 5
 praepositionibus pares contraria potestate sunt ad et
 in, quae et ipsae non unum idemque significant, quia in
 forum ire est in ipsum forum intrare, ad forum autem ire,
 4 in locum foro proximum. similiter ad tribunal venit liti-
 gator, in tribunal vero praeses aut iudex. 10

DE CONIUNCTIONE

- LI. Coniunctio est pars orationis nectens ordinans-
 que sententiam. coniunctioni accidunt figura ordo po-
 testas. figura est qua apparet, utrum simplex sit, ut
 quidem, an composita, ut equidem; ordo quo apparet quae 15
 praeponi tantum possit, ut nam, quae subiungi, ut que,
 2 <quae> praeponi et subiungi, ut et. potestas coniunctionum
 in VI species dividitur: sunt enim copulativae, causales,
 3 ratiocinativae, repletivae, disiunctivae, dubitandi. || συμπλε-
 κτικοὶ σύνδεσμοὶ εἰσιν copulativae coniunctiones sunt hae, 20

LI—LX. Char. 224, 23 — 229, 2 Diom. 392, 1 — 395, 10,
 417, 1—418, 32 cf. Comin. 101

1 e via] a Junone, e virtute, a vino Diom. | que—unum add.
 Usener | non idem unumque Diom. 2 nec enim unum idemque Keil
 venire Diom. 3 se venire om. Diom. 4 proximus theatro Diom.
 se venire significat om. Diom. 5 ex ipso venit theatro Diom. 6 pa-
 res om. Diom. | potestate Diom. potestatem S 10 praeses S praetor
 Diom. Usener 11 quae apparet an simplex est S corr. Keil 15 ordo
 est Char. 17 quae add. Keil e Char. ut etiam Char. 19 ratiocinativae
 S corr. Keil 20 σύνδεσμοὶ εἰσιν om. S | hae om. HM

p. 418 K.

καὶ ac, τέ que, καὶ atque, ἤδη porro, μὲν quidem, προσέτι
 δέ quoque, καὶ etiam, ἀλλά at sed, δέ autem, δέ vero, τοῦτο
 δέ id porro, ἕγωγε equidem; αἰτιολογικοί causales, γάρ nam 4
 γάρ enim, ἐπειδὴ quoniam, ἐπεὶ quia, διὰ τοῦτο eo, ὅτι καθ'
 5 ὅτι quod, διὰ τοῦτο ideo, οὖν ergo, διὰ τοῦτο idcirco, χάριν
 gratia, ἕνεκεν causa, ἀλλά verum; συλλογιστικοί ratiocina- 5
 tivae, ἐπειδὴ quatenus, τοιγαροῦν itaque, διό quapropter,
 τοίνυν οὖν quocirca ergo, ἐπεὶ quoniam, τοιγάρ igitur, διὰ τί
 quare, ἐπεὶ quoniamquidem, διὰ τοῦτο ideoque, εἴ τι siqui-
 10 dem, ὅποτε quandoquidem; ἀναπληρωματικοί repletivae, καὶ 6
 saltem, ὅμως tamen, πρὸς ἐπὶ τούτοις adeo, δὴ ἄρα tandem;
 διαζευκτικοί disiunctivae, οὔτε neque, οὔτε nec, ἄρα ne, ἢ 7
 aut, μήτε neu, ἢ vel, μήτε neve, ἢ an, ἢ ve; διστακτικοί
 dubitandi, εἴαν si, εἰ μή nisi, εἴτε seu sive. sunt et quae 8
 15 vix aptantur finitivae speciei, velut καὶ τοι γε, εἰ καὶ τὰ
 μάλιστα quamquam, ἐπειδὴ quatenus, ἕως, ἕως που dum. εἰ
 si, εἰ μή nisi, εἰ καὶ tametsi, ὡς ὅπως ut, ὅτε cum, μετὰ τό
 postquam, πρὶν antequam; εὐκτικῆς ὀψεως optativae speciei. 9
 20 ἴνα μή utinam ne, εἴθε utinam, ὄφελον velim, μόνον dum-
 modo, καὶ licet, μέχρι donec, πρὶν ἢ antequam, μετὰ τό

1 καὶ. τε. τε καὶ et que ac atque ast *HM* ἡδη μὲν porro
 quidem προσέτι δε quoque (ἐπίᾳ ante quoque *M*) καὶ ἀλλα ac. etiam
 sed *HM* ac sed ἀλλα *S* corr. *Keil* 4 quoniam quidem ἐπιδε
 (ἐπειδε *H*) ἐπιδε quippe quod eo διατοῦτο quin etiam στικᾳδοσι *HM*
 6 ratiocinativae ω corr. *Keil* 8 τοιγάρ *Keil* τοιγ ω 9 διατοῦτο *S*
 saltem
 διατοῦτο *HM* corr. *Keil* | siquidem *Keil* si qui ω 10 σαν. ταμεν
 ὁμως porro *H* saltem σαν TAMEN porro ο μως *M* saltim σαν TAMĒ
 ὁμως *S* corr. *Keil* 11 ἐπί *Keil* ἐνι ω 13 μετε μη neu uel neu η η an
 ue *HM* Mete uel neu μη an η ue η *S* corr. *Keil* 14 sunt—velut
 om. *HM* 16 ἐπειδε. εως quatenus dum εἰ εως που si ei εἰ μη nisi
HM dum εως si ei εως που nisi εἰ μη *S* corr. *Keil* 17 tametsi *Keil*
 tam etsi ω 19 utinam ne *Keil* utinane ω | dummodo *Keil* dummo ω
 a
 20 antequam *S*

p. 418. 419 K.

- 10 postquam, μέγρι dum; ὑπόζευκτικαί subiunctivae, si, antequam, ἄγρι donec, μάλιστα quamvis, dummodo licet, ἴγνικα
 11 ὅποτε cum, dum, postquam, πρὶν ἢ priusquam. <est> et hypodigmaticum οἶον veluti et homoematicum adverbium ὡς ut ὡσπερ sicut.

5

LII. Nunc dicemus quae coniunctio cui qualitati iungatur. cum iungitur modo finitivis, modo subiunctivis, ut cum dico, cum dicebam, cum dicam, cum dicerem. sed
 2 interest utrum finitivis an subiunctivis iungatur. <finitivis enim iungitur>, quotiens ad id tempus quo agebam 10 refertur, ut apud Vergilium ||

*cum venit, aulacis iam se regina superbis
 aurea composuit sponda,*

id est 'ipso tempore quo venit se regina composuit'; et apud Ciceronem '*tantum profeci, cum te <a> consulatu*
 3 *reppuli*', id est 'ipso tempore quo reppuli profeci'. sic quoque et futuro coniungitur finitivorum, <ut>

cum dabit amplexus atque oscula dulcia figet,

4 id est 'ipso tempore quo dabit amplexus et figet oscula'. sic et Cicero '*an cum bello vastabitur Italia, vexabuntur* 20

12 Verg. Aen. I 697   15 Cic. Catil. I 10, 27   18 Verg. Aen. I 687   20 Cic. Catil. I 11, 29

1 subiunctivae si antequam om. HM   2 γνικα dūmo ὀποτε licet η και an et υποδιγματικοι HM   3 priusquam αν η et και ypodigmatici S corr. Keil   4 οἶον ueluti ὁμοεματιονως ut ὡσπερ sicut και τουγε quamquam HM ueluti ut οἶον S   5 ut ὡς ὡσπερ S   7 iungatur Char. iungitur S   8 dicebam Char. Diom. dicebat S   9 finitivis enim iungitur e Char. et Diom. add. Keil   10 agebam Char. Diom. agebat S   11 de iis quae post refertur omitta sunt cf. Comin. 104 Virgillum S   14 tempore ipso Char. Diom.   15 a addidi e Char. et Diom.   17 iungitur Char. Diom. | ut apud Vergilium Char. Diom. ut add. Keil   20 sic et Char. Diom. licet cum S

p. 419 K.

urbes, tecta ardebunt, tum te non existimas? significat enim se ipso tempore invidia conflagraturum, quo vastabitur Italia, vexabuntur urbes, tecta ardebunt. hoc pacto iungitur finitivis; subiunctivis autem, <cum> post factum 5
5 aliquid significat, ut apud Ciceronem '*cum ille homo audacissimus conscientia convictus reticuisset, patefecit*'. nam primum Catilina tacuit, et tunc Cicero patefecit.

LIII. Si modo finitivis, modo subiunctivis iungitur; finitivis hoc modo, quotiens res facta significatur, ut apud 10
10 Ciceronem '*si inlustrantur, si erumpunt omnia.*' nec enim dubitat, si inlustrentur, sed, quia inlustrantur, suadet ut Catilina mutet mentem. item Terentius in Hecyra 2
hoc mihi unum e plurimis miseris reliquum fuerat
malum,
15 si puerum ut tollam cogit.

sic quoque et perfecto iungitur, ut apud Vergilium 3
si potuit manes arcessere coniugis Orpheus,
affirmat enim potuisse. item apud Ciceronem '*quid? si haec, non dico maiora fuerunt in Clodio quam in Milone.*'
20 subiunctivis vero iungitur, quotiens condicionalis et in- 4

5 Cic. Catil. II 6, 13   10 Cic. Catil. I 3, 6   13 Terent. Hec. 570   17 Verg. Aen. VI 119   18 Cic. Mil. 13, 35

1 existimas Char. Diom. existimat S   2 se om. Char. Diom. | esse invidia conflagraturum Char. invidia esse conflagraturum Diom. cf. Comin. 104 | vastabitur Char. Diom. uastabat S   3 vexabantur corr. —buntur S   4 autem S vero Char. Diom. | cum Char. Diom. add. Keil   5 aliquid perfectum Diom. de iis quae post significat omitta sunt cf. Comin. 104   6 convictu S   7 patillina S   9 res factas significat Char.   10 si erumpunt] scerumpunt S | nec—suadet ut desunt in Char. codd.   11 si S an Diom. | inlustrantur corr. inlustrentur S   12 item—cogit om. Char. Diom. | Terentius in ecyra S corr. Keil   13 e plurimis et plurimis S   16 et perfecto Char. Diom. imperfecto S | Virgilium S   17 arcessere Char.   18 item S et Char.   19 cludio S   20 condicionalis S condicionalis Char. Diom.

p. 419. 420 K.

certus est sermo, velut si faciam, si facerem. qui enim
 5 sic loquitur, nihil factum interim declarat. sed Terentius
 hanc regulam non est secutus; nam de condicionali ser-
 mone finitivo verbo usus est, ut in Hecyra 'si facies, re-
 primam me, ne aegre quicquam audias'; pro enim 'si fe- 5
 ceris' 'si facies' dixit; idem in eadem 'quod <si> perficio,
 <non> paenitet me famae' et ||

*senex si quaeret me, modo isse dicit
 ad portum,*

pro 'si quaesiverit'.

10

LIIII. Dum iungitur finitivis, velut dum venio. quo-
 tiens vero pro eo quod est dummodo ponitur, subiunctiva
 recipit. alii vero dixerunt quod magis optativa, ut apud
 Vergilium 'dum conderet urbem', <id est> 'dummodo con- 15
 deret urbem'. etiam si alius praegreditur sermo decli-
 nationis, ad illum reformatur, velut 'petebas <ut>', dum
 3 venires, facerem'. sic quoque recipit subiunctiva. Donec
 iungitur subiunctivis, velut donec veniam.

LV. Num, si praepositum fuerit illi aliud verbum
 finitivum, recipit subiunctiva, ut Cicero 'interrogari num 20

4 Ter. Hec. 765   6 Ter. Hec. 775   8 Ter. Hec. 76
 14 Verg. Aen. I 5   20 Cic. Catil. II 6, 13

1 sermo est Char. | facias Char. Diom. faceret codd. Char. (faceres
 Keil) faceres Diom. 2 sed Terentius—quaesiverit om. Char. Diom.
 3 condicionali S corr. Keil 4 haec cyra S corr. Keil 5 audies S
 6 si, non add. Keil 8 dicit S 13 alii—optativa om. Char. Diom.
 14 Virgilium S Vergilium Char. Diom. | id est add. Keil e Char. et
 Diom. 15 dum etiam Char. Diom. | praegreditur S praepositur Char.
 Diom. 16 ad illam S ad illum Char. Diom. | ut add. Keil 17 ue-
 nissem facere S venires facerem Char. Diom. | sic Char. Diom. si S
 subiunctiva S subiunctiva Char. Diom. 20 Cicero om. Char.

p. 420 K.

dubitaret eo proficisci, ut sit species relativa. fere enim 2
 praeposito finitivo verbo parti orationis coniunctivae sub-
 iungitur species subiunctiva, velut 'nescio quare venerit'.
 'nescio cur dixerit' et cetera similiter [pariter vero fini-
 5 tiva], ut apud Ciceronem 'credo vos mirari quid sit, quod
 ego potissimum surrexerim'; quamquam idem Cicero in 3
 eadem aliter enuntiavit, 'nequid metuas, Glaucia, non te
 scrutor, si quid forte ferri habuisti'. aliter vero finitiva, 4
 ut apud Terentium 'num aliud me tibi opus est?' item
 10 quare venisti? quare id fecisti? et similia, quia <non>
 praepositur verbum. item quamvis subiunctiva, quamvis 5
 feceris; item dummodo venias; item licet venias. quam- 6
 quam finitiva, sicut Vergilius

quamquam <animus> meminisse iubet luctuque refugit.

15 si vero καίτοι γε significat, optativa recipit, ut apud Ci-
 ceronem 'quamquam quid ego te invitem?'

5 Cic. Rosc. Amer. 1, 1   7 Cic. Rosc. Amer. 34, 97   9 Apud
 Terentium haec verba non exstant cf. ea quae Keil ad Char. 227, 24 ad-
 notavit   14 Verg. Aen. II 12   16 Cic. Catil. I 9, 24

quaesivi quid dubitaret *codd. Ciceronis*   1 relativa *Char. Diom. latina*
S enim semper *Char.*   2 praepositio finitivo verbo parte orationis con-
 iuncto subiungitur speciei subiunctivae *S corr. Keil e Char. et Diom.*
 4 pariter—8 habuisti *om. Char.* pariter vero finitiva *secl. Keil, ut ex iis*
quae infra l. 8 scripta sunt huc illata   6 in eadem *Char. Diom.* in
 eodem *S*   7 aliter *corr. alter S* | non est quod metuas *Diom. 'nihil*
est, Glaucia, quod metuas; non excutio te si quid forte ferri habuisti, non
scrutor' *codd. Ciceronis*   9 terrentium *S Terentium Char. Diom.*
 10 quia non *Diom.* qui *S* quoniam non *Char.*   11 velut quamvis ve-
 neris. item dummodo subiunctiva, velut dummodo venias. item licet sub-
 iunctiva, velut (*Keil, om. Neapol. ut Paris.*) licet venias *Char.*   13 fini-
 tiva recipit *Diom.* | Vergilius *S*   14 iubet *S horret Char. Diom.* | lac-
 tuque *S*   15 si vero—invitem *om. Char. Diom.*

p. 420. 421 K.

LVI. Ut recipit finitiva acuto accentu elatum. effertur
 1 autem, quotiens || pro eo accipitur quod est quomodo;
 2 quotiens vero pro eo quod est apud Graecos ἕως, recipit
 3 optativa, ut ut faciam. non numquam tamen et accentu
 acuto elatum recipit subiunctiva, praeposito sane finitivo 5
 verbo, more quo supra formam relativam diximus, ut
 apud Vergilium

*infandum, regina, iubes renovare dolorem,
 Troianas ut opes et lamentabile regnum
 eruerint Danaï.*

4 utinam recipit optativa, ut utinam veniat; ne accentu
 acuto imperativa, ut ne fac; quotiens vero gravi accentu
 pro eo quod est apud Graecos ἕως μή, accipitur, optativa,
 ut apud Horatium

ne facias quod 15

Unmidius quidam.

5 non numquam vero, etiamsi accentu acuto efferatur, opta-
 tiva quoque recipit, ut ne venias, ne scribas. sed interest
 <inter> hoc et illud quod dicimus ne fac, quod hoc im-

8 *Verg. Aen. II 3* 15 *Hor. Sat. I 1, 94*

1 acuto *Char. Diom.* acutoque *S* 2 autem *Keil e Char. Diom.* |
 post quomodo *add. Char. et Diom.* 'ut apud Ciceronem "ut sustinuit?
 inno vero ut contempsit!" (*Mil. 24, 64*) id est quomodo.' 3 quod
 est apud grecos inaut recipitur optiva *S* quod est ἕως apud Graecos
 recipit optativa *Caar.* quod est apud Graecos ἕως accipitur optativa
 recipit *Diom. corr. Keil* 4 et *om. Char.* | acuto accentu *Char.*
 6 formari relativa *Char. Diom.* 11 venias *Char.* | item ne *Char.*
Diom. | accentu *corr. acuto S* acuto accentu *Char. Diom.* accentu elatum
 imperativa recipit *Diom.* 12 fac *Char. Diom.* facias *S* 13 opta-
 tiva recipit *Char. Diom.* 14 ut *Char. Diom.* ait *S* 16 ūminus
 quidem *S* Numidius *Diom.* 17 vero *S* *Diom.* autem *Char.* | acuto
 accentu *Char. Diom.* 19 inter *add. Char. Diom.* | diximus *Diom.* |
 fac *Char. Diom.* facias *S*

p. 421. 422 K.

peramus, superius suademus. recipit quoque id ipsum ac- 6
centu acuto elatum subiunctiva, quotiens εἰρωμικῶς acci-
pimus pro eo quod est apud Graecos πάνυ γε, scilicet
quotiens rei dubiae et quasi condicionali aptatur, ut apud
5 Ciceronem 'ne tu, *Eruci, accusator esses ridiculus*' et Sal-
lustius 'ne illi corruptis moribus victoriae temperarent'.
quotiens vero rei aptatur certae, eodem accentu elatum 7
finitiva recipit, ut apud Ciceronem 'ne illi vehementer
errant', affirmat enim eos vehementer errare.

10 LVII. Postquam modo finitiva, modo subiunctiva:
finitiva, quotiens iunctum accipitur, ut Vergilius
postquam res Asiae Priamisque evertere gentem
inmeritam visum superis,
ut sit 'postquam visum est'. subiunctiva vero, quotiens
15 secernitur, ut 'post venit quam exclamasset', 'post fecit
quam dixisset'. antequam modo finitivis, modo subiunctivis 2
iungitur; finitivis, ut Vergilius
ante, pudor, quam te violo. ||

LVIII. Ni et nisi subiunctiva ita, ni fecissent et
20 nisi fecissent; quamquam apud Ciceronem non numquam

5 Cic. Rosc. Amer. 18, 50 Sall. Cat. 11, 7 8 Cic. Catil.
II 3, 6 12 Verg. Aen. III 1 18 Verg. Aen. IV 27

1 superius Char. Diom. super S | inde a recipit — 9 errare ordo
sententiarum apud Char. et Diom. alius est 2 acuto S | ironicos S
εἰρωμικῶς Char. Diom. 4 optatur S aptatur Char. Diom. 5 cice-
nem et ueryci S | et Sallustius—temperarent om. Char. Diom. | Salu-
stius S 6 uictoriae (corr.—ia) tempore ne quotiens S 7 elata S
corr. Keil 10 subiunctiva recipit Diom. 11 iunctum Char. Diom.
acuto S | Virgilius utroque loco S 15 et post uenisset, post fecisset
S corr. Keil 19 fecisset utroque loco Char. fecisses Diom.

Tolkiehn, Dositheus.

6

p. 422 K.

finitivis iungitur, tunc maxime, cum parum suspensus et dubius sit sensus, ut apud eundem *'nisi forte maius est patefacere nobis provincias, quo exire possimus, quam providere, ut etiam illi, qui absint, habeant, quo victores revertantur'*.

5

LVIII. Et coniunctio id valet quod que; sed hoc differt, quod haec non modo subiungitur, sed etiam praepositur, modo geminata, <ut>

- qui foedere certo*
- et premere et laxas sciret dare iusus habenas;* 10
- 2 modo simpliciter elata, sed figurata, ut
labitur uncta vadis abies, mirantur et undae,
miratur nemus insuetum;
- 3 modo interrogativa, ut
et quae tanta fuit Romam tibi causa videndi? 15
- modo indignativa, <ut> *'et quisquam numen adorat?'*
- 4 modo confirmativa, <ut>
et dubitamus adhuc virtutem extendere factis?
- 5 modo causalis, <ut>
et gens illa quidem sumptis non tarda pharetris; 20

2 Cic. Cat. IV 10, 21   9 Verg. Aen. I 62   12 Verg. Aen. VIII 91   15 Verg. Bucol. I, 26   16 Verg. Aen. I 48   18 Verg. Aen. VI 806   20 Verg. Georg. II 125

1 finitius S finitivis Char. et finitivo Diom. | tum Char. | suspensus et om. Char. Diom.   2 eundem Ciceronem Char. | melius Char.   3 nobis Keil nouis S vobis Char. Diom. et Bonzens. Monacens. Ciceronis possitis Char. Bonzens. Ciceronis   4 quo adsint S qui absunt Char. codd. Cic. excepto Gudiano qui cum Diom. absint exhibet   6 que sed Diom. ipsa S   8 geminatur S codd. Diom. geminata Buschius | ut ubique addidi e Diom.   13 nemus nemus S   14 rogatiua S interrogatiua Diom.   15 quanta S tanta Diom.   18 virtutem . . . factis S et M γ² b π Vergilii Serv. virtutem . . . vires Diom. et γ¹ Vergilii virtute . . . viris PR cm Vergilii

p. 422. 423 K.

- modo adnutativa et compromissiva, ut 6
dic quibus in terris, et eris mihi magnus Apollo,
tris pateat caeli spatium non amplius ulnas;
- modo auctiva pro etiam, <ut> 7
 5 *quorum Iphitus <aevo>*
iam gravior Pelias et vulnere tardus Ulixes;
- modo ordinativa, <ut> 8
corpusque lavant frigentis et unguent;
- modo superlativa, <ut>
 10 *quicquid id est, timeo Danaos et dona ferentes;*
- modo deminutiva per gradus, ut || 9
felix qui potuit rerum cognoscere causas,
fortunatus et ille deos qui novit agrestes.

- LX. Aut coniunctio dubitativam, si geminetur, habet
 15 potestatem. qui enim dicit 'aut librum volo aut pretium', 2
 utrumque se ex aequo desiderare significat, ut in illis
aut pelago Danaum insidias suspectaque dona
praecipitare iubet subiectisque urere flammis
aut terebrare cavas uteri et temptare latebras;

---

2 Verg. Bucol. 3, 104   5 Verg. Aen. II 435   8 Verg. Aen.
 VI 219   10 Verg. Aen. II 49   12 Verg. Georg. II 490. 493
 17 Verg. Aen. II 36

---

1 adnotatiua S adnutiva Diom. adnuntiatiua Exc. cod. Paris.
 7530 adnutativa Keil | promissiva Diom.   2 appollo S   3 ulnis S
 4 modo actiua proelia quorum effusi iam grauior S corr. Keil e Diom.
 10 quidquid id est Diom. quicquid idem S   11 diminutiua S Diom.
 14 dubitatiuo signo tenetur habet S corr. Keil e Diom.   15 qui enim
 Diom. quia S   18 iubet S Nonius P²γ Vergiliū iubent Diom. reliqui
 codd. Verg.

p. 423 K.

- 3 aut si semel subicitur, deminutiva est et habet gradum
ad inferiora tendentem, ut
*incute vim ventis submersasque obrue puppes,
aut age diversas et disice corpora ponto.*
nam furens Iuno et irata quod <gravissimum credebat 5
4 optavit, deinde> quod secundum intulit. <huius> con-
iunctionis <qualitates sunt multae>. modo comminativa
est, <cum dicimus 'aut' da mihi, aut rapio', ut
*Nymphae, noster amor, Libethrides, aut mihi carmen
quale meo Codro concedite (proxima Phoebi 10
versibus ille facit), aut si non possumus omnes,
hic arguta sacra pendebit fistula pinu;*
5 modo hortativa, ut
aut tu magne <pater> divum miserere
et illud 15
*aut tu, quod superest, infesto fulmine morti,
si mereor, demitte;*
6 modo coniunctiva pro et, <ut>
molirive moram aut veniendi poscere causas;
7 et pro que, ut *liquidas presso ter gutture voces corvi aut 20*

3 Verg. Aen. I 69   9 Verg. Bucol. 7, 21   14 Verg. Aen.
IX 495   16 Verg. Aen. V 691   19 Verg. Aen. I 414   20 Verg.
Georg. I 410

1 subiciatur *Diom.* | diminutiva *S Diom.* | gradum habet *Diom.*
2 post tendentem add. *Diom.*: 'ut cum dicimus "librum volo aut pre-
tium" ut si liber, quem potissimum volo minime reddatur, tum, quod secun-
dum est, vel pretium?'   4 aut auge *S* | disice *S*   5 gravissimum—
deinde add. *Keil e Diom.*   6 sed' *S* | coniunctionis tantum modo *S*
correxerit e Diom.   7 comminutiva est da mihi *S supplevi e Diom.*   9 nym-
pha *S*   12 hic] hir *S* | pina *S*   14 pater om. *S*   15 ut est
dictum et illud *Diom.*   16 aut *S* vel *Diom. codd. Vergilii* | infesto
fulmine mortis *S*   17 dimitte *S*   18 ut addidi   19 moliri aut
Diom. Vergil.   20 presso ter] p̄ tendet *S*

p. 423. 424 K.

quater ingeminant pro quaterque; modo pro separa- 8
tiva, <ut>

*aut onera accipiunt venientum aut agmine facto ||
ignavum fucos pecus a praesepibus arcent.*

5 <item>

*aut ante ora deum pinguis spatiatum ad aras,
modo fundit modo spatiatum. <item
semineces volvit multos aut agmina curru
proterit> aut raptas fugientibus ingerit hastas.*

10

<DE INTERIECTIONE>

LXI. Interieccio est pars orationis significans affectum
animi: vario autem affectu movemur; aut enim laetitiam
significamus, ut *va evax*, aut dolorem, ut *vae heu*, aut
ammirationem, ut *babae eheu*. ex his colligi deinceps
15 alii motus animorum possunt. apex Donati: aut metuentis, 2
ut ei attat, aut optantis, ut *o utinam*. sed haec Graeci 3
adverbio applicant, quod ideo Latini non faciunt, quia
huiusce modi voces non statim subsequitur verbum. licet 4
autem pro interiectione [*τὸ* autem *πρὸς ἐπίσεως*] etiam alias

LXI. 1 *Char. 238, 18—22 2—4 = Don. 391, 27—392, 3 cf.
Fech, Redeteile 16*

3 *Verg. Georg. IV 167 = Aen. I 434 6 Verg. Aen. IV 62
8 Verg. Aen. XII 329*

1 ter quaterque *Diom. separ S corr. Keil 2 ut addidi 3 acci-
piuntur aut agmine S 5 item addidi e Diom. 7 item — proterit
addidi e Diom. 9 et raptas Diom. R Vergilii 10 DE IN-
TERIECTIONE add. Keil 11 adfectum Char. 12 adfectu Char. |
enim Keil cum S nam aut Char. | laetitiam animi Char. 13 dolorem
VAEE HEV aut admirationem ut *ua VAE, PHEV S corr. Keil 16 ut
ēi attā S | sed haec Graeci S interiectiones greci HM sed haec apud
Graecos adverbio adplicantur Don.**

p. 424. 425 K.

partes orationis singulas pluresve subponere, ut nefas, pro nefas. accentus in interiectionibus certi esse non possunt, ut fere in aliis vocibus, quas inconditas invenimus.

LXII. Venit mihi in mentem huius rei, pudet me amoris, piget me profectionis, taedet me meretricum, miseret me senis, interest mea haec res, interest mea, refert mea, interest eius et refert illius, interest et refert 5
2 nostra vestra illorum; egeo victus et victu, patiens sum laboris, doleo vicem tui et tuam, similis sum tui, discrucior animi et animo et animum, amans mei, pertaesum 10
est mihi iniuriae, plenus sum bonorum et bonis, potior huius rei et hac re, veri simile, impleor vini et vino, obliviscor tui et te.

LXIII. Noceo inimico, incommodo viatori, officio insidiatori, medeor languenti (hoc verbum <perfecto caret>), 15
blandior patri, ancillor magistro, adolor mulieri, conscius sum facti, patrocinator patriae, convicior debitori, || vitio furi duco, imprecor hosti, ausculto suasori, supplico tibi, moderor militibus, obstrepro dicenti, palpor et palpo equo,

---

LXII—LXVI. *Char.* 293, 8—296, 18 *Diom.* 311, 16—320, 9
de idiomatibus Gr. lat. IV 566, 1—572, 10 K. *cf. Comin.* 112—125

---

3 post invenimus EXPLICIT S quod haud scio an ad apicem Donati referendum sit 6 interest me haec res MS corr. Keil 7 referet mea quod in MS post veri simile legitur, huc transtuli 8 egeo victus et victu falso huc delatum 9 discrucior Keil discucior MS 11 iniuria MS corr. Keil | plenus, potior, impleor falso huc delata sunt 15 languenti S | hoc verbum—caret om. M perfectio caret add. Keil e Diom. 16 conscius sum facti falso huc delatum facto MS conscius <mihī> sum facti Keil 17 uitium MS corr. Keil 18 imprecor M 19 moderor militibus om. M medeor S corr. Keil

p. 425 K.

criso tibi, praecurro praetori, procuro pugili, genicular
parenti, genua tibi advolvor, praevaricor reo, supersideo
discipulo, antecello aemulo, consilio tibi sum, studet huic
rei, timeo tibi et de te; detraho tibi, alienus sum tibi, 2
5 vacat mihi, tempero vino, testimonio est mihi; adversor 3
inimico, subscribo epistolis, intentus studiis, inimicus ne-
glegenti, dicto audiens, invidus bono, malivulus studente,
habilis virtuti, utilis seni, aptus industriae.

LXIII. Incipio studium, aggredior hominem, indulgeo
10 te, experior periculum, periclitor amicum, mereo et mereor
honorem, despicio laticlavium, impedio legentem, ludificor
vaniloquum; veteres et ludificavi; iuvat me, nanciscor 2
occasionem, ludo oratorem, iubeo famulos, invado te et
in te, intueor te et in te, adior hominem, involo te et
15 in te, redoleo unguentum, invideo divitem, commeio lectum
et permeio (commixi et permixi), insimulo simulatorem,
animadverto te, criminor directarium, moderor te.

LXV. Inpertio illum hac re, dignor amicum hospitio,
saturor exercitum commeatu, libero te periculo, liberor
20 molestia, dono praeceptorem auro, tempero me vino, fraudo
creditorem pecuniis, abduco me praetura, cedo tibi gloria, 2

---

1 criso tibi *om. M criso S corr. Keil* | procuro pugili *om. M pro-
curro pugillo S* 2 adolor *S* 3 studet—alienus sum *post tempero vino
posuit M* 5 testimonium *MS corr. Keil* 8 utilis seni *om. M sene S*
9 hominem *Keil nomen MS* 11 laticlavium *S* | impedio legentem
om. M 12 uanilocum *S* | iuvat *S* 13 iubeo famulos *om. M*
14 intueor te et in te *om. M obintueor S corr. Keil* 15 invideo
divitem *om. M* | commeio et permeio lectum *M* 16 commixi-im-
pertio illum hac re *om. M* 19 saturor—vino *om. M* 20 tempero
Dion. teneo S

p. 425. 426 K.

afficio illum laetitia, desisto tua consuetudine, labor spe
 mea, imbuo malum malis, egredior civitate, degredior
 monte, contentus sum uno nummo, orbo uxorem dote, inter-
 3 dico ignominiosum foro, exulto victoria, soporo te vino,
 dignor a te honore, sustineo me hac re, complaudo tecum, 5
 gaudeo felicitate, opus est mihi argento, alienus sum cri-
 mine, comitor amicis, vaco militia, communico tecum,
 4 postulo a te, utor careo fruorve divitiis, nitor hac re, potior
 munere, induo te armis, precor a diis, opto a diis, ante-
 pono te fide, interdico tibi amicitia mea. 10

LXVI. Similis sum tui moribus et tibi facie, avello
 senis et seni canos, frango servi et servo caput, eruo
 mendacis et mendaci oculos, studio tui feci <id est dum
 2 studeo tibi, studio tuo feci> id est te studente; discrucior
 animi et animo, metu tui et tuo, vicinus sum illius et illi 15
 et amicus sum, fidens sum animi et animo, memini et memor
 sum honoris et honorem, ammoneo interfectorem caedis et
 3 caedem, obliviscor amicitiae et amicitiam, || expers sum
 causae et <causa>, ignoro causam; expers sum autem <fundi
 4 et> fundo non habeo fundum significat; inpleo sacculum 20

---

1 consuetudine—dote *om. M*   2 civitatem digredior *S* degre-
 dior *Paris*.   4 ignominiosum *MS Paris*. ignominioso *Char. Diom*.
 interdico ignomimosum foro *post* exulto victoria *M*   4 soporeo *MS*
 5 dignor a te honore *om. M*   6 opus est mihi argento *om. M*
 6 oriento *S*   7 vaco—postulo a te *om. M* uoco *S*   8 fruor *M* |
 potior munere *om. M*   9 precor a diis opto a diis *om. M*   10 interdico
 —13 oculos *om. M*   13 id est—feci *add. Keil e Beda de orth. Gr.*
l. VII 288, 27   14 discrucior animi. mi. me tu tui et tuo *S* discrucior
 —amicus sum *om M*   17 ammoneo—amicitiam *om. M.*   18 expertus
 sum causae. Expertus sum fundo id est non habeo fundum *M* expertus
 sum causae et ignoro causam expertus sum autem fundo *S corr. Keil e*
Char.   20 significat *om. M* | sacculum *Char.* sacellum *MS*

p. 426 K.

argenti et argento, egeo victus et victu, potior fructus et fructu, apud antiquos potior hanc rem.

LXVII. Nominativus casus trahit verbum tertiae personae, ut Pompeius in litore Aegypti dicitur occidisse. 5 nominatur inter auctores Caelius, Vergilius Aeneida fecit. vocativus secundam personam accipit, ut Vergili scribe, 2 Cicero responde. prima persona non eget casu, sed ad- 3 mittit nominativum, ut servio ingenuus. nomina forma 4 participiorum posita genetivo casui iunguntur, ut appetens 10 pecuniae, Terentius *fugitans litium* et Sallustius *cupient-* *tissimus legis*. participia vero accusativo copulantur, ut 5 appetens pecuniam, fugiens lites, cupiens legem.

LXVIII. εὐθυμῆι bono animo est. βελτίονά σοι κατεγ-
γυῶμαι meliora tibi spondeo. imaginatur quod cupit; 2
15 στήριον συνακρότησεν iudicium conflavit; mutua vice. ὀγλῶν
ἐμμένεις pergis molestus esse. κακῶς ὑπονοσῶμαι περὶ ἐκείνου
male praesumo de illo. ψηφίζεταί μοι suffragatur mihi. 2
ἀντικτυπέϊ, ἀντιλογίζεταί μοι refragatur mihi. μισεῖ τὴν ἀγο-
ραῖον usu forensi abhorret. βίας σου κατηγορῶ vis te cri-

LXVIII. *Plurimae harum elocutionum exstant in codice Neapolitano Charisii inde a folio 25^r cf. praef.*

10 *Ter. Phorm. 623 Sall. Hist. Rel. V 19 Maurenbr.*

1 egeo victus — potior hanc rem *om. M* 4 Aegypti *Diom.*
aegyptios *MS* | occidisse nominativus *S* 5 nominatur — fecit *om. M*
Coelius *Diom.* Caelius *S* | Virgilius *S* 6 Virgili *MS* 8 admittit ple-
rumque nominativum ut liber servio, ingenuus milito *M* et servit *S*
9 appetens pecuniae Croesus *M* 10 terentius *MS* | Sallustius *Diom.*
Salustius *MS* 14 spondeo *Char.* | imaginatur quod cupit *om. HM*
anima tua quod cupit *Char.* 15 ογλῶν ἐμμένεις *ω corr. Keil, post*
haec verba mutua vice HM 16 περὶ *Keil παρ ω*

p. 426. 427 K.

- mine peto. εὐρατο αὐτῷ ἀξίωμα repperit sibi dignitatem.
 3 ἐλθὲ πρὸς ἐμέ fac venias ad me. ὑπερτίθεται ἡ πλατύνει
 τὸν λόγον dilatat orationem. θάνατον αὐτῷ προσεπέρισεν
 mortem sibi adscivit. ἀτηδίξεται τῶν ἰδίων πραγμάτων taedet
 suarum rerum. τὸ ἔδαφος στρέφει solum vertit. copiam 5
 sui non praebet. ἐσπιλωμένον ὑβρισμένον κατεστιγμένον πρό-
 4 σωπον denotabilis persona. καταμαρτυρηθεὶς ἄνθρωπος dete-
 stabilis homo. ἀπενκτέον ἔτος execrabilis annus. ἐπιρρεπέε
 σοί ἐστιν proclive tibi est, προταχθεὶς γνώμη ἐμῆ mea sen-
 tentia praefectus. λοιπὰ || ἔξοχος cetera egregius. κροτητικὴ 10
 αἴτησις plausible petitio. νέας ἡλικίας tenerae aetatis.
 5 τῖνι βοηθεῖν εἴωθεε cui succurri solet. διὰ τὴν ἀβεβαιότητα
 τῆς φύσεως propter infirmitatem sexus; sexus δὲ κυρίως
 6 ἐπὶ γυναικῶν λέγεται. ἱκετεύω τῆ φωνῆ supplico voce. ἐπι-
 μελείᾳ πάνυ προσκυνητέα cultu quam venerabili. οὐ πλέον 15
 μιᾶς νυκτός non amplius una nocte, Vergilius contra *noctem*
 7 *non amplius unam*. κενονδυλωμένη καὶ ἐμμέριμος ἡ δυ-
 σχερῆς πράξις nodosa atque scrupulosa. ἀπολύειν [πους]
 enodare atque expedire. ὑβρισεν αὐτὴν pulsavit pudorem

16 *Verg. Aen. I 683*

1 ευρατο (*superior. al. man.* αὐτῷ) ἀξίωμα S | par est ille dignitate
 Char. 2 fac venias S Char. venit H veni M 4 τηρηδίζεται HS
 τηρηλιζεται M corr. Keil | taedio Char. 5 στρέφει Keil στεφει ω so-
 lum Char. solium ω 6 praebet Char. precor ω 8 execrabilis
 Char. | επιρρεπε ω corr. Keil 9 προταχθισα γνώμη μη ω corr. Keil |
 profectus sententia mea HM mea sententia perfecta est Char. 10 κρο-
 τετικη αιτησις HM κροτετικη διτησις S corr. Keil 11 pulsabilis peritio
 Char. 12 solet ω uolet Char. 13 infamitatem Char. alterum sexus
 om. HM 14 επιτυναικω MS τυγναικω H corr. Keil | ικετευρω H
 15 προσκνηταιται MS προσκνηταιται H corr. Keil | miserabili Char.
 16 Vergilius—unam om. HM Virgilius S 17 δυσχερες πραξις ω corr.
 Keil 18 απολυσαι πους ('*integri fere versus spatium post πους vacuo re-
 lictō*' S) ω corr. Keil 19 atque ω et Char. | υβρασεναιτην HM υβρι-
 σεναιτε S corr. Keil

p. 427 K.

eius. ἐκδικία σπουδαία favorabilis vindicatio. ἐκβεβλημένως καὶ 8
 εὐκαταφρονήτους explosas comoedias. legis praesidium. τῆς
 χειρὸς ἐπικουρίαν manus auxilium. ἠγόρασεν τὸ αὐτοῦ ἔγκλημα
 redemit facinus suum. ἀσπάρευτος δαπάνη impensa pecunia.
 5 titulos natales suos augere. γυνοόμενος genibus obvolutans. 9
 ἀγμὸν τρέφων squalorem pascens. φανερός ἀπελάτης praedo
 editus. ἐπικαλεῖται τὴν πίστιν fidem implorat. βοήθειαν
 αἰτεῖ opem expetit. ἐπιτεταμένῃ ψυχῇ obstinato animo.
 πλημυρεῖ τοῖς χρέμασιν exuberat pecunia. ὑπεραίρει ἢ φῆφος
 10 redundat calculus. διέπτυσεν αὐτοῦ τὰς ἰκετείας respuit 10
 preces eius. infatigabilis patientia. caelestis providentia.
 θεία συμβουλίᾳ divino consilio. παρέβη τὴν πίστιν fidem
 excessit. τὸ τῆς φιλίας δίκαιον ἐμίανεν ius amicitiae vio-
 15 lavit. huc usque temeritatis accessit. dies perennis pe- 11
 tendus. citius tempus quam oratio deficiet. multum sibi
 adrogavit. salva iustitia praesidis. fartus auctoritatibus.
 enucleatis sensibus. coronatis verbis. ventilatam quae-
 stionem. infuscavit pudorem eius. pro indiviso possides.
 testimonio suo prosecutus est me. officiis meis libertatem 12

1 favorabilis (*sup.* b *prior.* u *scripta*) condicio Char. 2 explo-
 rans comedias Char. comeodas ω 4 redimit ω *corr.* Keil | suum fa-
 cinus HM | pecunia H 5 titulos—augere om. HM titulos natales
 S titulos ac natales Char. | genibus obvolutans i. geniculans HM
 6 δυχμὸν τρέφων ω *corr.* Keil 7 editus Keil editur ω | inplorat H |
 βοήθειαν—expetit om. H αἰτεῖ S 8 ἐπιτεταμένῃ Keil ἐπισταμενε (-η S)
 ω | obstinati Char. 9 χρεμεσιν ω *corr.* Keil | exuli erat pecunia Char.
 10 reddunt calculos Char. 11 preces eius S Char. eius praeces HM
 infatigabilis—providentia om. HM infatigabili Char. insatiabilis S infati-
 gabilis Keil | caelestia S caelesti Goetz caelestis Keil 12 συμβουλεῖα ω
corr. Keil | παρεβῆθη S *idem erat in M, sed prius βη erasum* 14 item
 (*in mg.*) huc usque M hoc usque S | dies—deficiet om. M dius perennius S
 dies perennis petendus est Char. 'an dies perendinus?' Keil 15 defi-
 ciet Char. deficit S 16 praesidiis S praesidis M Char. | fartus Char.
 17 continuatis (*tinua incertae*) Char. | uentilagam S 18 pro indiviso
 possides om. M post dies Char.

p. 427. 428 K.

- merui. gratiam delicti facimus. asseris me manu tua.
 digneris me litteris tuis. antiquae vetustatis instar. vanas
 querelas crepitare. fragilis memoriae. volubilis mentis.
 13 tritae frontis. candor animi tui. merus sermo, mera spes.
 subtilis agit. sum parato animo. argutum opus. pensilis 5
 lucerna, suspensum animum. subtilis || porta. voluptuosus
 rebus favore virtutis. columnen curiae. specimen scholae.
 tumore agit. elaboratum opus. ludit abstinentiam meam.
 14 inaccessibiles litterae. inaccessus locus. inextricabilis
 error. inremeabilis via. sterilis amicitia. larvali habitu. 10
 imaginaria forma. finali habitu. inlibatus numerus.

LXVIII. Poematos genera sunt tria. aut activum
 est vel imitativum, quod Graeci dramaticon vel mimeticon
 appellant, in quo personae loquentes introducuntur, ut se
 habent tragoediae et comicae fabulae et prima bucolicon; 15
 2 aut enarrativum, quod Graeci exegematicon vel apaggel-

LXVIII. *Diom.* 482, 14—25 *cf. Comin.* 126

1 gratiam—manu tua *om.* *M* gramen delicti facimus *S* facias *Char.*
 manu tua *Keil* numerum tuum *S* 2 antiquae— memoriae *om.* *M*
 3 crepitare fragilis *Keil* credulari fragius *S* | memoria *Char.* 4 candor
 animi tui *Char.* *om.* *M* candore nimio tui *S* 5 an subtilius agit? *cf. Cic.*
epist. IX 21, 1 | sum parato animo *om.* *M* sui parato animo *S* suppurato animo
Char. | prosilit lucerna *Char.* 6 suspensus animus *Char.* 7 favore
Char. fabone *MS* | columnen curiae *om.* *M* curiae *Char.* curia *S* | scolae
MS scholae *Char.* 8 ludit *Char.* rudit *MS* ridet *Keil* | abstinentiam
M absentiam *Char.* 9 inaccessibiles litterae *om.* *M* inaccessibili littera
Char. inaccessibilia littora *Goetz* | amicitia *M* | barbali *S* 11 finali
 habitu *om.* *M* | post *numerus* antique vetustatis instar *M* *cf. § 12*
 12 aut actiuum est quod greci pragmaticon aut imitatuuum quod micti-
 con. appellaut *M* | aut imatiuum *S* 13 vel imitativum *Diom.* drama-
 ticon uel micticon *S* dramaticon vel mimeticon *Diom.* 14 introdu-
 cuntur ut in bucolicis et tragoediis *M* in introducuntur uti habent *S* ut
 se habent *Diom.* 15 fabulae uto de prima *S* *corr.* *Keil* fabulae quo
 genere scripta est prima bucolicon *Diom.* 16 aut *M* uel *S*

p. 428 K.

ticon appellant, in quo poeta ipse loquitur sine ullius
 personae interlocutione, ut se habent tres libri georgici
 et pars prima quarti, item Lucretii carmina; aut commune 3
 vel mixtum, quod graece *κωμῶν* vel *μικτῶν* dicitur, in quo
 5 poeta ipse loquitur et personae loquentes introducuntur.
 ut <est> scripta Ilias et Odyssia Homeri et Aeneis Vergilii.

LXX. Distinctio est silentii nota cum sensu ter-
 minato. huius autem signum est punctum supra versum
 positum. subdistinctio est diurnitas quaedam temporis 2
 10 differens orationem ad sententiae qualitatem. huius autem 3
 <signum> est punctum sub versu positum, ut est illud,
et si fata deum, si mens non laeva fuisset,
impulerat ferro Argolicas foedare latebras;
Troiaque nunc staret, Priamique arx alta maneret.
 15 non enim similiter ut in distinctione silentium interpositum
 tacere permisit. media vel mora est silentium legitimae 4
 distinctionis <subdistinctionis>que medium obtinens locum,
 quae hoc solum servat officium, ut legis spiritum levis-
 5 sima respiratione refoveat et nutriat. sic enim pronun-
 20 tiando reticere quis debet, quoad spirat, <quia spiritus>

LXX. *Diom. 437, 20—439, 8 cf. Comin. 127*

13 *Verg. Aen. II 54*

2 georgici et lucreti carmina *M* 4 mixtum appellant *S* | *μικτῶν S*
μικτῶν Diom. 5 ipse *om. M* introducuntur ut odissia homeri aeneida
 uirgilii *M* 6 est *add. e Diom. Keil* | Odissia homo *S* Odyssia tota Homeri
Diom. Virgilii S 7 silentio *S* silentii *Diom.* | terminata *S* terminato *Diom.*
 9 impositum *S* positum *Diom.* 10 huic autem est punctum subuersum
 impositum *S corr. Keil* 12 fata diū si *m̄* non leua *S* 16 media
 autem more silentium *S corr. Keil* | legitime dictionisque *S* legitimae
 distinctionis subdistinctionisque *Diom.* 17 optinens *S* 20 quod
 spiratur ipse *S corr. Keil* quia spiritus ipse quadam defectione vincatur,
 deinde resumatur *Diom.*

p. 428. 429 K.

ipse a defectione vincatur, <deinde> vires resumat. mul-
 6 tae autem causae mediae huius lectionis: primum ne con-
 fundantur quae dicola vel tricola ponuntur; deinde ut
 actus verborum emineat et luceat, qui ex aliquo venit
 affectu vel indignatione seu miseratione conlata aut certe 5
 quadam artatione sermonis quae emfaticos a poetis <con-
 7 geruntur>. siquis itaque sine media spiritus suspensione
 pronuntiaverit

aut hoc inclusi in ligno occultantur Achivi

aut haec in nostros fabricata est machina muros 10

inspectura domos venturaque desuper urbi

aut aliquis latet error equi ne credite Teucris,

confunditur ratio compositionis generali nomine ligni ma-
 8 chinae equi. et

lectumque iugalem, 15

quo perii, super imponam;

hoc enim voluit intellegi Dido non esse lectum ingalem,
 quo perierit. immorandum est ergo et respirandum <post>
 'ingalem' et sic inferendum cum ὑποκρίσεως affectu 'quo
 9 perii'. distinguere autem oportet ante similitudines, quas 20
 Graeci parabolas vocant, et ante redditas ἀνταποδόσεις. et
 siquando <a persona> ad personam transitus erit factus.

9 Verg. Aen. II 45   15 Verg. Aen. IV 496

1 deinde *add. Keil*   2 enim causae sunt *Diom.* | confundaturque
 tricola uel tricoma *S* confundantur quae dicola et tricola *Diom.*   4 actus
Diom. tactus *S* | alico *S*   6 artatione *Diom.* captione *S* | cacenfaticos
S corr. Keil ἐμφατικῶς *Diom.* | congeruntur *addidi e Diom.*   7 suspen-
 sio *S* suspensione *Diom.*   12 ne] nec *S*   13 confundetur *Diom.*
 ligni atque machinae *Diom.*   18 post *in Diom. add. Caesarius*
 21 ἀνταποδοσίς *S* antapodosis *Diom.*   22 a persona *e Diom. add. Keil* |
 transitus *Diom.* transit *S*

p. 429. 430 K.

et ante 'aut' coniunctionem et ante casum vocativum et ante 'sed' et ante 'quoniam' et ante interrogativa, ut

*quis deus, o Musae, qui nobis extudit artem,
unde nova <in> gressus hominum experientia cepit?*

5 post interrogativa, ut

Musa, mihi causas memora. ||

LXXI. Verba quae passive tantum efferuntur, ex quibus quaedam etiam activa sunt, quae fere sunt primae coniugationis: κολακεύω adulator, ξενίζομαι aversor, ἐναντιοῦμαι ζημιῶ ἀντιδικῶ ἀποστρέφομαι adversor, ζηλῶ φθονῶ aemulor, γαλολογοῦμαι aesculor, ἀλογοῦμαι alogior, διαμάχομαι altercor, ὑδρεύομαι aquor, ὑπολαμβάνω arbitror, τεκμαίρομαι argumentor, ἀποστρέφομαι aspernor, οἰωνοσκοπεῖν ὄρνεοσκοπεῖν auspicor, ἱξεύω aucupor, ὄρνεοσκοπεῖν auguror, ἠλιάζομαι apricor, ἀπάρτιον ποιεῖν auctionior, συμμαχῶ auxiliior, προσλαλῶ affor, ἐργωμωκεύομαι assentior, ἐργωμωκεύομαι ancillor, προσλαλῶ alloquor, διαβιβάζω ἀμφιλογοῦμαι διαμιλλῶμαι altercor, ἀπωωνίζομαι abominor, προσλαλῶ alloquor, ἀμφιβιβάζω, ἀμω-

LXXI—LXXIII cf. *Comin. 128*

3 *Verg. Georg. IV 315*   6 *Verg. Aen. I 8*

2 sed *Diom.* sedet *S* | ante interrogativam vel. interrogativum *codd.*
Diom. post interrogativa *edd. Diom.*   3 omose *S*   4 gressus *S* ingressus
Diom. coepit *S cod. B Diom.* cepit *rell. codd. Diom.*   5 post interrogativam
codd. Diom. ante interrogativam *edd. Diom.*   7 passiva *H*   8 quae
fere sunt *om. H* quae fere uno atque primae *S*   10 ἀποστρέφομαι *ad*
aversor pertinere adnotavit *Hagen*   11 κολολογοῦμαι *HS* κἀλολογοῦμαι *cod. Char.*
alogior *HS* alogior *Char.* | διαμάχομαι altercor *om. H*   12 ὑδρεύομαι
H ὑδρεύομαι *S corr. Keil*   13 οἰωνοσκοπεῖν *Keil* οἰωνοκο *H* οἰωνοσκοπεῖν *S*
14 auspicior *HS corr. Keil* auprior *HS corr. Keil*   16 ἐργωμωκεύομαι
HS, ἐργωμωκεύομαι *H* ἐργωμωκεύομαι *S correxi*   17 ἀμφιλογοῦμαι *S*
18 abominor abhominor *Char.*

p. 430. 431 K.

- βαδίζω alternor, βακχεύω bacchor, ἀναστρέφωμαι conversor,
 ἐπηρεάζω calumnior, εἰρωνεύωμαι cavillor, δικολογῶ causi-
 4 dicor, προφασίζωμαι causor, ὀχλαγωγῶ circulator, μεταπωλῶ
 cauponor, ἐπιχωμάζω comissor, συνοδεύω comitor, σχολίζωμαι
 commentor, ἐπιχειρῶ conor, στογάζωμαι coniector, δημηγορῶ 5
 contionor, κατανοῶ ἀνατενίζω contemplor, συνεστιῶμαι con-
 5 vivor, ὑπογογγύζω commurmuror, συναμιλλῶμαι conflictor,
 καταβῶν convicior, διαβάλλω αἰτιῶμαι criminor, ἀπορῶ δι-
 σταάζω cunctor, θεωρῶ conspicio, κενοῦμαι πτοοῦμαι con-
 sternor, μεταβουλεύωμαι concinnor, παραμυθεῖσθαι consolor, 10
 διαμαρτύρομαι contestor, [συνέρχωμαι congregior], συνδιατρίβω
 6 commoror, ἀρχιμερσιάζω comitior, καταξίδω dignor, ἀναξιο-
 πᾶν dedignor, κυριεύω dominor, ξενίζωμαι deversor, || νοσφί-
 ζωμαι depeculor, ἀπομαρτύρομαι detestor, ἀποκαταρῶμαι de-
 precor, δωρῶ καὶ δωροῦμαι, εἰς δῶρον αἰρῶ καὶ εἰς δῶρον 15
 7 αἰροῦμαι donor, ἀποτρέπομαι dehortor, εὐωγῶμαι epulor,
 καταρῶμαι execror, ἐκλαλῶ effor, ἀλλοτριῶμαι externor,
 ἐκπυλῶμαι eluctor, μυθολογῶ fabulor, λαλῶ for, σφρίζω fistulor,
 ἀπατῶ frustror, μωραίνω fatuor, κλέπτω furor, κατασκευάζω
 fabricor, χαρίζωμαι gratificor, χρίζω gratulor, συνήδομαι 20
 8 συγχαίρω grator, λωποδουτῶ grassor, ἐωροῦμαι gestor, γου-

1 bachor *HS*   2 εἰρωνεύωμαι *HS* | capillor *corr.* cauillor *H*
 cauella *corr.* cauillor *S* | causidior *HS*   4 copinor *HS* cauponor
Char. cauponor *Keil* coponor *Krumbacher* | ἐπιχωμάζω *Keil* επιξομαζῶ *S*
 επιξομαζῶ *H*   5 δημηγορῶ *HS corr. Keil*   7 υπογογγύζω *HS corr.*
Keil   8 convitior *HS*   9 conspicio *HS Char. corr. Keil* | πτοοῦμαι
Keil προοῦμαι *H* πρτοοῦμαι *S*   10 μεταβουλεύωμαι *HS corr. Keil* | concinor
HS concinnor *Keil* consilior *Hagen* | consolor *HS corr. Keil* συέρχωμαι
 congregior *secl. Keil*   12 αρχιμερσιάζω *HS corr. Keil*   13 dominor
 δεσποτεύω *Char.* | devertor ἀποστρέφωμαι *Char.*   15 δωροῦμαι δωροῦμαι
H δωροῦμαι δωροῦμαι *S corr. Keil* | καὶ εἰς δωροηδαιλοῦμαι *S* καὶ εἰς δωρο-
 διαλοῦμαι *H corr. Keil*   17 εκκαλω *HS corr. Keil*   18 festulor *HS*
 fistulor πανδουρίζω *Char.*   20 χλίζωμαι (i. e. χαίρωμαι) *HS* χαρίζωμαι
Char.   21 gestor ευροῦμαι *corr.* εωροῦμαι *cod. Char.*

p. 431. 432 K.

- πετῶ genicular, δοξάζομαι glorior, γασμῶμαι halucinor, προ-
 τρέπομαι hortor, ξενίζομαι hospitor, μαντεύομαι hariolor,
 ἀκοντίζω iaculor, μιμοῦμαι imitor, εἰκονίζω imaginor, ἀσθενῶ
 inbecillor, ἀρνοῦμαι infitior, ἐνεδρεύω insidior, ἐρμητεύω inter-
 5 pretor, εὐτραπελεύομαι iocor, ἀγανακτῶ indignor, βραδύνω 9
 ἐνδιατρέβω immoror, κατακρῶμαι imprecor, μυσῶμαι initior,
 πλημυρῶ inundor, ἀγριμαχῶ iurgor, εὐτραπελίζομαι iocor, χείρω
 laetor, θρηγῶ lamentor, ληστεύω latrocinator, πορνοβοσκῶ le-
 nocinor, ὑπερθεμακτίζω ἀναβιβάζω licitor, παλκίω luctor, ἐμ- 10
 10 πάζω ludificor, ἀσωτεύομαι luxurior, ἐνθεάζομαι lumfor, κερ-
 δαίνω lucror, ἱλαρεύομαι laetor, λούομαι lavior, νοσφίζομαι
 manticulor, μηχανῶμαι machinor, ἐμπαρεύομαι ὠνοῦμαι mer-
 cor, σκέπτομαι ἀνατάσσομαι meditor, μεσημεριαίζω meridiol, 11
 ἀπειλῶ minor, συμπάσχω miseror, θαυμαζῶ miror, μικρολογῶ
 15 milingior, μετριπαλῶ δισικῶ moderor, ἔυθυμίζω modulor,
 μοιχεύω moechor, παιθαρχῶ morigeror, παρέλκω διατρέβω
 moror, δανίζομαι ἐπικίρημι mutuor, ἐλεῶ miseror, χωρογραφῶ
 καταμετρῶ metor, θεραπεύω medicor, [θεραπεύω medeor], 12
 πραγματεύομαι negotior, ἀστειεύομαι nugor, ἀστειεύομαι ne-
 20 potor, εἰκασιολογῶ nenior, ὀσφραίνομαι odoror, ὄρομαι opinor,
 ὀωνίζομαι ominor, || βροτῶ opitulor, διαμαρτύρομαι obstestor,
 ἐργάζομαι operor, καταφιλῶ osculor, καταπαλκίω obluetor,
 γασμῶμαι oscitor, ῥέμβομαι πασσαλοκοπῶ palor, κροτῶ palpor, 13

1 γασμῶμαι ικεολογ (= εἰκασιολογῶ) Char. 2 μαντεύομαι HS
 μαντεύομαι ἀποφοιβάζομαι ματαιολογῶ Char. 4 inficior H 5 ευτρα-
 πελομαι H ευτραπελομαι S 7 αψιμαχῶ HS | lugor H iugor S
 locor H 8 ιδηστευο HS 10 ασωτεύομαι HS 11 ιδαρευομαι
 HS ἱλαροῦμαι Keil | λούομαι Hagen δοτομαι HS ed. pr. δεύομαι 13 με-
 σημεριαζῶ mendicior H menditior μεσημεριαζῶ S meridiol diatus sum
 μεσημβρίζω corr. Keil 14 ἀπειλῶ Keil ἐπιλω H ἐπειλω S | σινβασχω
 HS 15 milinctor Char. 17 miseror H mesereor S misereor Char.
 18 καταμετρῶ μετρῶ HS | θεραπεύῶ medeor secl. Keil mederer S
 19 πραγματεύομαι HS αστομευομαι utroque loco HS corr. Keil nugor
 ἀσωτεύομαι Hagen nepotor ἀστειεύομαι Char.

Tolkien, Dositheus.

p. 432 K.

- νοσφίζομαι *peculor*, πυνθάνομαι *percontor*, ἀποδημιῶ ξενίζομαι *peregrinor*, κινδυνεύω *pericillitor*, ἀλιεύω *piscor*, βοιθῶ *praesidior*, λυμαίνομαι *populor*, ληλατῶ *praedor*, τίκτομαι *procreor*, ἀμάξιηλατῶ *plostror*, δέομαι *precor*, ψηφοπαικτῶ *praestigior*, 14 παρεδρεύω *praestolor*, πολεμῶ συμβάλλω λοχαγῶ 5 *proelior*, παιδεύομαι *pubor*, προίσταμαι *patrocinator*, προλέγω *praefor*, ἐξεστάζω *percontor*, ἀποψηφοποιῶ *praefragor*, τροχέομαι *rotor*, κοκκιστοῦ *racemor*, διαλογίζομαι *ratiocinator*, 15 ἀναπολῶ *recordor*, παρέλκω *remoror*, κανονίζω *regulor*, ἐρευνῶ ζητῶ *rimor*, μάχομαι *rixor*, ἀγροικεύομαι *rusticor*, ἀντιψηφίζομαι ἀποδοκιμάζω *refragor*, ἐρευνῶ *scrutor*, μυκτηριάζω *sannor*, 16 χαμαιτυπῶ *scortor*, ἀσολοῦνῶ *sector*, ὄμιλῶ *sermocinator*, παρηγορῶ *solor*, διακινῶ *spatior*, κατοπτεύω *speculor*, στομαγῶ *stomachor*, στατίζω *stabulor*, ἐπερωτῶ *stipulor*, βοιθῶ 15 *subsidiar*, ὑποσπεύω *suspicator*, πυνθάνομαι *seiscitor*, στασιάζω 15 *seditionar*, ἐψεδρεύω βοιθῶ *subsidiar*, φυγιδικῶ *tergiversor*, ἀσφαλίζομαι *tutor*, μαρτύρομαι *testor*, συρίζω *tibicinar*, παίζω *tolutor*, θορυβάζω *tumultor*, ἐγγυθῶμαι *vador*, βέμβρομαι *vagor*, 17 μαντεύομαι *vaticinar*, ματαιοῦμαι ληρῶ *vanor*, κωνηγῶ θηρολετῶ *venor*, ἐντρέπομαι *verecundor*, στροφοῦμαι *verticinar*, 20 ἀρμενοποιῶ *velificor*, κρυυγάζω *vociferor*, στρέφομαι *versor*, προσκυνῶ *veneror*, τρέφομαι *vescor* *vescatus sum*.

2 κιναινεύω *H* κιναινεύω *S*   3 ληλατῶ *Keil* ληλατῶ *H* ληνδῶτω *S*
 4 *prorstror HS corr. Keil* | ψηφωνεύτω *HS* ψηφοπαικτῶ *Keil*   5 *pre-*
stulor H   6 παιδιεομαι *HS* | *pubor H pupor corr. pubor S puror*
Char.   8 *ratiotionar HS*   9 ἀναπολα *HS corr. Keil*   10 ἀγρο-
ικεομαι HS   13 *διακινω HS corr. Keil*   16 *seditionar Char.*
seditinor HS | βοιθῶ *om. H* | *subsidiar Char. subdor HS*   17 *συρίζω*
Keil λυρίζω *H* λυρίζω *S*   18 *tollutor corr. tolutor Char. tolucior H*
toluctior S | *uador Char. uadior HS*   19 *μαντεομαι HS* ματαιοῦμαι
Keil ματαιεύομαι *Hagen* | *uanor superscr. hauriolor Char.*   20 *verec-*
condor H   21 *uertor HS Char. corr. Keil*   22 *σθερομαι HS corr. Keil*

p. 432. 433 K.

LXXII. Coniugationis secundae: ἀναγράφομαι υπάρχοντα censeor census || sum, ἑμολογῶ confiteor, θεωρῶ συνατενίζω contueor, ἀρνοῦμαι diffiteor, ἑμολογῶ fateor, ἐνατενίζω intueor, ἀρνοῦμαι infitior, infitiatus sum, ὑπερθεματίζω liceor, 5 θεραπεύω medeor, medicatus sum, καταξιδῶ ἀξιδός εἰμι mereor, κλαίω misereor, ἑμολογῶ σοφιστεύω profiteor, ὑπισχνόμαι 2 polliceor, νομίζω reor, ἐντρέπομαι revereor reveritus sum, ἐνατενίζω tueor tutus sum, ἐδλαβοῦμαι vereor.

LXXIII. Coniugationis tertiae: περιπλέκομαι amplector, 10 ἐπιλαμβάνομαι ἐπιφύομαι aggredior, ἐπιτυγχάνω assequor, παραχεῶμαι abutor, ἀποστρέφομαι avertor, ἄγχωμαι angor anxius sum, [φλυαρῶ argutor, περιβάλλομαι amictor,] κατατυγχάνω 2 adipiscor, προσλαλῶ alloquor, συνεπερείδομαι conitor, συλλαλῶ conloquor, κατατυγχάνω consequor, καταμέμφομαι conqueror, 15 συγκρούομαι εἰς μάχην συμβάλλω congregior, ἐπινοῶ comminiscor commentus sum, ἐπερείδομαι enitor et enixus sum, ἐκβαίνω egredior, ἐξολισθαίνω elabor, ἐκλαλῶ eloquor, ἐξυπνίζομαι expergiscor, ἐκβιβάζω exequor, ἀπολαύω fruor, λειτουργῶ fungor, βαίνω gradior, ἐπιβαίνω ingredior, ἐπολισθαίνω 3 inlabor, ἐπακολουθεῖ ἐπιδιώκω insequor, ἐποχρῶμαι invehor, ὀργίζομαι irascor, ὀλισθαίνω labor, λαλῶ loquor, πήκομαι liquor, ἀποθνήσκω morior, ἐν φόβῳ ἐγώ, πρὸς φόβου σύ metior, ἐπερείδομαι nitor, γεννώμαι nascor, ἀντεπερείδομαι obnitor, 4 ἐπιλανθάνομαι obliviscor, περὶ αὐτῶν obsequor, συμφωνῶ pa-

3 post contueor in *HS* exstant συνεπερείδομαι conitor—commentus sum, quae infra suo loco collocavit Keil 4 infiteor *S* infiteor ἀρηνομαι inficiatus sum *H* 5 meditus sum *HS* corr. Keil 7 reueor reuertus sum *HS* corr. Keil 8 tueor ενά tutus sum (om. *S*) *HS* corr. Keil 10 ἐπιφύομαι Keil επιφομαι *HS* | επιτυγρανω *HS* | παραχεῶμαι Keil παραχομαι *HS* 12 sum om. *S* anxus sum *H* | φλυαρῶ—amictor secl. Keil | κατατυγρανω *HS* post alloquor omitta sunt in *HS* quae supra post contueor scripta erant 18 εκβαβιζω *HS* corr. Keil | απολαγω *HS* corr. Keil 19 ἐπολισθαίνω Keil επολισθανω *HS* 22 'fortasse ἐμοφοβῶ ἐγώ πρὸς φόβου σου' Keil

p. 433. 434 K.

ciscor pactus <sum>, ἀποδημῶ proficiscor, ὑπομένω patior,
 κολάζομαι μαστίζομαι plector, μετέρχομαι persequor, προ-
 5 πέρπω prosequor, ἀπολαύω perfuor, μέμφομαι queror, ἐπι-
 νέρχομαι revertor, τρύχομαι ringor, ἀναπολῶ reminiscor,
 ὑποστρέφω regredior, ἀναδέχομαι repetior, ἀκολουθεῖ sequor, 5
 χροῖμαι utor, ἀλύνομαι ulciscor ultus <sum>, τρέφομαι vescor
 vestus sum.

LXXIII. Coniugationis quartae: συγκατατίθεμαι as-
 sentior, ἐπιφύομαι adior, κολακεύω blandior, καθαιρῶ de-
 molior, ἀσωτεύομαι delargior, ἀσπειροῦμαι experior, κατα- 10
 ψεύδομαι ementior, διαψιλεύομαι largior, μηχανῶμαι molior,
 2 ψεύδομαι mentior, μετρῶ metior, ἀναμένω operior, ἀνατέλλω
 orior, διάζομαι ordior, μερίζομαι partior, [ὑπομένω patior,
 πάσχω perpetior], τιμωροῦμαι punior, ἀναμετρῶ remetior,
 κληροῦμαι sortior. 15

LXXV. Verba quae praepositionibus appositis aliam
 significationem faciunt: κινῶ moveo, συγκινῶ commoveo,
 ἀποκινῶ removeo, προσκινῶ admoveo, περικινῶ circummoveo.
 2 ἀποκρούομαι transmoveo, καθαιρῶ demoveo. πράσσω ago.
 ἐλάυνω adigo, δέομαι exigo, τελίσκω perago, διακόπτω tran- 20
 3 sigo. χέω fundo, διαχέω perfundo, ἀναχέω refundo, περιχέω
 circumfundo, προχέω defundo, perfundo, infundo, ἐκχέω

1 sum add. Keil 5 repetior Keilio ex perpetior quod infra post
 partior scriptum est videbatur esse corruptum 6 ulticor ulticus HS corr.
 et add. sum Keil 9 επιφουμαι HS corr. Keil | κολακεύω Keil κλακω HS
 10 delurgor ασωτευομαι HS corr. Keil delurcor Loew 11 διαψιλευομαι
 HS 13 βιαζομαι HS correxi | υπομένω—perpetior secl. Keil 14 puni-
 cor τιμωρομαι HS corr. Keil 18 admonco H 19 αποκρομαι
 HS | καθαιρῶ Keil καταυρω HS 22 'fortasse defundo καταχέω, pro-
 fundo προχέω' Keil

p. 434 K.

- <effundo>, ἀναστῆθω surgo. γράζω scribo, προσγράζω ascribo, 4
 ἀντιγράζω rescribo, διαγράζω perscribo, περιγράζω circum-
 scribo, συγγράζω συντελίσκω transcribo, ὑπογράζω subscribo,
 ἐγγράζω inscribo, περιγράζω praescribo, συγγράζω conscribo.
 5 ἀναγινώσκω lego, ἀξιώ anlego, δικαιολογεῖσθαι allego, ἐπι- 5
 λέγομαι adlego, περιέπω translego. λύω solvo, ἀναλύω re- 6
 solvo, διαλύω ἀποδίδωμι persolvo, περιλύω circumsolvo, ἀπο-
 λύω absolvo. ἄρπάζω rapio, πλανῶ abripio, διαρπάζω per- 7
 ripio, συναρπάζω φθείρω corripio, ἐξαρπάζω deripio. φέρω 8
 10 fero, ἐπιφέρω εισφέρω infero, προσφέρω affero, ἐκφέρω effero,
 μεταφέρω transfero, συμφέρω confero, ἀναφέρω defero, περι-
 φέρω circumfero, προφέρω profero, ὑποφέρω subfero. κλείω 9
 cludo, ἀνοίγω recludo, ἐγκλείω includo, περικλείω circum-
 cludo, συγκλείω concludo. τειγίζω munio, προστειγίζω ad- 10
 15 munio, περιτειγίζω circummunio, ἐντειγίζω immunio, διατειγίζω
 permunio, ἀνατειγίζω remunio, [διατειγίζω permunio]. ἀγο- 11
 ράζω emo, συναγοράζω coemo, λυτροῦμαι redimo. βάλλω 12
 πέμπω mitto, ἐμβάλλω inmitto, ἀπολύω dimitto, παραπέμ-
 πωμαι obmitto, περιβάλλω circummitto, παραπέμποιμαι prae-
 20 mitto, ἐπιτρέπω permitto, ὑποπέμπω submitto, ἀμαρτάνω com-
 mitto, ἀντιπέμπω remitto, παραπέμπω transmitto. ῥήσσω 13
 rumpo, ἀπορρήσσω dirumpo, εισορμῶ εισρήσσω irrumpo, διαρ-
 ρήσσω perrumpo, περιρρήσσω circumrumpo, ἀπορρήσσω pro-

1 effundo *add. Keil* | surgo *in S alia manu superscr. secl. Keil* | ascribo
H ascribo corr. al. m ascribo S 3 transcribo συντραφω confinio συν-
 τελισκω *H* 4 περιγραφω *HS προγράφω Keil cf. Krumbacher Mus.*
rhen. XXXIX (1884), 355 5 alligo *HS* 6 transligo *HS*
 8 adsoluo απολυω *HS corr. Keil* 10 fero *post infero HS transposuit*
Keil | afero *HS effero συνφερω HS corr. Keil* 11 'fortasse defero
 καταφέρω, refero ἀναφέρω' *Keil* 15 immunio *H* 16 'fortasse per-
 munio διατειγίζω, praemunio προτειγίζω, remunio ἀνατειγίζω' *Keil* ἀνα-
 τειγίζω remunio *om. H* 17 coemo *Keil cumeno συνατειγίζω H cumemo S*
 18 demitto απολλω *HS correxi* 19 'fortasse praemitto προπέμπω,
 praetermitto παραπέμπω' *Keil* 20 υποπεμπω *H* 21 αντιπεμπω *H*

p. 434. 435 K.

- 14 rumpo. <έτοιμάζω paro>, ἀγοράζω comparo, ἀποχωρίζω se-
 15 paro, διαχωρίζω disparo. γίνομαι fio, ὀσφραίνομαι olfio, ἐκ-
 πλήσσομαι stupefio, || βρέχομαι madefio, ἐξυπνίζομαι expergefio,
 16 ἀπαντῶ obvian fio. ποιῶ facio, θερμαίνω calfacio, ὀσφραίνω
 olfacio, ἐκπλήττω stupefacio, βρέχω madefacio, ἐξυπνίζω ex- 5
 pergefacio.

LXXVI. Verba quae ex diversa interpretatione in eundem perfectum cadunt: ὀζύνω acuo, ὀζύνω aceo; φρύγω frigo, ψυχρός εἰμι frigeo; φαίνω luceo, πενῶ luego; ἀσπράπτω fulgeo, ὑπορῶ fulcio; δογματίζω cerno, ἀζάνω cresco; 10 πτοῦμαι paveo, νέμω pasco; ἵστημι sisto, ἵσταμαι sto.

- 2 Ἴταλ. Item θέλω volo, ἵταμαι volare, ἐντέλλομαι mandas, θεμελιῶ fundas; προσλαλῶ compellas, ἀναγκάζω compellis; καθοσιῶ dicas; νίχομαι no nas, ἀνδρίζομαι navo, δέρω caedo, πίπτω cado; τολμῶ audeo. 15

LXXVII. Φιλῶ amo, ἐφίλησα amavi, ἡλιάζω aprico, κατηγορῶ accuso, δεινοποιῶ acerbo, προσκυνῶ adoro, σωρεύω acervo, ἐπιτηδεύω affecto, [καλῶ accerso], ἴσῶ aequo, ἀκυρῶ abrogo, οἰκοδομῶ aedifico, ἡμιόχῳ agito, διακτιμῶμαι aestimo, σωρεύω ἐνὶ γόμφῳ aggero, ἀροτριῶ aro, ἀλλοτριῶ alieno, 20

LXXVI 1 Char. 247, 22—26 cf. Comin. 128

LXXVI 2 Char. 256, 12—17 cf. Comin. 129

1 paro ἐτοιμάζω *add. Keil* 2 γίνομαι *HS* | olficio *HS* | calefio *H* 3 medefio *H* | expergefio *Keil* expergiscor *HS* 5 βρέχω *Keil* βραχω *HS* 8 acco *Char.* acueo *HS* 9 frigo *Char.* friceo *HS* ψυχρός εἰμι *Keil* ψυχροσεμαι *H* ψυχροσεμαι *corr.* ψυχροσεμι *S* 10 ἀζάνω (διζάνω *H*) | sisto ἵστημι pauo πτοῦμαι pasco νεμιο (νενω *H*) sto ἵσταμαι *HS corr. Keil* 14 καθοσιον (καθοσιον *videtur in H*) nouas νηχομαι nauo αναρίζομαι cedo *HS corr. Keil* dicis *excidit* 15 τολμῶ *Keil* τολλαω *HS* 17 acuo *H* 18 acervo *Keil* acerbo *KS* | καλῶ accerso *secl. Keil* 20 ενιγωματι *bis H* agero *HS*

p. 435. 436 K.

- μοιχεύω adultero, θηγγάνω attamino, μεγαλύνω amplio, απο- 2
 συνιστώ amando, δεσμῶ alligo, στενῶ angusto, προσαγορεύω
 appello, ἔπλιζω armo, σφίγγω arto, λευκαίνω albo, βουθεῖω
 adiuvo, βασιτάζω baiulo, καταφιλῶ basio, πολεμῶ bello,
 5 μακαρίζω beo, τυφλῶ caeco, ἄδω κοκκίζω σαλπίζω canto, 3
 θηρῶ capto, ἀμαυρῶ caligo, τρεφύω caelo † cribro, ζυλοκοπῶ
 νουθετεῖω castigo, κοιλαίνω cavo cavavi, ὑποδέννω calcio, ἐνελ-
 λάσσω commuto, γεραίρω ἐορτάζω celebros, συναγελάζω con-
 grego, ταχύνω celero, κηρῶ cero, τρέφω cibo, πολλάκις ἄρ-
 10 χομαι coepto, περινοστῶ circo, ἀναγορεύω καλῶ cito, σειρῶ 4
 cimusso, ἢ σειρὰ τοῦ βίβρου cimussatio, ἤλοκοπῶ clavo,
 φωνῶ κράζω clamo, συντρέφω coagulo, χρωματίζω coloro,
 κίχρῶ commodo, ἐβτρεπίζω ὄνοῦμαι comparo, δεσμεύω copulo,
 στέφω coronō, κραδαίνω corusco, φιλοσοπιῶ διαλλάσσω concilio, 5
 15 πατῶ calco, συγκροστῶ confluō, καταπονῶ conflicto, συστρέφω
 conglobo, συνδροπακίζω compilo, στερροποπιῶ corroboro, κατα-
 μανθάνω considero, ἀπαρτίζω consummo, συνάπτω οἰκίαν
 χωρίῳ continuo, μιáινω contaminō, λυπῶ στυγνῶ ποιῶ con-
 tristo, || χειροτονῶ γεννῶ creo, αἱματῶ cruento, βασανίζω 6
 20 crucio, κραδαίνω crispo, ψοφῶ crepo, κáιω cremo, ψέγω
 culpo, συνσωρεύω coacervo, κατακρίνω condemno, κἀλλωπίζω
 decoro, ζημιῶ damno, ἐκλευκαίνω dealbo, πάρεστον ποιῶ de-
 bilito, κατασχύνω dehonesto, ἀπολεπίζω decortico, κλίνω
 peclino, δεκατῶ decurio, δεκατῶ decumo, ἀποζυρσῶ decorio, 7

4 basio *Keil* basto *HS* | πολεμῶ—caeco *om. H* 5 κοκκίω *H* κοκκίζω
S corr. Keil 6 cribro *Keil* κριω *H* κριβω *S* 7 νουθετῶ *Hagen* νοθευω
HS | cauo κοιλαίνω *Aui HS correxi* 8 εορτιζω *H* 11 clavo *Keil*
 clabo *HS* 13 ὄνοῦμαι *Keil* σηομαι *HS* 14 κραδαίνω *Keil* κραδάνω
HS 15 πατῶ *Keil* πάζω *HS* συστρέφω *Keil* συντρεφω *HS* 16 συνα-
 ροπακίζω *H* συνδροπακίζω *S* συλῶ μαδίζω *Keil* συνδροπακίζω *Georges* συναρ-
 πάζω ἀδροίζω *Krumbacher-Christ* 17 consummo *Keil* consumo *HS* |
 συναπτο οικιαγῶ χωριω *HS* συνάπτω, συνέχειαν ποιῶ *Keil correxi* 19 δι-
 ματω *H* δειματω *S correxi* 20 κáιω *Keil* κω *HS* 22 ζημιῶ *Keil* τημιω
HS 23 κατασχύνω *Keil* καταχρυνω *HS* 24 decorio *Keil* decurio *HS*

p. 436 K.

ἀναγγέλλω denuntio, δηλῶ declaro, τραγγήλοσπῶ decollo,
 βουλευόμην delibero, οἰκονομῶ dispenso, καταπονῶ defatigo,
 στρεβλῶ depravo, δουλίζω defaeco, καταπίνω devoro, ἀπο-
 φυλλίζω defolio, ψιλῶ deglabro, παραληρῶ deliro, δηρῶ
 8 deliquo, τέρπω delecto, πυκνῶ denso, μονῶ desolo, διαπαρ- 5
 θεεύω devirgino, καθοσιῶ dico, ὑπαγορεύω dicto, πλουτέζω
 divito, πλατύνω dilato, καταστάζω destillo, μετοχετεύω dirivo,
 διαρῶ διασκορπίζω discrimino, δίδωμι do, δαμάζω domo,
 ἀπατενίζω degenero, πελεκῶ dolo, νοθεύω documento, ἀφο-
 ρίζω destino, διπλασιάζω duplico, ἀφοσιῶ dedico. 10

2 dispensio S   3 στρεβλῶ *Keil* στεραβαω *H* στερεβλω *S* | defaeco
Keil deficio *HS*   4 ψιλῶ *Keil* ψειχω *HS* | deliro *Keil* delibro *HS*
 6 ὑπαγορεύω *Keil* υπαρθενω *HS*   7 distillo *H*   9 dolo *Keil* doto
HS   10 destinato *HS corr. Keil*

I. Index rerum.

- A VIII 1
 ab L 1 sq.
 accentus II sqq.
 ad L 3 sq.
 adverbium XXXIX sqq.
 agnomina XV 5
 am finita adverbia XLIII 4
 antequam LVII 2
 apostrophos IV 6
 audacter XLII 6
 aut LX
- B X 1
 bonus XXXVII 6
- C VII 10 X 2. 7
 casus nominum XIX septimus XIX
 3 sqq.
 certe certo XLII 4
 cognomina XV 4
 collatio nominum XXVI sqq.
 compositae dictiones XIII 2 XVI 6
 coniunctio LI sqq.
 consonantes VII 6
 cum LII
- D X 3
 deminutiva XXII 3
 dictio XIII
 difficulter XLII 6
 distinctio V. LXX 1
 donec LIV 3
 dure duriter XLII 5
 dum LIV 1 sq.
- E VIII 2
 edo XXXVII 4
 elementum VII 1
 emendatio I 3
 enarratio I 3
 et LIX
 ex L 1 sq.
- F IX 1
 figurae nominum XVII 5
- G IX 4 X 3. 4
 genera nominum XVII 3 sqq.
 Gnaeus Gnaevus IX 4
 grammatica grammaticus I 1
- H VII 11 X 5
 homonyma XXV 1
 hyphen IV 5
- I VII 5 VIII 3
 im finita adverbia XLIII 2
 in XLVI. L 3 sq.
 impersonalia XXXVII 8 sqq.
 interiectio LXI
 ipse XXXI 5
 iudicium I 3
- K VII 10 X 6
- L IX 2 X 3
 large largiter XLII 5
 lectio I 3
 litterae VII sqq.
- M IX 3 X 3
 malus XXVII 6
 mutae VII 9

N IX 4	R IX 5 X 7
ne LVI 4 sqq.	S IX 7 X 3
ni nisi LVIII	semivocales VII 7
nomen XV sqq. nomina appellativa	si LIII
XVI ἐπίθετα XXIII 6 graeca	sub XLVII
III 1 sqq. VII 11 participiis si-	subdistinctio LXX 2
milia XXXVIII 6 sq. verbalia	sum XXXVII 1 sqq.
XXII 6	super XLVIII
num LV 1	syllaba XI syllabae communes XII
numeri nominum XVIII	synonyma XXV 2
O VIII 4	T X 3. 9
o finita ad verba XLIII 3	tempora verborum XXXVI 4
oratio XIV	U VII 5 VIII 5
P X I. 3. 7	u finita adverbia XLIII 5
paenitens XXXVIII 8	verbum XXXVI sqq.
participium XXXVIII	vocales VII 4 sq.
poema LXIX	vox VI
pone III 3	us finita adverbia XLIII 1
postquam LVII	ut LVI 1 sqq.
praepositio XLIV sqq.	utinam LVI 4
pro XLIX	X VII 8 IX 7
pronomen XXIX sqq.	Y } VII 11 X 10
prudens XXXVIII 8	Z } VII 11 X 10
Q VII 10 X 8	
quamquam LV 6	
quamvis LV 5	

II. Index vocabulorum graecorum notabilium.

ἀγροικέομαι LXXI 15	ἀποθετική XXXVI 3
ἀμαξήλατῶ LXXI 13	ἀποιωνίζομαι LXXI 3
ἀμοιβαδίξω LXXI 3	ἀποκαταρῶμαι LXXI 6
ἀνεκδυσώπητος } XVII 6	ἀποκομιστικός XXVIII 3
ἀνεκπολέμητος }	ἀπολεπίξω LXXXVII 6
ἀντεπερείδομαι LXXIII 4	ἀπολυτική XXXVI 1
ἀντικτυπῶ LXXVIII 2	ἀποσυσιστῶ LXXXVII 2
ἀπατενίξω LXXXVII 8	ἀποψηφοποιῶ LXXI 14
ἀπενεκτική XIX 1. 2. 4. 5. 8	ἀρμενοποιῶ LXXI 17
ἀποβυρῶ LXXXVII 7	ἀρπαγηδόν XLIII 2

αὐρινός XXIII 4
 ἀφαιρετική XIX I. 4
 ἀψιλεύομαι LXXIV 1
 διάζομαι LXXIV 2
 διακινῶ spatior LXXI 15
 διαρτῶ perpendo I 3
 διδασκαλικώτερος XXVI 3
 δισχιδῶ XLIII 3
 δρεπτικῶς XLIII 2
 εἰκαιολογῶ LXXI 12
 εἰσρήσσω LXXV 13
 ἐμβιβάζω exsequor LXXIII 3
 ἐμμέριμνος LXVIII 7
 ἐπαύξημα LII 1
 ἐπερωτῶ stipulor LXXI 16
 ἐπιλήσεις vocabula XVI 2
 ἐπιτεταμένος obstinatus LXVIII 9
 ἐργομωκεύομαι } LXXI 3
 ἐργομωκοῦμαι }
 ἐσφινγμένως XLIII 2
 εὐτραπελίζομαι LXXI 9
 ἐχθριστός XXIII 4
 ἐωροῦμαι LXXI 8
 ἤλοκοπῶ LXXVII 4
 [ἡμικέφαλον XIII 2]
 θεμελιόθεν XLIII 1
 θηρολετῶ LXXI 17
 θορυβάζω LXXI 16
 ἱλαρεύομαι LXXI 10
 [καρατάλης XIII 2]
 κηρῶ LXXVII 3
 κλεψιμαίως XLIII 2
 κοκκολογῶ LXXI 14
 κονδυλοῦμαι LXVIII 7
 κροτητικός LXVIII 4
 κρούστης XXIII 5
 κυριότης proprietas I 1
 μαλάχιον XXII 4
 μαμῶς XXV 1
 μελετητική XXXVI 1
 μεταπωλῶ LXXI 4

μυκτηριάζω LXXI 15
 γυγμή punctum V 2. 3. 4. 5
 ὀθενδήποτε XL 7
 ὀμιλία sermo I 1
 ὀξέα = ὀξία XXIII 2
 ὄρνεοσκοπῶ LXXI 2 bis
 ὄσαισιδήποτε XL 3. 10
 οὐδοποτέρωσε XL 6
 ὀψινός XXIII 4
 παρένθεις interiectio XIV 2
 παρώνυμα agnomina XV 5
 πασσαλοκοπῶ LXXI 13
 πεπληρωμένος XL 4
 περαιούσθαι finire XII 5
 περικινῶ LXXV 1
 περιλύω LXXV 6
 περιρρήσσω LXXV 13
 πλημμυρόντως XL 4
 προσβοήθεια XXIV 1
 προσδεδοκιμημένος XLIII 3
 προσθήκη XXV 3
 σειρῶ LXXVII 4
 σημαντική XXXVI 1
 σημασία significatio XIII 1
 σημερινός XXIII 4
 σκρίνιον XVII 3
 στενῶ LXXVII 2
 στομαχῶ LXXI 15
 συγρούομαι εἰς μάχην LXXIII 2
 συνατενίζω LXXII 1
 συνδρωπακίζω LXXVII 5
 συνεκλιτικός XXXVII 1
 συνεπερείδομαι LXXIII 1
 συνζευκτικός XXXVI 2
 συντελίσσω LXXV 4
 τελικός, ultimus IV 6
 τετρασχιδῶς } XLIII 3
 τρισχιδῶς }
 τροχούομαι LXXI 14
 ὑπεισέρχομαι succedo X 3
 ὑπερθεματίζω LXXI 10 LXXII 1

ὑπογογγύζω LXXI 5
 ὑποδένω LXXXVII 3
 ὑπορῶν LXXXVI 1

χαλκολογῶ LXXI 1
 χρηματισμός praenomen VIII 1 IX 3
 X 2. 3. 7. 8. 9 XV 4

III. Index scriptorum.

Cicero pro Rosc. Am. 1, 1 LV 2	Vergilius bucol. 1, 26 LIX 3
18, 50 LVI 6	2, 65 XII 4
34, 97 LV 3	3, 104 LIX 6
in Catil. I 3, 6 LIII 1	7, 21—24 LX 4
9, 24 LV 6	8, 34 XLIX 4
10, 27 LII 2	Georg. I 410 LX 7
11, 29 LII 4	437 XII 5
II 3, 6 LVI 7	II 125 LIX 5
6, 13 LII 5	490. 493 LIX 9
LV 1	III 553 XLVI 8
IV 10, 21 LVIII 3	IV 167 sq. LX 8
pro Mil. 13, 35 LIII 3	315 LXX 9
Donatus 391, 7 LXI 2	385 XLVII 1
Homerus LXIX 3	559 XLVIII 1
Horatius epod. 12, 25 XXX 1	Aen. I 5 LIV 1
sat. I 1, 94 LVI 4	8 LXX 9
incertus poeta XII 2 bis	48 LIX 3
Lucretius LXIX 2	62 LIX 1
Plautus Rud. 1156 XXII 4	69 LX 3
Sacerdos XIX 5 XXXVII 10	96 XXVIII 3
Sallustius Catil. 11, 7 LVI 6	183 XLVI 2
histor. ed.	231 XLVI 3
Maur. I 55, 19—XLVI 10	414 LX 6
68—XXXVIII 8	434 sq. LX 8
V 19—LXVII 4	453 XLVII 4
Terentius LV 4	491 XLVI 2
Adelph. 584 LIII 4	<659 XLIX 5>
Hecyr. 76 LIII 5	683 LXVIII 6
570 sq. LIII 2	687 LII 3
765 } LIII 5	697 LII 2
775 }	700 XXXVII 9
Phorm. 623 LXVII 4	750 XLVIII 1
Vergilius LXIX 3	II 3 LVI 3

Aen. II 12 LV 6

36 LX 2

45—48 LXX 7

49 LIX 8

54—56 LXX 3

71 XLVIII 3

235 XLVII 2

264 XXIII 6

435 LIX 7

618 XLVI 3

664 XII 3

III 1 LVII 1

431 XLVI 6

435 XLIX 6

489 XLVIII 5

699 XLIX 1

IV 27 LVII 2

62 LX 8

230 XLIX 3

233 XLVIII 2

496 LXX 8

591 XII 5

V 323 XLVII 3

536 XLVI 10

691 LX 5

VI 119 LIII 3

179 XII 5

219 LIX 8

Aen. VI 791 XII 6

794 XLVIII 6

806 LIX 4

809 XLVI 5

VII 553 XXXVII 9

651 XXIII 6

VIII 91 LIX 2

245 XLVIII 4

251 XLVIII 5

654 XXII 2

IX 47 IV 5

168 XLVIII 4

<337 sq. XLVI 9>

495 LX 5

610 XII 6

X 42 XLVIII 2

156 XXII 2

184 XLVI 7

668 IV 6

XI 226 XLVIII 3

770 XLVI 4

812 XLVII 2

XII 1 XLVI 1

287 XLVII 1

329 LX 8

623 XLVI 4

661 XLIX 2

Typis G. Kreysing Lipsiensis.

Von demselben Verfasser erschien im gleichen Verlage

Homer und die römische Poesie

1900. VI und 219 Seiten gr. 8°

geheftet M. 6.—   :   gebunden M. 8.—

« . . . . Fassen wir unser Urteil kurz zusammen, so begrüßen wir in dem Werke Tolkiehns eine Arbeit von hervorragender Sorgfalt, gründlicher Sachkenntnis, sowie großer Klarheit und Besonnenheit des Urteils . . . . »

Neue philologische Rundschau 1901, No. 10.

« . . . . So hat denn Dr. Tolkiehn die Aufgabe, die er sich stellte, gelöst, soweit sie natürlich gelöst werden konnte, und dabei fast überall gründliches Wissen, sowie besonnenes Urteil geoffenbart. Die Arbeit ist aber auch deswegen wertvoll, weil in ihr wiederholt andere literarhistorische Probleme gestreift, neue Sacherklärungen für lateinische Dichter und Prosaiker geboten, Textverbesserungen vorgeschlagen und auch Betrachtungen ästhetischer Natur angestellt werden. Diese Eigenschaften machen das Buch, das sich ganz abgesehen vom guten Drucke noch durch seine elegante Stilistik auszeichnet, zu einer interessanten Lektüre . . . . »

Zeitschrift für österr. Gymnasien.

« . . . . Die Arbeit ist so vollständig als möglich und eine durchweg hervorragende Leistung. »

Berl. philol. Wochenschr. 1901, No. 24.

Von demselben Verfasser erschien im gleichen Verlage

Cominianus

Beiträge zur römischen Literaturgeschichte

1910. VII und 174 Seiten 8°

geheftet M. 5.—

∴

gebunden M. 7.—

«Schon viele Gelehrte haben sich bemüht, das große Mosaik der Grammatik des Charisius in seine Bestandteile zu zerlegen und so zu den Quellen des Artigraphen vorzudringen; vielleicht keiner ist dabei so erfolgreich gewesen wie der Verfasser des vorliegenden Buches . . . . So hat Tolkieln denn nun das Problem von der anderen Seite angefaßt und damit ein schönes Ergebnis erzielt . . . . und das möchte ich ihm (dem Buche) ebenfalls zum Verdienste anrechnen, daß es eine ganze Anzahl Probleme anschnidet und so zu deren Behandlung anregt.»

Berl. philol. Wochenschr. 1912 S. 1674 ff.

«Von der Beschaffenheit seines (des Cominianus) Werkes auf Grund der zur Verfügung stehenden, S. 6—123 eingehend geprüften Quellen, in großen Zügen ein Bild zu entwerfen ist die Aufgabe, die sich Tolkieln für seine mit größter Umsicht und Gewissenhaftigkeit geführte Untersuchung gestellt, und die er auch gelöst hat.

Literar. Centralbl. 1. April 1911.

«Die neueste umfangreichere Untersuchung Tolkielns gilt dem um das Jahr 300 n. Chr. wirkenden Grammatiker Cominianus; die Daseinsberechtigung der Monographie wird jedem klar, der ihre Ergebnisse mit den dürftigen Bemerkungen vergleicht, die unsere Literaturgeschichten über ihn bieten.»

Wochenschr. f. klass. Philol. 1912, No. 43.

Dieterich'sche Verlagsbuchhandlung, Theodor Weicher, Leipzig

- Aeschinis** quae feruntur epistolae ed. Engelbertus Drerup. 1904. 76 S. gr. 8°. M. 2.40.
- Aly, W.**, Der kretische Apollonkult. Vorstudie zu einer Analyse der kretischen Götterkulte. 1908. M. 1.80.
- Bachrens, W. A.**, Beiträge zur lateinischen Syntax. Sonderabdruck aus „Philologus“, Zeitschrift für das klassische Altertum, herausgeg. von O. Crusius, Supplementband XII, zweites Heft. 321 Seiten. 8°. Geh. M. 9.—.
- Belling, H.**, Studien über die Kompositionskunst Vergils in der Aeneide. 1899. VII u. 250 S. gr. 8°. M. 5.—.
- Benecke, G. F.**, Wörterbuch zu Hartmanns Weiin. 3. Ausgabe besorgt von C. Borchling. IX u. 313 S. gr. 8°. M. 10.—, geb. M. 12.—.
- Bernart Amoros**: La première partie du chansonnier de B. A., conservée par les mss. a ca Fa. Publiée par Edm. Stengel. 1902. 328 S. gr. 8°. M. 12.—.
- Buturas, A.**, Ein Kapitel der historischen Grammatik der griechischen Sprache Über die gegenseitigen Beziehungen der griechischen und fremden Sprachen, besonders über die fremden Einflüsse auf das Griechische seit der nachklassischen Periode bis zur Gegenwart. 1910. 126 S. gr. 8°. M. 3.—.
- Dyroff, A.**, Demokritstudien. 1899. IV u. 188 S. gr. 8°. M. 3.60.
- Eachran, Dr. John M. Mac**, Pragmatismus. Eine neuere Richtung der Philosophie. 1910. 86 S. gr. 8°. M. 2.—.
- Goedeckemeyer, Alb.**, Die Geschichte des griechischen Skeptizismus. 1905. VIII u. 237 S. gr. 8°. M. 10.—, geb. M. 12.—.
- Grimm, Brüder**, Anmerkungen zu den Kinder- und Hausmärchen. Neu bearbeitet von Johannes Bolte und Georg Polivka. Drei Bände. Bd. I Nr. 1—60, VIII u. 556 Seiten gr. 8°. Geheftet M. 12.—, gebunden M. 14.—. Bd. II erscheint gegen Ende des Jahres und Bd. III im Jahre 1914.
- Hahn, Ludwig**, Rom und Romanismus im griechisch-römischen Osten. Mit besonderer Berücksichtigung der Sprache. Bis auf die Zeit Hadrians. 1906. XVI u. 278 S. gr. 8°. M. 8.—, geb. M. 10.—.
- Herzog, R.**, Koische Forschungen und Funde. 1899. XIII u. 244 S. gr. 8°. Mit 7 Tafeln. M. 12.—, geb. M. 14.—.
- Herzog**, Die Umschrift der älteren griechischen Literatur in das ionische Alphabet. 1912. 103 S. Lex. 8°. M. 3.—.
- Ibn Al-Qifti's Ta'rih Al-Humkamā'.** Auf Grund der Vorarbeiten Aug. Müllers herausgegeben von Julius Lippert. 1903. 22 u. 496 S. gr. 4°. M. 36.—.
- Jörges, Rudolf**, Psychologische Erörterungen zur Begründung eines wissenschaftlichen Unterrichtsverfahrens. 1903. XI u. 144 S. gr. 8°. M. 3.80. geb. 4.50.
- Isocratis opera omnia.** Recensuit scholiis testimoniis apparatu critico instruxit Engelbertus Drerup. Vol. I. 1906. CXCIX 196 S. gr. 8°. Mit 2 Tafeln. M. 14.—, geb. M. 16.—.
- König, E.**, Hebräisches und aramäisches Wörterbuch zum Alten Testament mit Einschaltung und Analyse aller schwer erkennbaren Formen, Deutung der Eigennamen sowie der massoretischen Randbemerkungen und einem deutsch-hebräischen Wortregister. 1910. X u. 665 S. Lex. 8°. geh. M. 11.—, geb. M. 13.—.
- Kornemann, E.**, Kaiser Hadrian und der letzte große Historiker von Rom. 1905. VII u. 135 S. gr. 8°. M. 4.20.
- Lukians von Samosata**, Sämtliche Werke. Aus dem Griechischen übersetzt von Dr. M. Weber. 1910. Band I. 1912. Band II. gr. 8°. à M. 3.—, geb. M. 4.—.
- Manlii, M.**, astronomica. Ed Theodorus Breiter I Carmina. 1907. XI u. 149 S. gr. 8°. M. 3.80. Teil II: Kommentar. Mit 2 Tafeln Zeichnungen. XVII u. 196 S. m. 1 Tab. 1908. M. 4.20. (Vollständig in 1 Bd. M. 8.—, geb. M. 9.—.)
- Mann, Das Rolandslied.** Als Geschichtsquelle und die Entstehung der Rolandsäulen. Eine Studie. 173 S. gr. 8°. Geheftet M. 4.50, geb. 5.—.
- Marquart, J.**, Osteuropäische und Ostasiatische Streifzüge. Ethnologische und historisch-typographische Studien zur Geschichte des 9. und 10. Jahrhunderts. 1903. L und 557 S. gr. 8°. M. 30.—, geb. M. 32.50.
- „ —, Untersuchungen zur Geschichte von Eran. 2 Hefte 1896 und 1905. 88 und 226 S. gr. 8°. M. 12.—.
- „ —, Die Chronologie der alttürkischen Inschriften. 1898. VII u. 112 S. gr. 8°. M. 4.—.
- „ —, Fundamente israelitischer und jüdischer Geschichte. 1896. 88 S. gr. 8°. M. 3.—.

- Merguet, H.**, Handlexikon zu Cicero. 1905. 816 S. Lex. 8°. M. 24.—, geb. M. 26.—.
- Nöldeke, Th.**, Geschichte des Korāns. 2. vermehrte und verbesserte Auflage von Friedrich Schwally. I. Teil: Über den Ursprung des Korāns. 1900. VIII u. 262 S. gr. 8°. M. 8.—.
- Ovidii Nasonis, P.**, de arte amatoria libri tres. Erklärt von P. Brandt. 1905. XXIII u. gr. 8°. M. 8.— geb. M. 10.—.
- , —, amorum libri tres. Erklärt von P. Brandt, 2 Abteilungen in 1 Band. 239 S. 1911. M. 7.—, geb. 9.—.
- , —, Fasti, Tristia, Epistulae ex Ponto. Für den Schulgebrauch ausgewählt und knappen Erläuterungen versehen von Paul Brandt. 1908. VIII u. 148 S. gr. 8°. Geb. 1.—.
- , —, Metamorphoses, Für den Schulgebrauch ausgewählt und mit Anmerkung die häusliche Präparation versehen von Dr. Paul Brandt, Oberlehrer am König. Gymnasium in Leipzig. In zwei Teilen: 1912.
- I. Teil: Text, Namensverzeichnis nebst einem Anhang: Lesestücke zum Extemporieren
II. Teil: Anmerkungen. In zwei Teilen gebunden M. 3.—.
- Praechter, K.**, Hierokles der Stoiker. 1902. VIII u. 159 S. gr. 8°. M. 5.—, geb. M. 6.25
- Riemann, Das 19. Jahrhundert der deutschen Literatur.** 1912. 2. vermehrte und verbesserte Auflage. 497 Seiten. gr. 8°. Geh. M. 5.—, geb. in Leinen M. 6.—.
- Rolandslied, das altfranzösische.** Kritische Ausgabe besorgt von E. Stengel. Band I Variantenapparat und vollständiges Namensverzeichnis. 1900. X u. 404 S. gr. 8°. M. geb. M. 14.—.
- Schmid, W.**, Über den kulturgeschichtlichen Zusammenhang und die Bedeutung der griech. Renaissance in der Römerzeit. 1898. 48 S. gr. 8°. M. 1.20.
- Schulten, A.**, Das römische Afrika. 1899. VI u. 116 S. gr. 8°. Mit 5 Tafeln. M. 2.—.
- Schwally, F.**, Semetische Kriegsaltertümer. Heft 1. Der heilige Krieg im alten Israel. VIII u. 111 S. gr. 8°. M. 3.—.
- König Ödipus, Tragödie von Seneca.** In deutscher Nachdichtung eingeleitet und erklärt Moritz Nächer. 130 S. gr. 8°. 1912. Geheftet M. 2.—, gebunden M. 3.—.
- Soltau, Wilhelm**, Livius Geschichtswerk, seine Komposition und seine Quellen. Ein Handb. für Geschichtsforscher und Liviusleser. 1897. VIII u. 224 S. gr. 8°. M. 6.—.
- Stech, Bruno**, Senatores Romani qui fuerint ante a Vespasiano usque ad Traiani exitum. 205 S. Lex. 8°. kart. M. 12.—. (Zehntes Beiheft zu „Klio“, Beiträge zur alten Geschichte herausgegeben von O. F. Lehmann-Haupt und E. Kornemann.)
- Stengel, E.**, Das altfranzösische Rolandslied. Kritische Ausgabe. Band I. Variantenapparat und vollständiges Namensverzeichnis. X u. 400 S. gr. 8°. M. geb. M. 14.—.
- Waltharii, Poesis.** Das Waltharilied Ekkehards I. von St. Gallen, nach den Geraldischen Schriften herausgegeben und erläutert von Hermann Althof. Teil I: 1899. VIII u. 184 S. gr. 8°. M. 4.80. Teil II: Kommentar 1905. XXIV u. 416 S. gr. 8°. M. 13.—.
- Waltharilied, Das.** Ein Heldensang aus dem 10. Jahrhundert im Versmaß der Urschrift setzt und erläutert von Hermann Althof. VIII u. 226 S. 8°. M. 4.50, geb. M. 5.50.
- Weber Hugo**, Aristophanische Studien. 1908. VI u. 180 S. gr. 8°. M. 5.—, geb.
- Weber, Leo**, Im Banne Homers. Eindrücke und Erlebnisse einer Hellasfahrt. 1912. 291 S. und 29 ganzseitige Abbildungen. Geh. M. 5.—, geb. M. 7.—.
- Wielif's Joh.**, de veritate sacrae scripturae. Aus den Handschriften zum erstenmal heraus kritisch bearbeitet und sachlich erläutert von D. Dr. Rud. Buddensieg. 3 Bde (CXII. 408. 271 u. 377 S.) gr. 8°. M. 36.—.
- Wolf, Eugen**, Sentenz und Reflexion bei Sophokles. Ein Beitrag zu seiner poet. Technik. 1910. VI u. 177 S. gr. 8°. M. 4.50.
- Wanderer, Carl**, Polybios-Forschungen. Beiträge zur Sprach- und Kulturgeschichte. Teil I: Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten. 1898. 124 S. gr. 8°. M. 2.80
„ II: Citate und geflügelte Worte bei Polybios. 1901. V u. 109 S. gr. 8°. M. 2.40
„ III: Gleichnisse und Metaphern bei Polybios. 1909. VIII u. 142 S. gr. 8°.
- Ziellnski, Th.**, Die Antike und wir. Übersetzung von E. Schoeler. 3. Aufl. 1911. IV u. gr. 8°. M. 2.40, geb. M. 3.—.
- , —, das Klauselgesetz in Ciceros Reden. Grundzüge einer oratorischen Rhetorik (Sonderdruck aus Philologus) VIII u. 254 S. gr. 8°. M. 8.40.
- , —, Die Behandlung gleichzeitiger Ereignisse im antiken Epos. Ein Beitrag zur Darstellung (Sonderdruck) 45 S. gr. 8°. M. 1.50.
- Zucker, Fr.**, Beiträge zur Kenntnis der Gerichtsorganisation im ptolemäischen und römischen Ägypten. 132 Seiten 8°. 1911. M. 3.60. Sonderdruck aus „Philologus“, Zeitschrift für die klassische Altertum, herausgegeben von O. Crusius, Supplementband XII erstes Heft

PA
2082
D6
1913

Dositheus Magister
Ars grammatica

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
